

65KR.

SCIENCE FICTION FANTASY HORROR

54
FORÅR
2018

HIMMELSKIBET

MAGASINET FOR FANTASTIK

Science Fiction Land

***Holder ophørs udsalg,
og siger farvel med den fænomonale
pris af 5,- pr. bog***

***Stadig ca. 27.000 bøger.
Lav en aftale for at browse i dette
fantastiske land.***

***Kontakt os på: 22355630
Eller via mail: Scifisonja@gmail.com***

HIMMELSKIBET

MAGASINET FOR FANTASTIK

Nummer 54, Forår 2018

HIMMELSKIBET beskæftiger sig med de fantastiske genrer. Bladet bringer artikler, noveller, kunst, anmeldelser, nyheder m.v., der på den ene eller den anden måde har med fantastik at gøre. Se mere på www.himmelskibet.dk.

HIMMELSKIBET er et non-profit forehavende, der udelukkende bliver produceret af ulønnet arbejdskraft. Alle indlæg er © indlæggenes ophavs-mænd.

HIMMELSKIBET udgives af foren-ingen Fantastik. Læs om Fantastik på www.fantastik.dk.

Ansvarshavende redaktør:

Klaus Æ. Mogensen
Tlf. 30 65 11 22
himmelskibet@fantastik.dk

Kontaktadresse

(bl.a. ved adresseændring):
Thomas Winther
Bovneager 75
2600 Glostrup
kasserer@fantastik.dk

Dette nummers redaktør:

Flemming R.P. Rasch

HIMMELSKIBET udkommer ca. fire gange om året. Medlemmer af foren-ingen Fantastik modtager bladet gratis. Medlemskab kan opnås ved at indbe-tale 150 kr. til konto i BankNordik 6509 3050475661. Husk at angive navn og adresse.
Spørgsmål vedrørende medlemskab kan sendes til forening@fantastik.dk.

Løssalgspris: 65 kr./stk.

Layout & montage:

Klaus Æ. Mogensen

Forsidegrafik: Michael Bernth

Tryk: Frederiksberg Bogtrykkeri
ISSN-NR: 1603-5836

Deadline for #55: 15/8 2018

Annoncepriser:

Omslag, bagside: 400 kr.
Omslag, inderside: 250 kr.
Helside inde i bladet: 150 kr.
Halvside inde i bladet: 100 kr.

Korrektur: Klaus Æ. Mogensen & Thomas Winther.

INDHOLD

Forsideillustration: Martin Nebelong

<https://www.artstation.com/martinity>

Om dette nummer af Himmelskibet.....4
Af Flemming R.P. Rasch

The Eternals.....5
Artikel af Klaus Æ. Mogensen

Kære hjem.....8
Novelle af Martin Schönning

Anmeldelser.....10
Bøger, film, tegneserier og spil

1974: Puslingens År.....36
Novelle af Jon Terje Østberg

Ebenezer McMillard og Dragens guld.....39
Novelle af Torben Æ. Mogensen

Tegneserier for voksne: Heavy Metal.....42
Artikel af Klaus Æ. Mogensen

Ursula Kroeber le Guin 1929 – 2018.....44
Nekrolog af Majbrit Høyrup

Nyt om fantastik.....48
Ved Klaus Æ. Mogensen

Ny fantastik på dansk.....50
Ved Janus Andersen

Om dette nummer af Himmelskibet

For snart femten år siden sad en anden redaktør og redigerede *Himmelskibet* nummer ét. Om ikke så længe sidder der igen en redaktør og redigerer *Himmelskibet*. Men til den tid vil det redigerede blad ikke blive sendt til en trykker, men udkomme elektronisk.

Det er ikke helt med redaktørgruppen og foreningens gode vilje at vi tager dette skridt. Den kraftigt stigende porto gav os valget mellem at fortsætte med at øge kontingentet hver gang posttaksterne blev sat op – hvilket efterhånden var ret ofte – eller opgive at lave et trykt blad.

Himmelskibet beskæftiger sig med de fantastiske genrer. En af de fantastiske genrer er science fiction, der som hovedregel foregår i fremtiden og ofte handler om ny og fantastisk teknologi. Derfor er det måske også på tide at vi lader *Himmelskibet* flyve ind i fremtiden på noget nyere teknologi. Men for dem som holder meget af papir, kan jeg røbe at der arbejdes på at lave en årlig udgivelse på papir som blandt andet vil indeholde stof fra årets elektroniske udgaver af *Himmelskibet*.

Så til bidragsyderne kan jeg bare sige: Bliv ved med at sende jeres ting ind – selv om *Himmelskibet* fremover bliver et e-magasin, vil det stadig være det samme blad. Til gengæld vil vi have mulighed for nogle ting som vi ikke kunne med det trykte blad, som for eksempel at have farver inde i bladet.

I dette nummer har vi blandt andet en artikel om tegneseriefigurerne *The Eternals*, som Jack Kirby lavede for Marvel Comics. Siden jeg modtog artiklen, er der kommet rygter om at Marvel Studios har planer om at introducere *The Eternals* i kommende Marvel-film.

Apropos Marvel, så har vores flittige filmanmelder Tue selvfølgelig været inde at se de Marvel-film der er kommet ud siden sidste nummer af *Himmelskibet*. Man kan finde hans anmeldelser af dem i “anmeldelser”-sektionen.

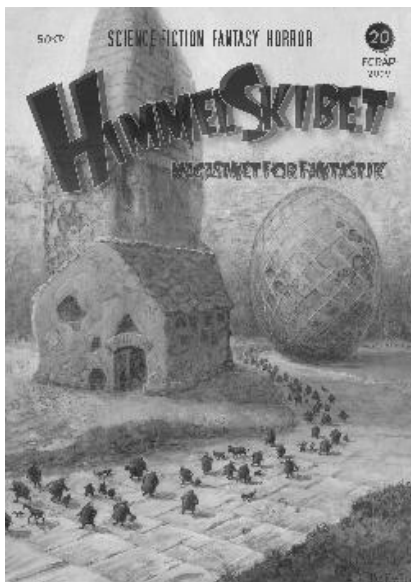
Ellers kan vi byde på tre noveller, mange flere anmeldelser og forskellige nyheder. Der er desuden en nekrolog over Ursula le Guin, som døde tidligere på året. Også her i Danmark har vi mistet en af de store gamle, nemlig forfatteren og science fiction-kritikeren Palle Juul Holm. Vi vil gerne bringe en ordentlig nekrolog, så den kommer først i næste nummer.

Efter klummen med nyheder var skrevet, er der kommet meddelelse om flere dødsfald blandt de bedste og mest kendte amerikanske skabere af fantastisk. Vi har nu også mistet forfatter og redaktør Gardner Dozois, forfatteren Harlan Ellison og tegneserieskaber Steve Ditko. Der vil også komme mere om dem i næste nummer.

Dette nummers forside er lavet af Martin Nebelong. Martin er MA i digitalt design fra Danmarks designskole. Han skiver at han “har tegnet siden jeg var lille, som teenager fik jeg min første tegneplade og begyndte at male og tegne digitalt. På det tidspunkt i midt halvfemserne, var der ikke så mange i dk der gjorde det, så jeg fik en del opmærksomhed på det. Det gjorde også at jeg som omkring 20 årig fik mit første job hos LEGO. Siden da har jeg levet af at tegne.” Det har han så blandt andet gjort for Oculus, som er et VR (Virtual Reality) selskab ejet af Facebook.

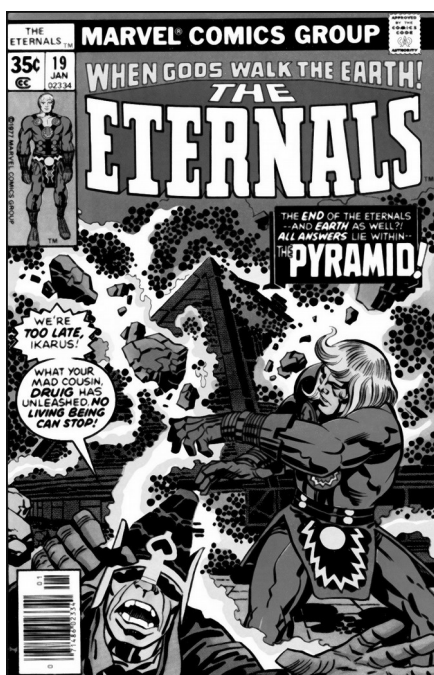
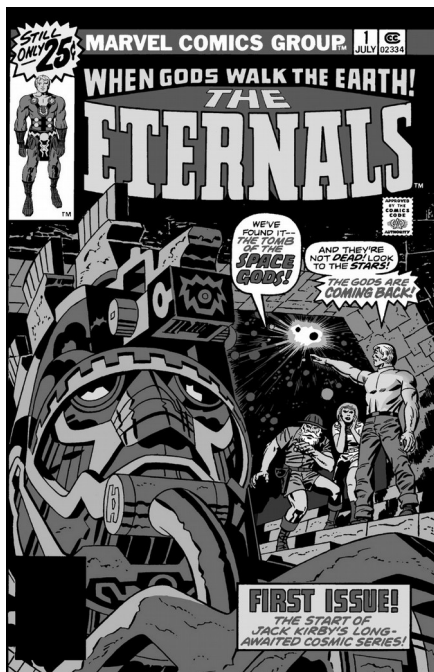
Det næste nummer af *Himmelskibet* vil være i et format som er velegnet til at læse på en tablet eller iPad. Har man ikke sådan en, vil en almindelig computer, en ebogslæser eller til nød en smartphone også kunne bruges. Vi regner med at det vil udkomme i september. Med lidt held vil der kunne nå at komme endnu et nummer af det elektroniske *Himmelskibet* i år. Dertil kommer en speciel jubilæumsbog. Vi håber så at ingen føler sig snydt over dette forsinkede nummer. Min fejl, beklager.

Flemming R.P. Rasch

SF-tegneserier THE ETERNALS

Af Klaus Æ. Mogensen

Den måske mest betydningsfulde amerikanske tegneseriskaber Jack Kirby havde en lang og ret omtumlet karriere, der blandt andet indebar flere skift mellem forlag.

I 1971 skiftede Kirby fra Marvel Comics, hvor han havde været med fra starten og havde været medskaber af blandt andet *Fantastic Four*, *Hulk*, *Iron Man*, *Thor* og *Avengers*, til rivalen DC Comics. Her blev han i fem år og producerede banebrydende, men ikke altid lige populære og generelt kortlivede, serier såsom *The New Gods*, *The Forever People*, *Mister Miracle*, *Kamandi – Last Boy on Earth*, *The Demon* og *OMAC – One Man Army Corps*.

I 1976 vendte Kirby imidlertid tilbage til Marvel, hvor han udover radikalt anderledes forløb på serierne *Captain America* og *Black Panther* skabte endnu en håndfuld nyskabende serier, 2001 – *A Space Odyssey* (der byggede videre på filmens temaer), *Machine Man*, *Devil Dinosaur* og *The Eternals*. Det er denne sidste serie, som jeg har valgt at skrive om denne gang. Måske vender jeg tilbage til nogle af de andre en anden gang.

På mange måder er *The Eternals* en variation over samme tema som *The New Gods*, som igen var en variation over Marvels *Thor*-univers. Det har fået nogle til at mene at *The Eternals* er en bleg kopi af disse tidligere Kirby-serier, men det synes jeg er uretfærdigt, for *The Eternals* har mange nye ideer og et mere nuanceret helt/fjende-billede end de tidligere serier (selvom Kirby aldrig kunne kaldes subtil). Personligt synes jeg serien er blandt Kirby's allerbedste, både hvad angår historie og tegninger.

Grundideen i *The Eternals* er at Jorden for fem millioner år siden blev besøgt af nogle kæmpestore tekno-rumguder kaldet *Celestials*, der eksperimenterede med tidlige humanoider og derved fik skabt to nye menneskearter med særlige egenskaber: de udødelige

Eternals, som mestrer diverse, ofte psioniske superevner, og de groteske *Deviants*, som har ustabile gener og derfor har enorm genetisk diversitet, generelt i form af troldelignende væsener.

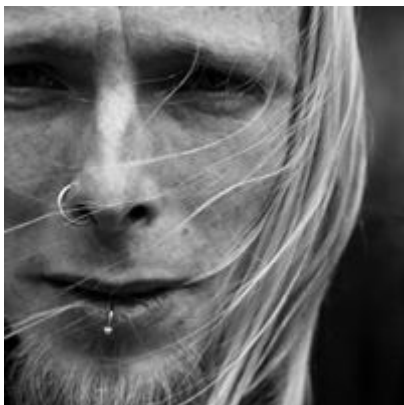
Disse to arter har gennem tiderne været involveret i en mængde konflikter, og i forhistorisk tid havde *Deviants* faktisk erobret det meste af Jordens overflade og holdt mennesket som slaver – indtil *Celestials* vendte tilbage, udslettede de fleste af dem med flodbølger og andre inducerede naturkatastrofer og tvang resten under jorden (heraf legenderne om syndfloder og Atlantis' undergang). Imens holdt *Eternals*, der altid har været ret fåtallige på grund af

Kære hjem

Af Martin Schjönning

Martin Schjönning er forfatter til adskillige bøger i horror-genren og en flittig bidragsyder til novelle-antologier. I Himmelskiber nummer 42 havde vi et interview med Martin, og et andet interview kan man lytte til på Fantastiks podcast Fantastikken (podcast.fantastik.dk).

Viola og jeg sover alt for meget. Det startede for nogle uger siden, og vi troede først at det var fordi hun lige var blevet fyret, og jeg lige havde været syg. Vi trængte begge til at slappe af. Men det blev ved. Det er vinter, og mørket ligger tungt over landet. Det bliver ikke lyst før ved nitiden, men selv lang tid efter ni snuer vi videre. Klokken bliver elleve og nogle gange tolv, og vores dyner ligger endnu tungere end mørket.

Vi drømmer, men sjældent noget vildt interessant. Vi fanges altså ikke af fantasiens uendeligheder. Vi putter, krop mod krop, som ræveunger filtret helt ind i hinanden. Vi er hinandens værn mod den verden, der kalder på os, og siger vi skal stå op. Der er noget galt. Det er ikke normalt. Man vågner når uret ringer, trykker på snooze, ignorerer det, når det på ny larmer, slukker for det, trækker stikket, borer sig yderligere ned i madrassen.

Det er ikke en ny madras. Heller ikke nye dyner og puder. Det er ikke sådan en ny luksusfølelse, der fæstner os til sengen. Vi knalder, det er dejligt, og vi gør det ofte, men det er heller ikke det, der spærrer os inde på soveværelset – vi har aldrig været geografisk begrænset, om man så må sige. Nej, det er søvnen. Den dybsorte intethed, svævetilstanden, hvor man hænger i frit fald mellem alle tænkelige verdener. Det er søvnen, der har fat i os, med det blideste rovdrybsbid man kan tænke sig.

Det pusler inde i væggen. Den væg som sengegavlen står op ad, hvor læselamperne er skruet fast og hvor et maleri, jeg aldrig har fået sat op, burde hænge og sprede lidt småpervers oplysning i lokalet. Jeg har undersøgt den væg meget grundigt. Der er ikke hul i den nogen steder. Det er en gipsvæg med et træskelet i midten – en af de eneste i vores hus, der som de andre i rækken er planlagt som et bunker-

anlæg, støbt i armeret beton. Jeg har fulgt væggen langs dens kanter, hele vejen rundt, og intet sted kan noget krybe ind eller ud af den. Men bevidstheden om at den er hul, og de lyde vi begge to kan høre, fortæller mig at jeg har overset et eller andet.

Det er når vi er lige ved at falde i søvn om aftenen, og når vi – endelig! – næsten er vågne om morgenen at det ukendte skratter rundt derinde. Svage smældende lyde, som af insektkroppes kitinskaller, der klikker mod hinanden, eller som en hånd med skalpelfingre der trommer i et bord. Vi prøver at ignorere lydene. Holder stædigt øjnene lukket og prøver at mase os ned i søvnen, hvor vi så inderligt føler at vi hører til, men det slår ofte fejl.

Det mest mærkelige ved lydene er, at de forsvinder meget brat, og på en måde der indikerer at noget mere intelligent end insekter står bag. Hvis man hæver hovedet fra puden og ser på væggen gennem halvmørket, delvist i forventning om at se et rottehoved stirre tilbage på en fra et nyligt gnavet hul, forstummer lydene øjeblikkeligt. Nogle gange skal der ikke mere til, end at man åbner øjnene. Selv i bælgravende mørke, når lydene en sjælden gang kommer midt i nattens dunkleste timer, ved det, der laver lydene, når man holder øje med det.

Der er ikke så mange der ved det, men den sidste lejer, ham der havde huset før os, forsvandt sporløst. Vi har til tider mange overnattende gæster, og lejer nogle gange selv et af værelserne ud. Der er ingen grund til at gøre gæsterne utrygge, så vi snakker ikke så meget om det. Men forsvandt, det gjorde han altså. Huset havde stået tomt i nogle måneder da vi overtog det. Vi bor ikke ligefrem i byens mest eftertragtede kvarter, men det er alligevel usædvanligt. Boligforeningen virkede overraskende ivrige efter at komme af med det. Alle var så imødekommende da vi flyttede ind.

Politiet kom nogle uger efter, vi var flyttet ind. Der kom en

enkelt uniformeret betjent, lavstammet, trivelig og særdeles venlig, helt modsat de betjente der normalt sendes herud. De er hærdebrede, sammenbidte jætter, og de ankommer altid i sæt af to. Ikke ham her. Han spurgte efter en mand hvis navn jeg kun genkendte fordi vi til stadighed modtog hans post. Jeg beklagede og sagde, at fyren var flyttet for længe siden, og gav så betjenten en liste over dem, der sendte rudekuverter til vores adresse. Det var ikke så få. Jeg ringede senere selv rundt og fik forklaret forskellige banker, inkassofirmaer og forretninger, at manden altså ikke boede her mere.

Jeg har aldrig undersøgt hvad der blev af ham. Så vidt jeg har kunnet sjusse mig frem til, har han været en gut med et helt normalt navn. Han har boet her alene, hvilket må kræve en ganske hæderlig indkomst, huslejen taget i betragtning – i hvert fald flere penge end gennemsnittet herude. En af kreditorerne var en skolefotograf – har han haft et barn? Hvorfor blev han boende så dyrt, hvis han ikke kunne betale sine regninger? Hvor blev han af? Hvorfor meldte han ikke flytning? Hvad er politiets interesse i ham? Jeg er for træt til at bekymre mig om det nu.

Huset sætter sig stadig. Det er lidt en gåde, for det har stået her i over halvtreds år, og er som sagt lavet af beton. Men det knirker og nogle gange lyder der et brag i en af ydermurene, som er huset en gammel mand der strækker sig. Vores hus lyder helt forkert. Alt for gammelt, og jeg spekulerer på om det måske har optaget

en plads, hvor der før i tiden stod et hus af knirkende træ? Er vores hus mon placeret oveni ånden fra det gamle? Der lå en stor mose her før, måske en eneboer har haft sin bolig her i fordums tid?

Krybekældereren var ikke nævnt i kontrakten. Den var ikke tegnet ind på plantegningen. Det var kun fordi der gik et vandrør hos en nabo, at vi overhovedet opdagede den. VVS-manden ringede på, og stor var min undren, da han under måtten i vindfanget afslørede en lem, der førte ned under jorden. Da vandrøret var fikset og håndværkeren gået, klatrede jeg selv ned gennem lemmen, og så mig omkring. Der er lidt over en meter til loftet dernede, og helt tomt bortset fra de gennemgående installationer. Alligevel føltes stedet beboet.

Det er underligt at tænke på det store hulrum, der befinder sig under huset. Der er mørkt dernede, men lunt på grund af varmerørene. At befinde sig dernede er ikke helt ulig at ligge under en dyne. Nogle gange forestiller jeg mig at den gamle moses vand stiger og finder frem til kælderen gennem usynlige revner i betonen. Dråbe for dråbe fylder det krybekældereren og varmen derinde tiltrækker fluer og orme, der selv tiltrækker frøer og små fisk. Alger og andre vandplanter kommer ind, sammen med dyrene, og på en eller anden måde klarer de sig uden lys. Der opstår en hemmelig mosegrotte under vores hus.

Viola og jeg sover alt for meget. Jeg tror at jeg i mine omtågede vildelser om morgenen, når jeg for tredje eller femte eller syvende gang har slukket vækkeuret, har opklaret hvad der foregår. Den magiske grotte under rækkehuset udsender søvndyssende tåger. Det pusler inde i væggen. Jeg bliver mere og mere ligeglad. Grottens kriblende og krablende beboere finder vej gennem vandrør og radiatorer til husets afkroge. Et sted er der forbindelse til vores soveværelsesvæg. Mosen venter på at kræve endnu to ofre, mens rækken af sammenhængende huse hvert år forsvinder en halv millimeter dybere ned i jorden. Mosen er gammel, den har tid til at vente, og den kan slubre os i sig som godbidder mens den demonstrerer sin tålmodighed.

Der er ikke så mange der ved det, men den sidste lejer, ham der havde huset før os, forsvandt sporløst. Nu tror jeg, jeg ved hvor han blev af. Han ligger på bunden af den sø, under vores hus, der kun kan ses af særlige mennesker. Dag for dag, måned for måned er han gået i opløsning, og blevet en del af husets fundament og mosens muld på samme tid. Nu er det vores tur. For et par uger siden, var den tidligere lejer fortæret, og vi står for skud.

Huset sætter sig stadig. Det vil det gøre indtil det også opløses og bliver en del af noget større og ældre. Jeg kan mærke at søvnen er på vej igen. Det har taget mig en lille time at skrive disse ord, og jeg er allerede træt igen. Det bliver så dejligt at sove. Viola ligger der allerede.

ANMELDELSER

Film

- *Black Panther*
- *The Last Jedi*
- *Avengers: Infinity war*

Bøger

- *Blår*
- *Necroemic 2: Castra Damna-torum*
- *Den tatoverede mand*
- *Når mørket kommer krybende*
- *Episk #zombie haiku*
- *De tre tyste 2*
- *En konges vej 2*
- *Enkeltbillet til kosmos*
- *Rakelsminde*
- *Død verden*
- *Ind i mørket*
- *Fast arbejde*
- *Hjemmet*
- *Fortællinger fra mørket 2*
- *Skriftrullerne*
- *Nyctophilia*
- *Gespenster*
- *Dukkehuset*
- *De døde vågner*
- *De dødes nat*
- *Waiting for the machines to fall asleep*
- *Mørke kræfter*
- *Moderlandets drage*
- *Fjernstyring*
- *Epifanien*

Tegneserier

- *Ekstraordinære rejser i tid og rum*
- *Scrapbogen*
- *Grindhouse*
- *The Age of Selfisness*

Spil

- *Tales*
- *Technobabylon*
- *Mordenkainen's Tome of Foes.*

Læs nye og gamle anmeldelser på *Himmelskibets* anmelderblog: himmelskibet.dk/anmelderblog

Black Panther

Film, USA 2018, 134 min.

Instr.: Ryan Coogler

Medv.: Chadwick Boseman, Michael B. Jordan, Lupita Nyong'o, Danai Gurira, Letitia Wright, Martin Freeman, Andy Serkis, m.fl.

Superhelten The Black Panther blev introduceret i *Fantastic Four*-serien i 1966 og har æren af at være den første superhelt af afrikansk afstamning. Allerede dengang var figuren på enhver måde fantastisk; vi skal nok hovedsageligt takke Jack Kirby for baggrundshistorien om Wakanda, det højt teknologiske udviklede land midt i Afrika, som aldrig har været koloniseret, og som har formået at hemmeligholde sin eksistens fra omverden. The Black Panther har altid været en af mine yndlingsfigurer fra Marvels univers (ligesom jeg også altid har været fascineret af de farlige kattedyr af samme navn). Udover de let overmenneskelige kampevnener er figuren desuden en højt intelligent monark med enorme ressourcer til rådighed, samt en international diplomat som i tegneserierne kan tale mange sprog. Han er på mange måder Marvel-universets Batman; en rig og snedig planlægger som altid er to skridt foran alle andre. Det var også sådan han blev skrevet af den sorte tegneserieforfatter Christopher Priest (ikke at forveksle med den britiske SF-romanforfatter af samme navn) i den Black

Panther-serie der kørte fra 1998-2003, hvor skildringen af figuren efter min mening når sit moderne højdepunkt.

Heldigvis er der en hel del referencer til tegneserien i den skønne nye filmatisering, som er det nok mest kulørte kapitel i the Marvel Cinematic Universe hidtil (og det siger en del – især efter den forrige film, *Thor: Ragnarok*). Everett K. Ross – en figur oprindeligt baseret på Michael J. Fox, i filmen spillet af Martin Freeman – kommer f.eks. direkte fra Priest-perioden, og det samme gør bodyguard-korpset Dora Milaje. Udover filmens selvstændige kvaliteter er det endnu en kilde til begejstring at man kan genkende en masse elementer fra forlægget og hele vejen gennem filmen får stærk lyst til at læse flere Black Panther-tegneserier.

Men filmen står i sig selv også rigtig godt alene. Bortset fra at den selvfølgelig refererer den forrige konge af Wakandas død, som skildret helt tilbage i *Captain America: Civil War* fra 2016 (vi har i mellemtiden fået ikke mindre end fire film at se fra samme serie: *Doctor Strange*, *Guardians of the Galaxy Vol. 2*, *Spider-Man: Homecoming* og *Thor: Ragnarok*), så bliver denne historie overhovedet ikke forstyrret af plot-elementer fra de øvrige film i MCU-serien! Black Panther-figuren, hans verden og de folk der har lavet filmen, har fået frihed til at præsentere deres helt eget statement, uden at andre ting skulle stjæle en væsentlig del af opmærksomhe-

den. Ligesom Marvels Netflix-serie, *Luke Cage*, er *Black Panther* nemlig en produktion stort set udelukkende lavet af sorte amerikanere og i meget høj grad holdt i deres stemme og diskurs; en diskurs som ellers alt for ofte afbrydes og/eller undertrykkes af ufølsomme eller ignorante hvide med ringe forståelse for den overordnede historiske og sociale situation. Slave- og kolonitiden virker langt væk for de fleste hvide, men det gør den ikke for de fleste sorte, som på mange måder stadig lever under efterdønningerne fra den tid; stadig mangler mange af de samme friheder, muligheder og den levestandard som de fleste hvide tager for givet. Samtidig appellerer dette fokus selvfølgelig også til det ret store sorte publikum i USA, så det giver også god kommerciel mening.

Racepolitikens helt centrale spørgsmål er at der er brug for en form for opgør med den stadig pågående hvide undertrykkelse af sorte, dels i USA og dels i den post-koloniale verden. Der er brug for en officiel undskyldning fra de vestlige regeringer, og måske endda en form for erstatning (det har forfatteren Ta-Nehisi Coates, som også har skrevet *Black Panther*-tegneserien de sidste par år, skrevet en god artikel om, som kan findes på nettet: "The Case for Reparations"). Hvis ikke dette sker, vil der være radikale sorte som måske vil opildne til racekrig, for med den stadig stærkere stemme de sorte med tiden har fået, og i stadig stærkere grad vil få fremover, bliver de forståeligt nok stadig mindre villige til at lade denne situation fortsætte. Den overordnede diskussion er enorm og involverer en masse historiske faktorer og kulturelle identiteter som de færreste hvide nok ved ret meget om, men burde sætte sig mere ind i.

Det fine ved *Black Panther*-filmen er at dette store spørgsmål netop har en helt central placering i filmens plot. Den handler om et rigt og teknologisk magtfuldt afrikansk land der kritiseres for ikke at gøre mere for under-

trykte farvede overalt i verden, og skurken er optændt af netop den radikale vrede der meget nemt kunne vælge krig mod de hvide som "løsningen" på problemet. Filmen diskuterer altså hvad der bør gøres og ender med en konstruktiv mellemvej der afviser krig og går ind for at bruge det rige lands ressourcer til afhjælpning af humanitære og sociale kriser. Der præsenteres et eksempel til efterfølgelse, og det er et smukt budskab.

Filmens plot har rigeligt med substans, og den er desuden ganske storslået når det kommer til world-building og visuelt design. Wakandas rigdom kommer fra rum-metallet vibranium, som kan bruges til mange forskellige ting, og derfor er Wakanda et højt udviklet land, som dog stadig har bevaret sin oprindelige kultur, hvor fem forskellige stammer deler landet. Vi ser masser af detaljer og ritualer fra disse stammer, og som ventet i enhver MCU-film er det hele naturligvis krydret med vilde, og vildt flotte, action-scener. Det er en spændende verden der skildres, og man kan kun håbe at der vil komme mange flere film der bygger videre på denne del af det cinematiske Marvel-univers.

Kritikpunkter har jeg ikke mange af, men der er da nogle klicheer hist og her, og jeg kan også ærgre mig over at Andy Serkis' velspillede skurk, Klaue, slås ihjel så tidligt i filmen, for han er jo en af de tegneserieskurke som vender tilbage mange gange og har større potentiale end som så. Men mine forventninger til filmen er blevet mere end opfyldt, og jeg smutter snart ind og ser den igen og har vist aldrig glædet mig mere til at få en film hjem på Bluray end jeg gør med *Black Panther*!

Min karakter: 10 stjerner ud af 10.

Tue Sørensen

Star Wars: The Last Jedi Film, USA 2017, 152 min.

Forfatter/instruktør: Rian Johnson.

Medv.: Daisy Ridley, Mark Hamill, Carrie Fisher, John Boyega, Oscar Isaacs, m.fl.

Inden *The Last Jedi* havde premiere, sad jeg og så en del Star Wars-videoer på Youtube. Der er titusindvis af dem, og de dækker alle mulige og umulige fan-teorier om hvad der vil ske i de nye film. Jeg fæstnede mig ved en bestemt teori som jeg var alvorligt bange for at filmproducenterne ville bruge, og som ville være noget nær det værste valg af overordnet plot, jeg kunne forestille mig: ideen om the Grey Jedi. De grå jedier er en form for jedier (hvis man da stadig kan kalde dem det) som kan bruge Kraften, men ikke bekymrer sig så meget om hvorvidt de bruger den mørke eller den lyse side af Kraften. Gråzonejedier. Det er en form for figurer som ikke rigtig anerkender forskellen på det gode og det onde, men som bare ser det mørke og det lyse som noget der bør være i balance med hinanden; en yin/yang-blandings-tilstand som i sidste ende er uundgåelig. I mine øjne en stasis-tilstand, som afviser hele "godt og ondt"-problematikken ud fra den filosofi at intet i virkeligheden er objektivt godt og ondt. Ifølge denne filosofi kan heroisme og heroisk moral ikke

eksistere (helte og skurke opfattes som lige ekstreme og lige problematiske), og i *Star Wars* resulterer dette derfor i en fuld dekonstruktion – en sabotage – af alt hvad der har været allermest karakteristisk for handlingsuniversets nøgleelementer hidtil: de gode Jediriddere, de onde Sith-fyrster samt desuden den lyse og mørke side af Kraften.

Og det er desværre netop dette de gør i de nye *Star Wars*-film. Rey hedder “Rey” fordi hun er en GRey Jedi – hun går også udelukkende i grå klæder. Luke er efter sine problemer med sine studerende også blevet en grå jedi (ja, han går også i grå gevandter) som ikke længere føler noget heroisk ansvar, og i *The Last Jedi* hvor Yoda smadrer de konventionelle, gamle jediers tempeltræ, godkender han basalt set (og det gør Luke også til sidst) at det er Reys grå jedistatus som det hele nu skal gå i arv til. “The Last Jedi” er dobbelttydig; titlen refererer både til Luke som den sidste klassiske jedi og til Rey som den sidste jedi-lignende figur der er tilbage efter

ikke HVEM hun er, men HVAD hun er. Hun er naturligvis den person som den gamle profeti hentyder til, og som vi tidligere har troet var Anakin: den der skal bringe balance til Kraften. Dét bliver uden tvivl en nøglepointe i *Episode IX*.

Det er præcis disse ting der gør at jeg ikke kan udstå de nye Disney-producerede *Star Wars*-film. Jeg har ikke noget imod humoren i *The Last Jedi*; jeg har ikke noget imod at Leia flyver i rummet, eller at Kraften bliver brugt på nye måder. Men jeg går ind for heroisk fiktion, og anser dén for progressiv, hvorimod enhver underminering af det heroiske kun kan resultere i et mere konservativt og kujonagtigt budskab der fraskriver sig enhver drift efter at gøre det gode og bekæmpe det onde. Sådant en holdning giver kun mening ud fra to perspektiver: enten det meget establishmentaristiske synspunkt at vi allerede lever i den bedste af alle mulige verdener (et perfekt samfund der aldrig kan blive bedre – altså den holdning som

Sidstenævnte er selvfølgelig direkte totalitarisme, og jeg ser det som den Kool-Aid som Disney serverer for *Star Wars*-fans med disse film: Alle I forbrugere skal være vores små søde nikke-dukke der bare ukritisk accepterer hvad vi giver jer, og tager imod vores lektion om aldrig at tænke selv! Obey! Consume! Conform! For enhver idé om heroisme er jo farlig for det etablerede system, specielt hvis det er et kapitalistisk system, for der findes ingen anden kapitalistisk helt end forretningsmanden; profitjægeren. Og det er ikke ham der er helten i heroisk fiktion.

For mig er det mest ulideligt ironiske og paradoksale ved alt dette at forfatter-instruktør Rian Johnson, som fik stor frihed til at skrive *The Last Jedi* (indenfor Disneys fastsatte rammer om udviklingen af de grå jedier, naturligvis), og muligvis andre der er involveret i produktionen, sandsynligvis selv mener at de har lavet en progressiv historie! Med denne film har de fokuseret på kompetente kvinder og inkompetente mænd (og derved

Luke – om end Rey jo nok er den første af en ny generation af grå jedier. Selve Kraften er også geniscenesat som grå; Rey er nemlig en personificering af Kraften (eller, Kraften har valgt hende som avatar); det er jo i hende at “the Force awakens” i den forrige film. Hendes forældre er faktisk ikke vigtige; humlen er

vor tids politiske midte har; at vi helst ikke skal yderligere mod hverken højre eller venstre), hvor der slet ikke er behov for at bekæmpe noget ondt, eller den holdning at ingen bør sætte sig op mod det etablerede system, for ingen har moralsk ret til at vide bedre end det overordnede system!

kritiseret patriarkatet – det ville jeg ikke i sig selv have noget problem med, hvis ikke det havde været så klodset gjort som det er her); de har pillet heroisme fra hinanden til fordel for gråzoner fordi de lider under den misforståelse (grundet arven fra Nietzsche og nazismen) at det heroiske er fascistisk mens gråzoner er

er realistisk. Med andre ord har de udsat Star Wars for den snobbede, finlitterære mainstream-holdning at realisme er en mere kunstnerisk genre end de "underlødige" popkultur-genrer, og således basalt set smadret franchisens genrekonventioner. De har sagt, "Ja, se, de store ideer i sci-fi og fantasy er sgu da noget hø; lad os nu få det her ned på et fornuftsplan hvor det handler om at personerne er i realistisk eksistentiel tvivl om hvad der er godt og ondt, hvis de da overhovedet anerkender at noget er godt og ondt!" Og det er netop derfor at så godt som alle mainstream-anmeldere har givet filmen overstrømmende positive omtaler: som professionelle literati er de selvfølgelig enige med dette snobberi. Og de tror selv at de har en god og progressiv sag: de siger jo at figurerne nu er blevet mere menneskelige, og at man, i stedet for "kongelige" figurer hvor alt går i arv og man kun er god nok hvis man f.eks. er en del af Skywalker-linjen, nu blot har almindelige (arbejderklasse-) mennesker. *Rogue One*-filmen gjorde det samme: de ændrede undervejs i produktionen eksplisit historien fra at være om heroiske rebeller til at være om knapså-heroiske almindelige, halvkyniske mennesker, der alligevel klarede ærterne. De nye Star Wars-film har specifikt mandat til at skulle handle om "almindelige mennesker" i stedet for mytiske, legendariske helte-figurer. Producenterne tror tilsyneladende at de på den måde er mere politisk korrekte og mere progressive; tjener almindelige menneskers interesser bedre. Men det er så forkert og misforstået som noget kan være! For det springende punkt er: almindelige mennesker i hvilket samfund? Udfra hvilken samfundsmoral? Almindelige mennesker i et kapitalistisk samfund kan kun reproducere deres eget samfundsmoral. Hvis der skal progressive boller på suppen som skal kunne kæmpe for et bedre samfund, så skal der en type figurer til som repræsenterer/symboliserer et andet samfund; et bedre samfund. Der skal vaskeægte, anti-

establishment oprørere til. Og det er her at Disney-filmene, og hele denne mainstream-filosofi, spiller fallit: i de historier, de laver, kæmpes der reelt kun for vores egen, kapitalistiske samfundssorden. De "almindelige mennesker" repræsenterer udelukkende den borgerlige middelklasse, og ikke den politisk progressive, anti-kapitalistiske arbejderklasse. Kun hvis der er helte med heroisk moral som vil reformere samfundet til noget der afspejler deres heroiske moral, er vi ude i at kæmpe for et bedre samfund end vores; kun da er det faktisk den revolutionære arbejderklasse der repræsenteres. Hvad vi får i disse film er derfor rendyrket politisk centrisme; ikke noget der på nogen måde er progressivt eller radikalt, men kun samfundsbevarende. Og det er en generel tommelfingerregel at samfundsbevarende kunst er dårlig kunst. At Disney bruger arbejderklasse-figurer til at repræsentere middelklassens ideologi og værdier er ganske enkelt den værste form for appropriering og forfladigelse af de venstrefløjsidealer som handler om at revolutionere samfundet til noget andet og bedre, og som næsten altid er implicite i stor kunst, specielt heroisk fiktion. Disneys SW-film tager den originale trilogis rigtige helte og ændrer dem til forkæmpere for almindelige, fantasiløse, borgerlige værdier og kapitalisme. De smadrer en progressiv genre med deres konservative, samfundsbevarende tankegang. Det er frygteligt.

Når man ser på *The Last Jedi* gennem disse kritiske øjne, så falder hele manuskriptet fra hinanden; der er intet ved det der fungerer. Det agenda som

producenterne har, skinner alt for tydeligt igennem, og fungerer katastrofalt dårligt i heroisk genre-regi. Resten af historiens struktur er bare sammensat efter de allermest oplagte klichéer: Der skulle være så meget som overhovedet muligt på spil for hovedpersonerne; de skulle miste alt, og al handlingen skulle forløbe så maksimalt "uventet" som overhovedet muligt. Antageligt fordi de så skal kunne vinde stort i næste film (for hvis de ikke gør det, er denne udvikling da virkelig deprimerende!). Men disse skriveteknikker er håbløst gennemsigtige; de er ikke ledsaget af nogen form for god historie, gode ideer eller underliggende logik, og figurerne bliver ikke mere spændende af at blive gjort mere forvirrede.

Der kunne have været én virkelig sej scene i *The Last Jedi*: Der hvor Finn er ved at ofre sig, og bliver forhindret i det af Rose: Hvis nu Rose havde ofret sit liv i stedet for, og fuldendt kamikazemissionen i Finns sted; dét ville have fungeret utroligt godt, og have tilført filmen i det mindste ét væsentligt element af effektiv pathos som kunne have bragt en tåre frem. Men nej, i stedet bliver den scene til en af filmens værste: de kysser mens modstandsbasen eksploderer i baggrunden!! Det er uden sidestykke det mest moralsk frastødende der er sket i en Star Wars-film. "Lad os tænke på romantik og os selv imens vi lader vores allierede dø og ignorerer vores ansvar om at bidrage til en galakse uden et totalitært regime!" Helt ufatteligt for mig at Rian Johnson & co. øjensynlig anså sådan en scene for... smuk. WTF? Men det passer jo godt ind i den amerikanske vulgærfilosofi, regenereret i utallige film, om at det er mere forsvarligt at redde sine egne få nærmeste frem for at redde diverse folk længere væk som man ikke kender, uanset hvor mange der er af dem; uanset om det er hele planeter og uanset hvor ondt og grusomt et samfund der truer dem. Amerikanernes foretrukne empatisfære strækker sig generelt kun til familie og venner, og dét er jo

ikke kompatibelt med den heroiske empatisfære, som omfatter alle, overalt. Så *The Last Jedi* er virkelig et direkte statement imod heroisme. Det ville være voldsomt deprimerende hvis det ikke var fordi vi også har Marvel-filmene og superheltegenren generelt, som heldigvis stadig holder den heroiske fiktion i hævd og derved udgør en af de ret få ægte progressive manifestationer af amerikansk kultur.

Summa summarum er at *The Last Jedi* var en komplet fiasko fra mit synspunkt; den er værre end nogle af prequels'ene, og faktisk den absolut værste *Star Wars*-film hidtil. Det er en film der på et meget dybt plan får mig til at ønske aldrig at give Disney nogle af mine penge ever again, i hvert fald ikke hvad angår *Star Wars*-relaterede ting. Bevares, jeg tager da nok ind og ser de kommende film også, men jeg vil fremover bestræbe mig meget på kun at indløse billet én gang og ikke støtte disse produktioner økonomisk på nogen anden måde efterfølgende. Hvem skulle have troet at Disney så hurtigt og totalt ville smadre verdens mest populære filmfranchise? Det er ganske uforståeligt – og det er vi faktisk en væsentlig procentdel af filmens publikum, der synes: 20% af IMDb.com-brugere har rated filmen negativt, og der er laviner af negative video-anmeldelser på Youtube. Næsten alle, jeg har snakket med, har udtrykt negative følelser om filmen, og jeg er nu blevet overbevist om at så meget som 50% af de samlede fans – inkl. de såkaldte casual viewers som ikke er aktive i fandom – var dybt skuffede.

Jeg kan kun håbe på at Disney ender med at tage noget af den massive kritik af *The Last Jedi* til efterretning og forsøger at reparere filmseriens integritet med de kommende episoder. Et godt første skridt ville være at tage J.J. Abrams ved kraven og smide ham ud på røv og albuer. Han har næsten egenhændigt ødelagt både *Star Trek* og *Star Wars*, og mange fans kommer til at drage et enormt lettelsens suk når den mand en dag er ude af billedet.

Rian Johnson kan passende få den næste fyreseddel, for han har fuldstændt *Star Wars*-franchisens udvikling fra en genial science fiction-saga til fuldbyrkede trash-film (med kæmpe budget, men stadig trash-film)! Dét betyder at en meget stor del af de tilbageværende fans nu vil tage ind og se de kommende *Star Wars*-film med negative forventninger, og brænde efter at pille dem fra hinanden med højlydt og hånlige kritik. Der skal noget helt særligt til for at redde denne franchise nu – uanset om Disneys intention var at lave noget nyt og anderledes for et "mere voksent" publikum. *Star Wars* og heroisk fiktion skal ganske enkelt ikke være "mere voksent"; det skal være klar symbolik, eskapisme og idoldyrkelse. Det er det, vi kritiske fans vil have, og som Disney i deres håbløse vildfarelse ikke gav os. Vores vrede kommer ikke til at mildnes før *Star Wars* en dag vender tilbage i en kompetent og genreværdig inkarnation, og dette kommer måske aldrig til at ske. Jeg kan overhovedet ikke acceptere *The Last Jedi* som en kanonisk del af *Star Wars*-universet, og *Episode VIII* konsoliderer blot min holdning fra *Episode VII* om at *Star Wars*-universet nu er ødelagt. Det er et tragisk og ufatteligt stupidt tab af et på samme tid enkelt og nuanceret sci-fi univers med et uendeligt og oplagt potentiale.

Karakter: 1 stjerne ud af 10.

Tue Sørensen

[Vi haster straks videre til en

film som vores filmanmelder synes meget bedre om. Red.]

Avengers: Infinity War

Film, USA 2018, 149 min.

Instr.: Anthony & Joe Russo

Medv.: Josh Brolin, Chris Evans, Robert Downey Jr., Chris Hemsworth, Tom Holland, m.fl.

NB: Denne anmeldelse indeholder spoilers!

Så skete det: Så ankom *Avengers: Infinity War*; braget som mange af de foregående – man kunne endda sige alle – atten film i Marvels Cinematisk Univers har ledt op til. Kulørt action for rigtig mange penge! Efter at *Guardians of the Galaxy*-filmene har banet vejen, er det cinematisk univers nu gearret helt op i kosmisk skala, og megaskurken over dem alle, Thanos, påbegynder nu sin søgen efter alle Infinity-stenene, som kan gøre ham til det mægtigste væsen i universet. I *Avengers: Infinity War* skal heltene forsøge at forhindre ham i at anskaffe sig hele samlingen, og det gør de også – forsøger, altså! Filmen er en mesterligt redigeret action-fest hvor masser af figurer på masser af lokationer hele tiden driver plottet frem og interagerer meningsfuldt med hinanden. Det skorter ikke på personlighedsskildring, men udover Thanos' fremskridt i sin jagt på Infinity-stenene er der nu ikke meget reelt plot i filmen – det er der ikke tid til; der er for meget action! Og det er fantastisk flot og super-underholdende, med masser af sjov dialog, og ikke noget der irriterede mig alt for voldsomt. At mange af

heltene (over halvdelen, tror jeg!) dør til sidst er jeg ikke så oprevet over; jeg har læst *Infinity Gauntlet*-tegneserien og forventede til fulde – ja, nærmest håbede – at netop dette ville ske. Og der kommer jo en film mere hvor de døde med 99,9% sikkerhed bliver bragt til live igen.

Men er *Infinity War* så endt med at blive det, vi meget gerne ville have at den skulle være: en af de allerbedste MCU-film; et værdigt og passende klimaks på de atten foregående film? Well, ingen tvivl om at det er en god film, supergodt skruet sammen på rigtig mange måder, men mit svar på dette spørgsmål er ikke desto mindre "nej". Den formår ikke (muligvis bl.a. fordi det er første del af en to-parter) at leve helt op til de forventninger som alle de foregående film har stillet os i sigte, og den største grund til dette er at de foregående film simpelthen er for gode!! De er så superlative i sig selv, at vejen mod klimakset er blevet mere interessant end klimakset selv.

En anden stor grund er at hovedpersonen i *Infinity War* er Thanos selv og ikke i så høj grad de nogle-og-tyve deltagende superhelte. Jeg har intet i mod at Thanos er midtpunkt, men problemet er at de foregående film har forberedt os på alt andet end netop Thanos som person. Hans ankomst er blevet forberedt, ja, men vi har ikke hørt noget videre om hvem han egentlig er. *His character*. Hvad er hans baggrund? Hvorfra har han sine vilde superkræfter (stærkere end Hulk!)? Hvad er det *egentlig*, han vil? Hans motivation indtil videre er hverken eksplicit eller tilfredsstillende, og lever slet heller ikke op til de filosofiske elementer vi kender fra Thanos-sagaerne i tegneserierne. Dét er mit eneste store kritikpunkt ved filmen. Hvis vi er heldige, kommer der lidt mere substans om ham i næste film. Men det er også muligt at denne film skal forestille at kunne stå relativt alene. Thanos vinder jo. Han får stenene, udsletter tilsyneladende halvdelen af universets befolkning og sidder glad og tilfreds

med sit værk til sidst. The bad guy won!

Ja, det kan Marvel jo naturligvis ikke lade stå, så der kommer helt sikkert et sekundært opgør med Thanos i næste *Avengers*-film. Spørgsmålet er om hans motivation bliver yderligere udpenslet. I tegneserierne er hele Thanos' projekt jo at tilbede og imponere Mistress Death, men i *Infinity War* er der ikke et pip om Death (Marvel-filmene er måske for familievenlige til at være så morbide?); muligvis har de ændret hans figur til at fokusere på liv i stedet for død; at han på øko-terroristisk vis udsletter halvdelen af universets befolkning for at undgå rovdrift på ressourcer og give ordentlig plads til de overlevende – men det giver jo i sidste ende ingen mening, for hvis alle intelligensvæsner i universet nødvendigvis driver rovdrift på deres ressourcer og ALTID udnytter og udpiner deres planeter til det yderste (som er eneste måde at retfærdiggøre at halvdelen af ALLE i universet fortjener udslettelse), så er det jo kun et spørgsmål om tid før de har formeret sig og gør nøjagtig det samme igen. Så skulle Thanos være udødelig og sidde og gøre det samme igen hver gang der er gået tusind år eller lignende? En Living Tribunal (som er en anden kosmisk figur fra netop disse tegneserier)...?!

I don't know. Det virker lidt besynderligt. Men vi må bare se hvad der sker. Spændende er det, men jeg er ikke super-optimistisk omkring hvor meget mening det kommer til at give. Film-Thanos er simpelthen ikke nuanceret nok.

Mange anmeldere har lagt vægt på hvor mange gange de blev overrasket af hvad der skete i *Avengers: Infinity War*, men jeg må indrømme at selv om jeg ikke forudså alt hvad der ville ske, så blev jeg nu aldrig rigtig voldsomt overrasket. Eller overvældet. Flot, flot film, mageløst godt struktureret, men den havde ikke samme effekt på mig som de bedste MCU-film har haft, herunder de to første *Avengers*-film, alle tre *Iron Man*-film, samt (selvfølgelig) de to første *Captain America*-film. Så selv om *Infinity War* er fed, så er den ikke blandt de bedste MCU-film for mig.

For at sætte min holdning til *Infinity War* i det rette perspektiv, vil jeg her fremvise den komplette liste over mine karakterer for alle nitten MCU-film, i kvalitetsrækkefølge [med karakter angivet til højre. Red.]:

<i>Captain America: The First Avenger</i> (2011)	10
<i>Captain America: The Winter Soldier</i> (2014)	10
<i>Avengers</i> (2012)	10
<i>Iron Man 2</i> (2010)	10
<i>Avengers: Age of Ultron</i> (2015)	10
<i>Black Panther</i> (2018)	10
<i>Iron Man</i> (2008)	10
<i>Iron Man 3</i> (2013)	9
<i>Avengers: Infinity War</i> (2018)	9
<i>Doctor Strange</i> (2016)	9
<i>Thor: Ragnarok</i> (2017)	9
<i>Ant-Man</i> (2015)	9
<i>Guardians of the Galaxy</i> (2014)	8
<i>Thor: The Dark World</i> (2013)	8
<i>Thor</i> (2011)	8

<i>Captain America: Civil War</i> (2016)	7
<i>Spider-Man: Homecoming</i> (2017)	7
<i>The Incredible Hulk</i> (2008)	6
<i>Guardians of the Galaxy Vol. 2</i> (2017)	4

Men anyway! Min teori for *Avengers 4* om et år er at de fleste af de helte der overlevede *Infinity War*, sikkert vil ofre deres liv for at bringe alle de bortknipsede tilbage. Det ville give mening, fordi skuespillerne bag de tre store (og i denne film overlevende) figurer, Iron Man (Robert Downey Jr.), Thor (Chris Hemsworth) og Captain America (Chris Evans), dermed kunne afslutte deres Marvel-kontrakt, som vi jo nærmest allerede nu ved vil ske. Og samtidig kunne mange af de "mindre" figurer til gengæld få større roller – det fortjener de! Wanda (Scarlet Witch/Elizabeth Olsen) kommer helt sikkert til at få en større rolle (muligvis drevet sindssyg af Visions død – hvilket kunne resultere i at titlen på *Avengers 4* bliver *Avengers Disassembled*), og Sam Wilson (Falcon/Anthony Mackie) kunne i min optik sagtens gå hen og overtage rollen som Captain America, med Steve Rogers' velsignelse. Og Black Panther er der ingen tvivl om at vi kommer til at se mere til. Der er også nye rygter ude om at Black Widow endelig får sin egen

solo-film om et par år. Og endelig er Rhodey (War Machine/Don Cheadle) jo stadig til overs til at overtage rollen som Iron Man (som han i perioder har haft i tegneserierne). Så bare bind an med næste MCU-fase; det skal nok blive godt!

Min karakter: 9 stjerner ud af 10.

Tue Sørensen

Blår

Roman (dystopi) af Hugh Howey

Dreamlitt, 2018. 614 sider

Omslag: Emma A. Mowinckel

Hundredvis af år ude i fremtiden har en ukendt katastrofen lagt jorden øde og gjort atmosfæren giftig. Kun en lille rest mennesker har overlevet inde i en gigantisk underjordisk silo. De lever et nøje tilrettelagt liv, hvor ens etage i siloen mere eller mindre bestemmer ens job og fremtid. Al tale om verden udenfor siloen er forbudt, og drister nogen sig til det alligevel, venter rengøringstjeneste. En envejs billet udenfor for at rense linserne på de kameraer der er eneste forbindelse til omverdenen.

Da sherif Holsten frivilligt melder sig til rengøringstjeneste, skal der findes en ny sherif. Det er borgmesterens pligt at udpege en ny, og hun vælger overraskende en mekaniker fra de nederste etager, på trods af at it-afdelingens chef har kørt sin egen favorit i stilling.

Men valget af den uventede sherif skyder en række tragiske begivenheder i gang, og pludselig er siloen ikke det trygge hjem, den før var. Gamle hemmeligheder og chokerende løgne dukker op til overfladen, og spørgsmålet om, hvad der egentlig er udenfor, kan ikke mere ignoreres.

Blår er første del i Hugh Howey's *Silo*-serie. Romanen består af fem dele: *Holston*, *Maskespil*, *Aflukning*, *Optrevling* og *Sammensyning*. Howey udgav oprindeligt *Holston* som en selvudgivet kortroman, men

fans krævede en fortsættelse, og så fulgte de øvrige dele. I 2012 skrev Howey så kontrakt med forlaget Simon og Schuster, og i dag er serien en international bestseller, der er udkommet på 40 sprog, og hvis filmrettigheder er blevet købt af Ridley Scott.

Jeg forstår godt, at seriens første fans forlangte mere. Historien er elementært spændende og samtidig let fortalt, så man lynhurtigt stryger igennem de 614 sider. Persontegningerne er måske ikke så dybe, men til gengæld er siloen et unikt setup, som vi langsomt får et fascinerende – og skræmmende – indblik i.

Feks. er man i siloen nødt til nøje at overholde status quo for at samfundet kan fortsætte. For at undgå overbefolkning har man derfor indført et lotteri, så når der dør en person, kan et par vinde muligheden for i et år at forsøge at blive gravide. En anden detalje er it-afdelingen, som indtager en helt speciel stilling i det lukkede samfund. Og så er der de små drys fortid, der stadigvæk findes på trods af tabuerne – bl.a. slidte billedbøger fulde af fantasidyr som elefanter!

Den danske titel "Blår" er yderst rammende med sin tvetydighed. Blår kan både betegne en slags garn, der bruges til rengøring, men det bruges også i vendingen "at stikke folk blå i øjnene", som betyder at bedrage folk. Og med sin langsomme afsløring af, at sandheden om siloen langt fra er enkel, må vi sande at forside-teksten har ret: "Hvis ikke løgnene slår dig ihjel, så gør sandheden"

Blår efterfølges af *Shift* og *Dust*, der endnu ikke er oversat til dansk.

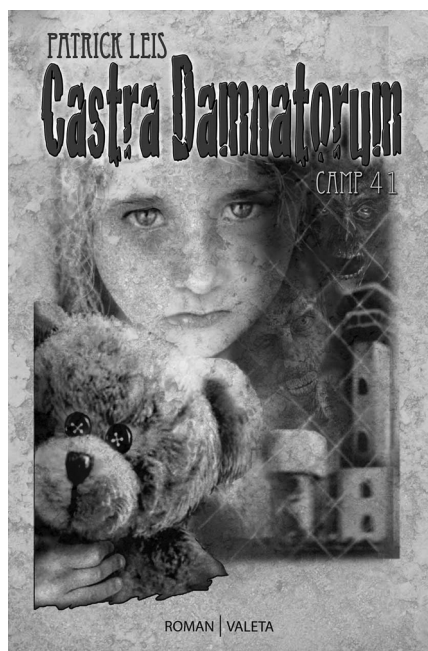
Jette S. F. Holst

Castra Damnatorum – Necrodem 2

Roman af Patrick Leis Veleta, 2017, 532 sider.

Efter snart 15 år er Patrick Leis nu ved at afslutte zombieserien *Necrodem*. Vi har måtte vente længe på det sidste bind, men nu

skulle det være sikkert at det udkommer i år. Som en forløber for seriens afslutning så er seriens første bind ved at blive genudgivet i reviderede udgaver hvor det er blevet gennemgået og rettelser er lavet der sikrer sammenhængen imellem bøgerne. Til genudgivelserne har Leis lavet flotte indledende tegneserier til hvert bind. *Castra Damnatorum* udkom i første omgang i to bind under titlen *Camp 41* (anmeldt i Himmelskibet nr. 29), men genudgivelsen er nu i ét bind.

Handlingen finder sted i en verden hvor zombierne for alvor er ved at få overtaget. Der er dog stadig et håb om at myndighederne og militæret skal få styr på situationen. *Castra Damnatorum* er en af de lejre hvori de overlevende bliver samlet, for at prøve at beskytte dem imod de levende døde. Lejren er dog ved at være overfyldt, hvilket giver en masse spændinger og kampe om magten iblandt beboerne, samtidig med at lejrens leder er ved at miste modet. I takt med at flygtningestrømmene fortsætter med at ankomme, stiger spændingerne i lejren, og der kommer flere og flere konflikter. Der er dog stadig mere sikkert i lejren end udenfor, for hegnet har indtil videre holdt de levende døde ude, men det er et spørgsmål om de kan blive ved med at modstå zombiernes antal.

Vi følger forskellige folk, bl.a. sortbørshandleren, en bandele-

der, og et søskendepar hvoraf drengen er stum, der alle prøver at finde deres plads i lejren, hvilket er et sted hvor tingene hele tiden ændre sig.

Zombierne spiller kun en lille rolle i bogen, men de er den konstante trussel der gør at alle overlevende er fanget, for selvom de er i sikkerhed, så er de spærret inde. Bogens omdrejningspunkt er netop hvordan alle disse mennesker klarer at være lukket inde, og være udsat for det pres og de konflikter der følger af dette.

Har man tidligere læst *Camp 41*, så er det stadig værd at læse den nye udgave, som en del af forberedelsen til de afsluttende bind. Har man ikke læst andet i serien, så vil man sagtens kunne starte her, for dette er en selvstændig afsluttet historie i *Necrodemis*-serien. Er man til en god zombiehistorie, så skal man bestemt ikke snyde sig selv for et besøg til *Castra Damnatorum*.

Anmeldereksemplar stillet til rådighed af forlaget.

Thomas Winther

Den tatoverede mand

Af Peter V. Brett.

DreamLitt, 2017, 693 sider.

For længe siden mistede menneskene troen på guderne, hvilket resulterede i at guderne åbnede ind til kernen og luk-

kede dæmoner ud. Hver nat stiger ilddæmoner, stendæmoner, vinddæmoner og andre demoniske væsner op fra jorden for at angribe menneskene. Menneskene beskytter sig ved at omgive deres huse med magiske symboler som kan holde angriberne ude. Det er dog ikke alle der er lige gode til at lave disse symboler, så det sker at dæmonerne kan bryde igennem og slagte de der prøvede at beskytte sig. Under et sådan angreb mister Arlens mor livet. Han bebrejder sin far for ikke at gøre noget for at redde moren, og i frustration stikker han af hjemmefra. Han slår følge med en budbringer, der kan lede ham til en anden by. Budbringere bringer breve, beskeder og nyheder imellem byerne, og samtidig er de også vidende om symbolernes kunst. Arlen vil gerne være budbringer, men ender med at komme i lære hos en symbolmester, hvor det hurtigt viser sig at han har store talenter inden for symbolernes kunst.

Det var allerede aftalt hvem pigen Leesha skulle giftes med. Men da den hendes udkårne begynder at sprede rygter om at de allerede har været sammen, bryder hun forlovelsen, hvilket ikke er velset. Hun ender med at komme i lære hos byens urtesamler, en klog kone som både fungerer som helbreder og klog kone i landsbyen.

Nu kunne man tro at dette var endnu en bog hvor vi følger unge i deres læretid. Men bogen tager flere store spring frem i tiden, og vil følge derfor de to ind i de voksne år, hvor de hver især udvikler sig til at blive blandt de bedste i deres felt, hvilket dog ikke kommer uden en pris, da de begge opgiver familie for at helige sig deres arbejde.

Arlen opdager en dag nogle gamle ruiner hvori han finder nogle gamle symboler, som viser sig at være angrebssymboler, og med et er der nu åbnet op for at man ikke kun skal krybe i ly bag symbolerne, men man kan nu tage kampen op mod dæmonerne. Dette er dog stadig yderst farligt at gøre dette, specielt da

han maler sig selv med symbolerne og går i direkte kamp.

Denne historie finder sted i en meget dystre verden, hvor alle er påvirket af de natlige angreb og hvor alle jævnligt mister nogen de kender. Men det er netop denne dystre setting, og de afsavn som hovedpersonerne hele tiden må lave, der gør at det bliver en virkelig spændene fortælling, hvor man virkelig har lyst til at følge videre. Dette er der heldigvis også mulighed for at gøre, da bind 2 *Ørkenspyddet* allerede er udkommet.

Anmeldereksemplar stillet til rådighed af forlaget.

Thomas Winther

Når mørket kommer krybende

Fem horror-noveller

Antologi redigeret af Lars Grill Nielsen. Enter Darkness, 2018, 74 sider.

Vi har i de seneste år set mange antologier der er udkommet af novellekonkurrencer, hvilket ofte har givet nye forfattere muligheden for at få deres noveller udgivet. Forlaget Enter Darkness har allerede udgivet to sådanne antologier og udskrevet en konkurrence til den tredje. Imens vi venter på denne, udgav de i forbindelse med årets Krimimesse en miniantologi med kun fem noveller, til gengæld er det alle erfarne forfattere der bidrog til udgivelsen.

Alle novellerne passer ind i samlingens titel *Når mørket kommer krybende*, men fra mange forskellige vinkler.

I "Fra brændingen" af Morten Carlsen er en mand taget tilbage for at rydde op i sit barndomshjem efter forældrenes død. Hjemmet ligger i forbindelse med et fyrtårn og derved helt ud til havet. Havet kan være et barskt sted, og han husker historierne han fik fortalt i sin barndom om dengang et skib gik ned i 1852 og hvor stranden flød med de druknede sømænds oppustede lig. Han genoplever også en ubehagelig fornemmelse af at der er noget i marehalmen som vil ham det ondt, og fortidens uhygge kommer langsomt snigende ind på ham.

I "Et drømmebarn" af Patrick Leis er det en mor der kort efter fødslen bliver ramt af en fødselspsykose, og hun er sikker på at der er noget ondt imellem barnets legetøj, og hun er end ikke sikker på at alt ved hendes barn er som det skal være.

Teddy Vorks "Svarthdel" er det også i hjemmet at mørket kommer krybende. Her holder det til på loftet, hvor den grød der stilles frem til nissen rent faktisk forsvinder hver dag. Katarina er dog sikker på at det er familiens kat der spiser grøden, og da hun ikke har set katten længe, går hun op på loftet for at finde den. Der er dog mere om de gamle fortællinger om at hver gård har sin nisse som man skal holde sig gode venner med. Denne novelle har tidligere været udgivet under titlen "Den forsvundne risengrød" i novellsamlingen *Hvor skyggen falder*. Det er en fin novelle der passer godt i denne nye antologi, men det havde været fint med en ny novelle i stedet.

I "Et barndomshjem" af Gudrun Østergaard skal en studerende bo hos sin tante i en periode ind til hun får sit eget kollegieværelse. Det er tydeligt at der er familiestridigheder og at hendes far og tante ikke er

de bedste venner, hvilket bl.a. skyldes arvestridigheder. Tanten har opstillet nogle regler for hvordan man skal bevæge sig rundt i huset, og selvom de kan virke mærkelige, så bør de overholdes.

I den sidste af novellerne, "Blinde killinger" af A. Silvestri, ved hovedpersonen godt at mørket sniger sig ind på ham. Han kan mærke at han har lyst til at gøre ting man ikke bør. Det hele starter for alvor da han ser sin far drukne et kuld killinger, noget han fascineres af. Han begynder nu at pine små dyr for at opleve den samme fryd igen.

Disse forskellige historier om folk der i deres hjem og sind bliver ramt af et krybende mørke, udgør en fin lille samling, som er hurtigt læst, og som bestemt kan anbefales til folk der vil bruge et par timer på mørke fortællinger.

Anmeldereksemplaret er stillet til rådighed af forlaget.

Thomas Winther

Episk #zombie haiku af Janus Andersen.

Selvudgiven, 2018, 132 sider.

Igennem de sidste år er der udkommet rigtigt mange zombie bøger og film. Der er zombie-pubcrawl, og zombie-run, og de sidste par år har man også kunnet købe zombiekravlenisser til jul. Og alligevel så udkommer der stadig nye udgivelser der på nye måder er med til at fortælle om de vandrende døde.

Episk #zombie haiku er en historie om zombiepestens udbrud, samt fortællingen om en mand der først forsøger at finde sin kæreste i kaosset, og som i en søgen ender med at forskanse sig sammen med en lille flok overlevende i en Rema-butik. Men som altid i zombie historier, så er man ikke i sikkerhed længe.

Det der gør at denne historie for alvor skiller sig ud er at den udelukkende er skrevet på Haiku. Ikke mindre end 170 haikudigte er det blevet til, men alle er de med til at fortælle en samlet historie på fineste vis via disse små tekst bider på henholdsvis 5, 7 og 5 stavelser:

De er overalt
De sultne døde spiser
og maden vågner

Bogen er kun trykt i 30 eksemplarer, så skynd jer hvis I skal have jer et eksemplar.

[Men måske der da kommer et nyt oplag? Red.]

Thomas Winther

De Tre Tyste 2 – Elaras

Trøst

Synne K. Eriksen

Turbine 2017, 324 sider.

Sidste år udkom det første bind i serien om *De Tre Tyste*. Bag den stod debutanten Synne K. Eriksen, der med udgivelsen solidt fik plantet sit træ i skoven af fantasyudgivelser.

Og apropos skoven, så er det her vi er igen. Fortællingen om menneskedrengen Sigurd og klokkemageren Myrhat tager os endnu en gang med ud i den store altomfavnende Skov, i en søgen efter Sigurds forsvundne lillesøster, Svanhild. De to er dog ikke alene på deres farefulde færd. Med sig har de en gruppe krigere, der skal beskytte dem, men Sigurd fornemmer, at et eller andet ikke er som det skal være. En nat møder Sigurd skyggefolket og skyggen Oresme, det bliver et møde, der ændrer alt ...

Elaras Trøst er en fortælling med mange lag. Klokke-magere, skyggefolk, mørke kræfter, slægter, fjendskab og historien er alt sammen flettet elegant ind i de to hovedpersoners rejse. Det nordisk inspirerede univers, fortællingen foregår i, er formfuldend.

Det er et privilegie at se en debuterende forfatter blomstre, og det skal jeg da lige love for, at Synne Eriksen gør. Selv om første bind i trilogien, *Beskytteren*, var en solid fortælling, folder hun virkelig sit talent ud i toeren. Sproget er nuanceret, gennearbejdet og lyrisk – og måske endda sine steder en tand for avanceret til den tiltænkte målgruppe (10-14 år). Det rækker dog ikke ved, at *Elaras Trøst* er en imponerende udgivelse, og

voksne læsere af fantasy vil utvivlsomt også med glæde kunne tage med Sigurd og Myrhat på rejse.

Dette andet bind af serien om *De Tre Tyste* er helstøbt fantasy. Den er langt mere brutal end sin forgænger, men også langt mere modig. Der er store følelser på spil i *Elaras Trøst* – sorg, savn, kærlighed, venskab og svigt. Fortællingen vokser vildt som træerne i den store Skov, og vi glæder os allerede til den sidste del!

Helle Perrier

En Konges Vej del 2 Stormlysfortællingerne 1

Brandon Sanderson.

Ulven og Uglen 2017, 887 sider.

Brandon Sanderson er en yderst produktiv forfatter. Ikke mindst når man betragter størrelsen på de bøger, der kommer fra hans hånd – de er ikke ligefrem små pamfletter.

En Konges Vej – del 2 tæller da også hele 887 sider.

Selv om det er den samme historie, der bygges videre på, og de samme protagonister, så er *del 2* en noget anderledes læseoplevelse. Første del var på mange måder et (langt) anslag. Her fik vi opbygget verdenen Roshar, der består af sten og storme, og som på trods af sin fremmedhed fra vores egen alligevel er genkendelig og

dragende. Der er stadig en del tilbageblik i fortællingens anden del, men vi kommer meget tættere på vores to hovedpersoner. Alt sammen i et herligt højt tempo, hvor der virkelig sker noget. Der er blandt andet nogle fænomenele kampscener. Vi får heldigvis også at vide, hvorfor Kaladin, eller bare Kal, valgte at blive kriger i stedet for kirurg, samtidig med at han efterhånden bliver bemærket af sine overordnede i takt med at hans evner og berømmelse stiger. Hele beskrivelsen af det dødsdømte arbejde, der udføres af de vedholdende bromænd, hører i det hele taget til bogens absolut mest læsværdige.

I den øverste halvdel af samfundet finder vi igen Shallan, der konstant har sin families uheldige omstændigheder lurende i baghovedet.

Samtidig har Dalinar en plan om at træde tilbage som højfyrste.

Der sker ufatteligt mange ting i bogen, og der er mange personer, steder og begivenheder både i nutid og fortid, der flettes sammen. Det er med at holde tungen lige i munden, når man tager turen til Roshar. Men det er virkelig besværet værd!

En Konges Vej – del 2 er på alle måder en medrivende læseoplevelse. Hvis man blev fanget af den første halvdel, vil man uden tvivl elske denne fortsættelse. Det klæder også fortællingen, at der er kommet en del mere fart på. Skiftet mellem de forskellige karakterer kan nogle gange være nervepirrende og frustrerende, men det er besværet værd. Sanderson er rigtig god til at veksle mellem det mere handlingsprægede og det mere detaljeorienterede.

Det er noget af en mundfuld at kaste sig over *Stormlysfortællingerne*, men er man til det episke og storladne, bør man give serien en chance. Ikke mindst fordi forlaget Ulven og Uglen har begavet alle os fantasyelskere med romanen på dansk i en fremragende oversættelse af Jakob Levinsen. Tredje bog i serien, *Oathbringer*, udkom i

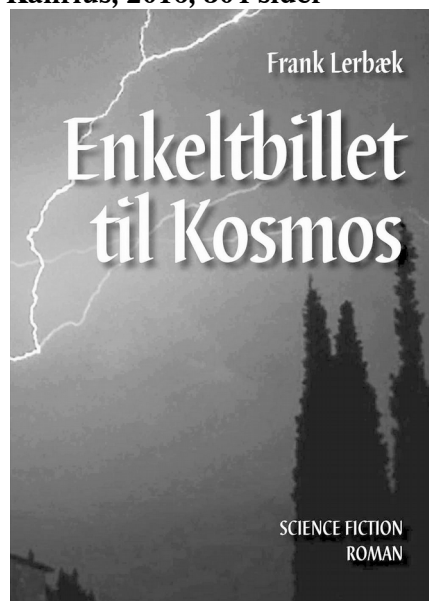
øvrigt i november 2017 på engelsk.

Helle Perrier

Enkeltbillet til Kosmos

Roman af Frank Lerbæk

Kahrius, 2016, 304 sider

Enkeltbillet til Kosmos er en science fiction-roman, der lægger på bagsiden op til at handle "utrolige og spektakulære begivenheder", men som den desværre ikke rigtig lever op til.

Hovedpersonen er 26 årige Magnus Wessel, der er i gang med at blive uddannet som pilot. Han er frustreret over sit liv grundet forskellige ting, bl.a.: Faderens død i en ulykke, ordblindhed, drillerier og fyringen fra sin arbejdsplads. Men så sker der noget. Magnus kommer i kontakt med pigen Silla, der viser sig at være fra en anden planet. Og det sætter så gang i handlingen. Silla og Magnus flyver, og det går galt, men de bliver reddet af rumvæsnerne og ført over deres rumskib. Magnus bliver udsat for et eksperiment af rumvæsenerne og sendt til Jorden igen. Magnus jages (kortvarigt) af "Mændene i sort" (Det mest spændende afsnit i bogen, som desværre varer for kort). Det lyder jo spændende nok, men *Enkeltbillet til Kosmos* er desværre ikke en god roman. Handlingen stopper op hele tiden med snak og handlingen løber ud i sandet. Eksperimentet som Magnus bliver udsat for, er ikke synderligt spektakulært og føles

unødvendigt. Eksperimentet går ud på at Magnus lærer at spille virtuost på klaver og at han bliver bedre til engelsk. Så går der masser af sider med at spille klaver og forberede en koncert. Ikke særlig spændende. Endvidere er planen at Magnus skal skjule at han har været ombord på et rumskib (s.107) og ikke må afsløres at Silla er et alien (s. 109) Så skal det pludselig røbes for journalister hvem Silla er og at Jorden har fået besøg af rumvæsner. (s. 225). I det hele taget bruges der for mange sider at snakke med journalister i bogen.

Men ellers er sproget let læst, stort set uden metaforer og ironi. Og fejl er der ikke mange af. Dog fandt jeg stavefejlen "dine overførte viden", i stedet for "din overførte viden" (s.92) Afslutningsvis kan siges at der diskuteres meget om religiøs fanatisme og demokrati i bogen. Det hedder således som motto for bogen: Du skal ikke tro... du skal vide. Og bogen foregår også lige da angrebet mod USA sker i 2001. Selv om snakkes meget om demokrati i bogen, har forfatteren tilsyneladende ikke noget at sige til den øgede overvågning der kom i kølvandet netop på angrebet på USA i 2001. På s. 152 hedder det: "På jorden protesterer mange individer mod overvågning – Det er højst sandsynligt individer med en blakket fortid". Det må siges at være ret skuffende.

Jóannes á Stykki

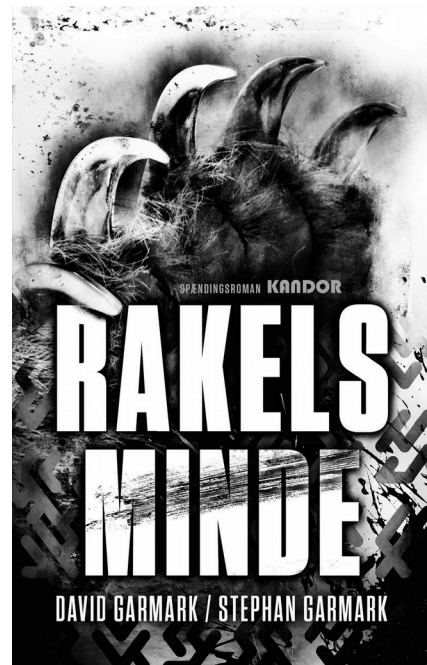
Rakelsminde

Roman af David Garmark & Stephan Garmark
Kandor, 2017, 296 s.

Landsbyen Rakelsminde rammes af en række uforklarlige og mystiske episoder, hvoraf flere er af ret brutal karakter. Der er en der klipper fingrene af sig selv, en anden sprætter sig selv op, og så er der et hus som simpelthen forsvinder og afløses af et træ.

Hver af disse hændelser er sket mens en mystisk lydbølge

har strømmet igennem byen. Den lokale religiøse sekt prøver, sammen med landbetjenten, at undgå indblanding udefra, men journalisten Tea er kommet til byen da hun har hørt om et af selvmordene. Hun er dog ikke kun taget dertil pga. en mulig artikel, for da hun stammer fra byen, så vil hun også gerne finde ud af hvad der sker.

Samtidig har den syriske flygtning Sayid slået sig ned i byen. Han er på flugt fra IS som har specielle planer med ham, da han har en evne til at kigge ind i folk og se om de lyver.

Tea og Sayid finder sammen i et forsøg på at finde ud af hvad der sker, og i sidste ende også på at overleve deres ophold i byen. Specielt Sayids baggrund kommer dog også til at give dem problemer da det begynder at vise sig hvad det egentligt er han er flygtet fra.

Rakelsminde har dog længe været omgænget af mystik og hemmeligheder, for lige udenfor byen ligger et område kaldet den døde zone, hvor intet lever, og måske er det denne der nu er ved at få indflydelse på hele det lille samfund.

Bogen er skrevet af brødrene Garmark, og de har begået en spændende thriller. Om jeg helt vil kalde den horror, ved jeg ikke helt, på trods af de overnaturlige elementer. Den har nogle brutale elementer hvor folk slages og andre der køres over af en

vejtrumle. Beskrivelserne af disse elementer er dog ret korte og ikke så blodige og brutale som egentligt kunne have passet til den stemning som jeg tror de prøver at ramme. Jeg tænker dog at eftersom forsiden beskriver bogen som en spændingsroman, så er det måske bevidst at der er skruet ned for disse dele.

Det er dog ikke slut med at blande genrer i denne bog, for som man nærmer sig slutningen, så kommer der også science fiction-elementer i spil.

Læst som en thriller er der bestemt underholdning og spænding at komme efter.

Anmeldereksemplar stillet til rådighed af forlaget.

Thomas Winther

Død verden

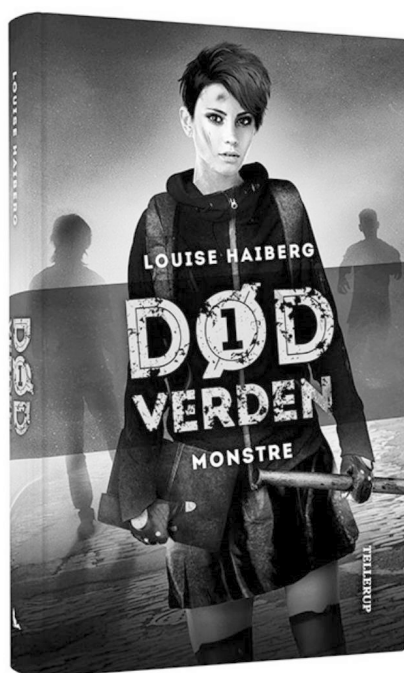
#1 – Monstre

#2 – Utopia

#3 – Håb

Af Louise Haiberg

Tellerup, 2017, 255s./256s./288s.

I den gamle verden hed hun Rebecca, men den hun var engang, er ikke den hun er i dag. Den gamle verden er væk og overtaget af en hvor horder af zombier hærger. I denne verden kalder hun sig Nera, og sammen med vennen Aidan forsøger hun at overleve ved hele tiden at holde sig i skjul og lede efter

mad, vand og sikkerhed. De har haft slået følge med flere grupper igennem tiden, men grupperne har det med hele tiden at blive mindre når de støder på de levende døde, men også når de støder på de monstre som er levende. Disse levende monstre er mennesker der med vold og magt tager hvad og hvem de vil have. Og der er mangel på alt, og alle sulter. Man havde håbet at zombierne ville gå til af sult, men de tørrer blot ind og fortsætter.

Nera fører dagbog hvorigenem hun prøver at huske dem de mister og holde lidt fast i den gamle verden.

Deres lille gruppe bliver en dag først overrasket af en flok mennesker der bortfører en af gruppens kvinder, og efterfølgende bliver gruppen fanget i en kælder af en stor flok zombier.

Da det ser sortest ud, bliver de dog reddet af to soldater der nedkæmper zombierne. De tilbyder at gruppen kan komme med til en sikker zone der er blevet oprettet. Det har dog en pris, da dette ikke er almindelige soldater. De er fra et folk der har levet skjult igennem tiden. Mennesker har kaldt dem alt fra elvere til vampyrer, og der er lidt af hver af myterne der passer på væsnerne. De kan gå ude i solskin, men lever af blod fra mennesker.

Da menneskene er ved at uddø pga. zombieepidemien, så har disse vampyrelvere oprettet sikre zoner, som de kan forsvare. For at mennesker kan få lov at bo der skal de indvilge i at give blod så vampyrelverne kan overleve. Halvdelen af Neras gruppe indgår aftalen og drager afsted med de to soldater Bane og Kira. En anden af myterne der også passer, er at disse væsener har en tiltrækningskraft der er umulig at stå for, og Nera tiltrækkes da også af Bane og indleder et forhold til ham, noget der ikke er uden komplikationer da også en anden af kvinderne i gruppen er faldet for ham.

Det første bind handler om mødet med vampyrelverne og rejsen til den sikre zone kaldet Vira. I bind to skal Nera prøve at få et liv i den sikre zone, men hun har meget svært ved at lægge den frygt og mistro bag sig som hun har levet med i mange år. Der er hemmeligheder og spørgsmål i byen som hun ikke får svar på og som gør at hun ikke kan slappe af. Det er spørgsmål om hvad der sker med dem der ikke kan tilpasse sig, hvad er det for nogle symboler lægen sætter i sin lille sorte bog når han undersøger nyankomne, og hvorfor er det ikke alle der bliver bedt om at give blod?

Det er spørgsmål som disse der er ved at slide hende op.

Hun har mareridt der tynger hende med dårlig samvittighed over at være i Vira, når andre stadig dør udenfor, og hun vil gerne gøre mere for at hjælpe.

Det tredje bind har titlen *Håb*. Det henviser både til et håb om at hun kan finde ro og at hun kan få en fremtid med Bane, men måske også et håb om en kur for zombieepidemien.

Serien er selvfølgelig en zombieserie, men nok i endnu højere grad en paranormal romance-serie, da forholdet mellem Nera og Bane er den primære historie. Dette skal man lige gøre sig klart inden man sætter sig med bøgerne, så man ikke forventer tre bøger fyldt med flugten fra og nedkæmpelsen af zombier. Bogen er godt skrevet, og dagbogs-elementerne fungerer rigtig godt, da de er flettet ind på en måde så de understreger Neras frustrationer og frygt, men uden at de bruges til at overforklare.

De tre bind i serien er udkommet samtidig, så man er sikker på at hele historien er tilgængelig, ikke som med *As The World Dies* hvor kun de to første bind kom på dansk.

Hele ideen med hvordan vampyrer vil forholde sig, hvis deres føde er ved at blive forurennet, er en god ide og en god ramme for historien. Paranormal romance er som nævnt hoveddelen af historien, så fans af de mere klas-

siske zombiefortællinger skal lige gøre sig det klart inden de går i gang med bøgerne, men er man med på den præmis, kan bøgerne bestemt anbefales.

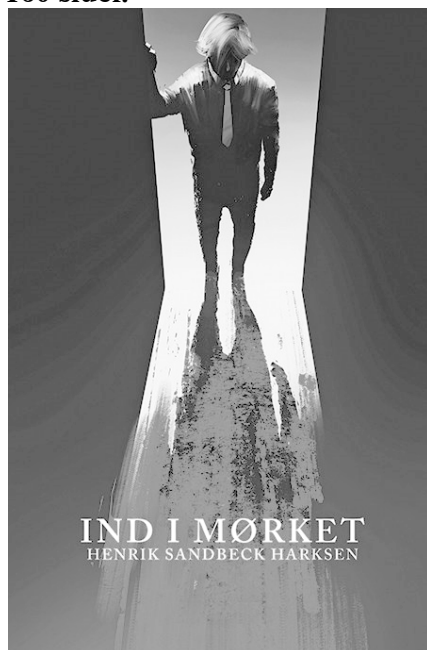
Forlaget Tellerup har sponseret anmeldereksemplaret.

Thomas Winther

Ind i mørket

Novellesamling af **Henrik Sandbeck Harksen**.

H. Harksen Productions, 2017, 160 sider.

Henrik Harksen har efterhånden drevet sit forlag H. Harksen Productions i 10 år, og selvom han selv havde en novelle med i den første samling han udgav, så er det først nu han udgiver en samling kun bestående af hans egne noveller. Samlingen indeholder syv noveller hvoraf de to har været trykt før i andre udgivelser, heraf er den ene en revideret udgave af den føromtalt første novelle han selv udgav af sine egne. Den novelle var et forsøg på at skrive en pastiche på Lovecrafts Cthulhu Mythos univers. Flere af novellerne i samlingen er udspring af eksperimenter og forsøg. Den første novelle i bogen, "Hr. Clegors blodbank", er resultat af en udfordring fra en anden forfatter der sendte Harksen en enkelt sætning, som så skulle udbygges til en novelle. Det kom der en fortælling om en mand der efter et besøg i en helt særlig blod-

bank oplever en rus der gør at han er nødt til at tage tilbage dertil og herefter er fanget i et misbrug.

"#twitterhorror", var et eksperiment hvor Harksen fortalte en historie via en række tweets over et par dage. For dem der missede det dengang, er den her bragt i samlet udgave.

Samlingens sidste bidrag er mere et formeksperiment som fint afslutter bogen, på trods af sin specielle form.

Der er dog også noveller der er mere traditionelle horror-noveller. Men fælles for de fleste er at de er blodige, samtidig med at de fortæller nogle interessante horrorhistorier.

Bogen afsluttes af et fint lille kapitel hvori Harksen sætter et par ord på hvert af bidragene i bogen. Det bør altid roses når en forfatter bringer et efterskrift som dette, da det for læsere som mig giver en ekstra dimension på læseoplevelsen.

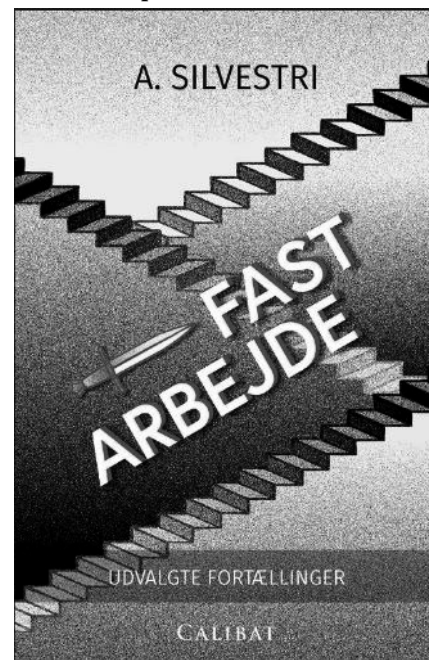
Thomas Winther

Fast arbejde

Novellesamling af **A. Silvestri Calibat**, 2017, 240 sider

Silvestri startede i 2016 et projekt med at samle nogle af de mange noveller han efterhånden har haft udgivet i forskellige antologier og magasiner, og udgive dem i bogform. Det blev i første omgang til den glimrende science fiction-samling *Sand og sten, stål og glas*. Samling nummer to i projektet har titlen *Fast arbejde*, og denne gang er der igen science fiction-noveller i, men også andre genrer er repræsenteret. Samlingen lægger ud med fantasy-novellen "Fast arbejde", der henter inspiration i klassisk *Dungeons and Dragons*-rollespil. De første *Dungeon and Dragons*-eventyr startede ofte med, at holdet af eventyrere sad på en kro, hvor der så kommer én ind og tilbyder dem en opgave, som kan blive deres næste eventyr. I novellen er Simon på et af sine besøg på

jobformidlingen, men det job han tilbydes, er noget ud over det sædvanlige. Jobtilbudet kommer fra en dværg der pludseligt dukker op, og kort efter er Simon på et eventyr i en fantasyverden. En pussig historie, som om ikke andet er sjov at læse for en gammel rollespiller.

I "Benspænd" ligger en mand for døden. Han har været længe om at nå dertil, da han har nået en meget høj alder. Døden har glædet sig til denne dag, da manden flere gange har snydt ham. Døden er ikke det eneste begreb der er blevet personificeret i denne novelle. Det gælder også Skæbnen, Tilfældet og flere andre. Det er et sjovt eksperiment at arbejde med begreberne på denne måde, og det giver en underholdende novelle.

Der er også historier der er mere rendyrket fantasy. I "Et horn i siden" er en jæger ude for at fange det ultimative bytte; en enhjørning. Det lykkes ham at fange en, men nu skal han bekæmpe sin egen grådighed for at holde den fanget.

"Sjæleforsørgeren" betegner Silvestri selv som en *Twillight*-novelle, hvilket jeg sagtens kan følge ham i. I novellen har hovedpersonen Tobias for år tilbage solgt sin sjæl til djævelen. Nu har han så opfundet en kunstig sjæl. Dette vækker selvfølgelig interesse, og mulige købere til opfindelsen melder sig.

Science fiction-genren er også

repræsenteret i denne samling, bl.a. ved novellen "Den jeg elsker" om en verden hvor det mandlige køn er på retur. "When the music's over" er en first contact-historie hvor fremmede væsner forsøger at tage kontakt via de signaler de har opfanget fra jorden. Det gør at de skaber forskellige former for væsner og personer fra populærkulturen. Kontakten bliver dog ikke uden konsekvenser, og det viser sig også at der er nogle der jager væsnerne, og at mennesket blot står i vejen lige midt imellem.

Den sidste science fiction-novelle i samlingen er tidsrejsehistorien "BjørnBjørn". Formålet med tidsrejsen er noget så simpelt som at sikre sig den perfekte løberute, til den perfekte løbetur. Dvs. hver gang en forhindring dukker op, sendes løberen til et tidspunkt hvor der ikke er nogen forhindring, også selvom forhindringen er ham selv fra en anden tid. Novellen er dog ikke fortalt fra den tidsrejsendes synspunkt, men fra en af de der guider turister til at se på den løbende mand.

Hvor *Sand og sten, stål og glas* var en samling af noveller der tematisk og genremæssigt lå op af hinanden, så er *Fast arbejde* mere en samling der viser hvor alsidig en forfatter Silvestri er inden for fantasy og science fiction (horror-historierne gemmer han nok til en kommende samling). Han er ikke blot alsidig og dygtig til at arbejde imellem genrene, han er også en dygtig historieforfæller, der både fortæller underholdende og interessante historier. Selvom de fleste af disse noveller er genbrug, så vil det nok være de færreste der tidligere har læst alle de samlinger der her er hentet bidrag fra, og selv hvis man har, så er det historier der bestemt fortjener et gensyn.

Som i *Sand og sten, stål og glas* har Silvestri til hver af novellerne indsat en side med et par tanker og yderligere informationer om den novelle man lige har læst. Ekstramateriale som dette bidrager bestemt kun til at

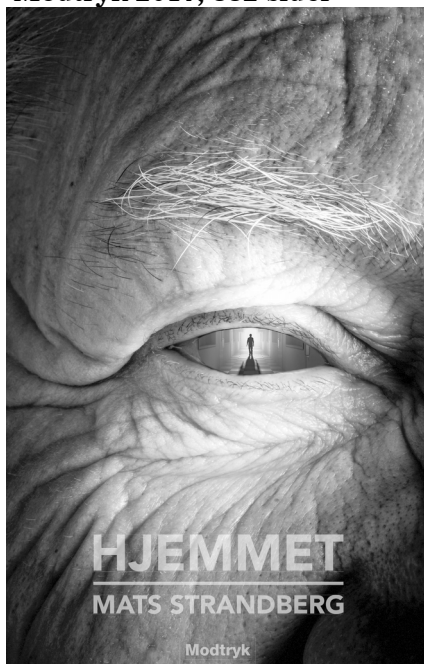
gøre helhedsindtrykket af bogen endnu bedre.

Thomas Winther

Hjemmet

Roman af Mats Strandberg

Modtryk 2017, 332 sider

Joels mor Monica er blevet dement efter hun blev ramt af en hjerneblødning. Joel har derfor været nødt til at lade hende flytte ind på Fyrreskyggen, som er et plejehjem for demente.

I forbindelse med flytningen har Joel måtte tage tilbage til sin barndomsby for at tage sig af det praktiske. Som ung havde han ikke rigtigt passet ind i det lille samfund, men han havde spillet musik sammen med veninden Nina, hvilket havde givet de to et sammenhold. I sidste ende endte det dog med et opgør hvor Nina valgte at blive i det lille samfund efter hun var blevet gravid med sin kæreste, og Joel flyttede til Stockholm. Her faldt han i med fester og stoffer.

Men nu er han tilbage og må forholde sig til at han aldrig rigtigt fik sat pris på sin mor, og nu hvor han frygter det er for sent, vil han gerne prøve at hjælpe hende til at finde sig til rette i de nye omgivelser.

Nina kom fra et hjem med en mor der drak, og for Nina havde Monica været som en anden mor og en hun kunne

være fortrolig med. Nina arbejder nu på det hjem som Monica kommer til, så hun stilles nu overfor både Monica og Joel, som begge er blevet spøgelse fra hendes fortid.

Som en del af Monicas demens er hun begyndt at tale med Joels afdøde far og agerer som om han er flyttet ind sammen med hende. Fyrreskyggens beboere er generelt meget demente, så de lægger ikke alle lige meget mærke til det når nye beboere kommer til. Det er dog anderledes da Monica flytter ind. Flere af de andre taler om at der er flyttet en engel eller et spøgelse ind sammen med hende.

Det er dog ikke kun de demente som Monica har en indflydelse på. Hun begynder at virke til at vide ting som hun ikke har haft mulighed for at vide, og det virker bl.a. til at hun nu ved ting om Ninas mor som Monica aldrig har kunnet vide. Nina og Joel må prøve at lægge fortidens svigt og uenigheder bag sig for at finde ud af hvad det er der sker omkring Monica og forhåbentligt redde hende.

Som læser er man nok ret hurtigt klar over at det ikke kun er en dementes fantasier der er på færde her, og at der nok er noget om de dementes snak om at der er flyttet noget ind sammen med Monica.

De ansatte på Fyrreskyggen gør hvad de kan for at passe beboerne, men da beboerne har meget varierende grader af demens, så er det et trøstesløst sted og derfor en god ramme for en dystre historie. Den primære historie er dog ikke så meget hvad det er for noget overnaturligt der sker omkring Monica, men mere Nina og Joel der skal finde sig til rette med deres fortid og hvor den har ledt dem til.

På bogens sidste sider ses at der har været lagt små spor ud til slutningen igennem hele bogen, uden at man dog fanger dem inden lige før trådene knyttes sammen.

Dette er en god dæmonisk fortælling, sat i en trøstesløs ramme af folk der skal gøre op med deres fortid for at finde sig til

rette med fremtiden, og af andre der dårligt husker deres fortid og som kun har en ringe fremtid.

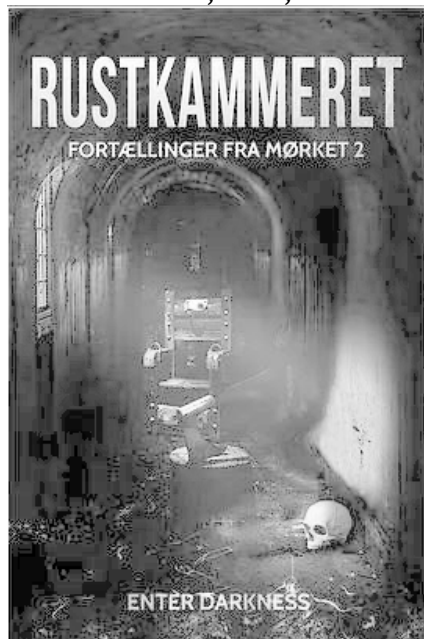
Anmeldereksemplar stillet til rådighed af forlaget.

Thomas Winther

Rustkammeret – Fortællinger fra mørket 2

Antologi

Enter Darkness, 2017, 328 sider

Forlaget Enter Darkness udgav i 2016 antologien *Hvis jeg overlever natten*, som indeholdt en bredt udvalg af mørke og dystre noveller. Allerede kort efter blev der indkaldt til noveller til bind 2 i serien. Dette næste bind udkom i 2017 med titlen *Rustkammeret*.

Lige som i det første bind er der ikke nogen tematisk sammenhæng imellem novellerne, men der er et par stykker der omhandler forbandelser. I den novelle der simpelthen hedder "Forbandelsen" (af Flemming Johansen) tages der udgangspunkt i den nordiske mytologi. En flok unge mænd vil lave et aset-ritual. Ikke så meget fordi de tror på denne religion, men mere fordi de keder sig, og der er nogle piger de håber vil vise dem opmærksomhed hvis de bliver en del af kredsen. Ritualen indebærer et offer, men deres manglende viden om troen viser sig da de ofrer en ravn til Odin, noget der har blodige konsekvenser.

I "Nocebo" (af Gudrun Østergaard) har en shaman kastet en

forbandelse over en mand der ellers i forvejen har været ramt af sort uheld efter hans fars død, hans fyring, og at kæresten har forladt ham. Det er måske alt dette der gør at han tror på forbandelsen da shamanen har peget på ham og sagt at han nu er forbandet. Spørgsmålet er om forbandelser som denne kun virker på dem som tror på dem.

I "Rustkammeret" (af Jonas Wilmann) er det et slot, hvis ikke en hel landsdel, der hviler en forbandelse over. En kandidatstuderende er taget til Sønderjylland for at lave research til sit speciale om Johannes V. Jensen-bogen *Kongens fald*. Han ønsker at undersøge om der er noget i bogen der har rod i virkeligheden. Folk lader ikke rigtigt til at kunne hjælpe, men da han møder en der tidligere har lavet lignende studier, finder han spor på en helt anden sandhed end forventet.

Dette var blot et par eksempler på de forbandelser der er på spil i denne bog.

Af andre historier hvor hovedpersonen finder noget helt andet end forventet, er der Amdi Silvestris novelle "Mandsmørke". En udbryderartist skal udføre sit nummer som han har gjort så mange gange før. Han er blevet lagt i spændetrøje og kæder og låst inde i et pengeskab, og han bliver nu sænket ned i havnen. Alt går som planlagt, mens vi følger hvordan han smyger sig ud af forhindringerne. Beskrivelsen af hvordan han ligger og laver sine nøje indstuderede bevægelser, er klaustrofobiske for os andre, men det er først da han næsten er ude at hans mareridt starter, og spørgsmålet er om han til sidst har lyst til at slippe ud.

I alt er der 15 noveller i samlingen, og de er meget alsidige. Ud over de nævnte herover, så er der også historier om folk der frivilligt lukker sig inde på en nedlagt skole for at se hvem af dem der kan overleve natten, imens alle jagter alle. Der er historier om folk der enten har

vrangforestillinger, eller hvor det er usikkert om det de oplever, kun er i deres hoveder, eller om der er væsner der vil skade dem.

Forlaget har allerede lagt en indkaldelse til næste bind ud på deres hjemmeside. Det er bestemt glædeligt at det ser ud til at vi nu får en årlig horrorantologi, og jeg vil med spænding se frem til hvilke noveller der kommer med til den tid, for med den alsidighed som redaktøren Lars Grill Nielsen har vist i sit udvalg til de to første bind, så behøver forfatterne ikke holde sig tilbage med at sende forskelligartede horror noveller ind.

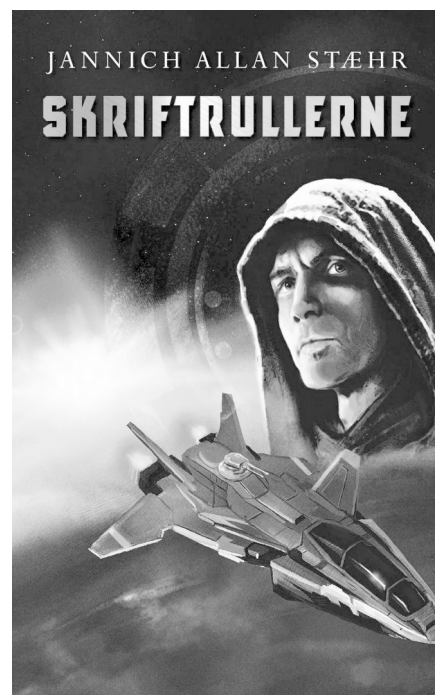
Anmeldereksemplar stillet til rådighed af forlaget.

Thomas Winther

Skriftrullerne

Af Jannich Allan Stæhr

Selvudgivet (Saxo Publish), 2017, 198 sider

I tidernes morgen skabtes fire guder ud af deres egen vilje til at eksistere. De skabte mennesket for at kunne få styrke igennem deres skabningers tilbedelse. Igennem tusinder af år gik mennesket fra at tilbede guderne, til at glemme dem. Nu har mennesket koloniseret store dele af universet, men krig og ufred er fulgt med. Rummet er derfor nu delt op i sektioner, og en svag fredstale er på plads.

Da guderne stadig havde tiltro

til mennesket, blev en ung munk overbragt nogle skriftruller indeholdende viden der kunne gavne menneskeheden, men hvis brugt på den gale måde ville give indvider ufattelig magt, hvilket ikke var intentionen. Munkens orden satte sig for at gemme skriftrullerne, til den dag hvor menneskeheden er klar til at få dem afsløret. De har nu holdt vagt over hemmeligheden i umindelige tider, mens mennesket generelt har glemt guderne, og de der husker dem, betragter dem som rester af gamle skrøner.

Siggy er arkæolog og har en stor interesse for historieboer. En dag finder han i en gammel bog et spor til hvor skriftrullerne kunne ske at være. Han får hyret et rumskib og samlet en lille besætning, og så går jagten ellers fra planet til planet i jagten på spor der kan bringe dem nærmere målet. De er dog ikke de eneste der jagter skriftrullerne, og hvis det ikke skulle være nok, så har rumpirater det med at angribe fra tid til anden.

Der er godt fart over historien, der på sine ca 200 sider bringer besætningen rundt i universet. Den meget fokus på aktion har dog ikke efterladt meget plads til at lære personer at kende, og bogen har kun meget begrænsede beskrivelser. Man lærer dem heller ikke så meget at kende gennem deres handlinger. Målgruppen for bogen er nok også mest unge der gerne vil have et højt tempo, jeg tænker dog at forfatteren med fordel kan fokusere noget mere på at give sine hovedpersoner noget mere personlighed i sin næste bog. Men som en hurtig gang rumaktion virker bogen fint.

Anmeldereksemplar stillet til rådighed af forfatteren.

Thomas Winther

Nyctophilia

Af Storm Frost

Baggaardsbaroner 2017,
202 sider

Det går langt imellem at man får en bog i hånden der er så indbydende som denne. Den har et virkelig flot omslag, i en indby-

dende indbinding, der hverken på ryggen eller for- og bagside har noget tekst. Der er blot en dyster illustration af en måneoplyst bygning og et fyrtårn. På bagsiden viser der sig en kæmpe fangarm i fyrtårnets lys. Den gengivelse af forsiden vi kan bringe her viser desværre ikke det spil som er i forsidenes nattemørke, noget der yderligere gør at bogen lægger op til en dyster oplevelse. Hver af novellerne har også en utrolig stemningsfyldt illustration som indledning. Alt i alt en bog som jeg kunne finde på at anbefale at man køber udelukkende for dens udstyr.

Ud over det stemningsfulde omslag og illustrationer, så består bogen af fem historier. Bogen indledes med "Mørketog", hvor en passager i et tog falder i snak med en mystisk fremmed der sidder i samme kupe. Den fremmede virker til at kende hovedpersonen og fortæller at dette egentlig ikke er en normal togtur, og at hovedpersonens liv vil slutte når han/hun forlader kupeen. Hvordan reagerer man når man får noget sådan at vide? Og selvom man ikke tror et ord af det, tør man så tage chancen? Hovedpersonen er i dette tilfælde læseren, da historien taler direkte til læseren.

Bogens sidste novelle "Den gamle mand og fyrtårnet" omhandler også livets afslutning. En gammel fyrpasser gør status over sit liv og tænker til-

bage på sine år. Denne aften blæser det op til orkan, og han forbereder sig for han er fyrtårnets vogter, og natten er lang. Orkanen kan ikke kun blive hans og fyrtårnets endeligt, men hele verdens ende, for i det dybe mørke griber enorme fangarme ud efter ham og alt omkring dem.

"Neondetektiven" er en noir pastiche, og jeg fandt den for klischéfyldt til at fungere. Skurken kaldes Kegelkongen, og hans beskrivelse af detektiven passer for mig på hele novellen: "De er ikke andet en en bleg kopi af billige detektivromaner, blottet for litterær raffinement". Der er et par referencer til andre historier i "Neondetektiven", bl.a til fødevaren "Pulver Grøn".

Bogen afsluttes med 7 sider hvor forfatteren gennemgår dem han står i gæld til. Her er nævnt filminstruktører, forfattere og tegneserieskabere, og til hver er der lige knyttet et par ord. Dette er en spændende måde at lave et efterord, som egentligt fungerer fint til at give et indblik i hvordan forfatteren er blevet inspireret til sine historier.

Bortset fra en af novellerne så lever stemningen i novellerne fint op til det stemningsfyldte omslag. Det er en bog der kræver koncentreret læsning, men giver man den det, så belønner den også læseren.

Anmeldereksemplar stillet til rådighed af forlaget.

Thomas Winther

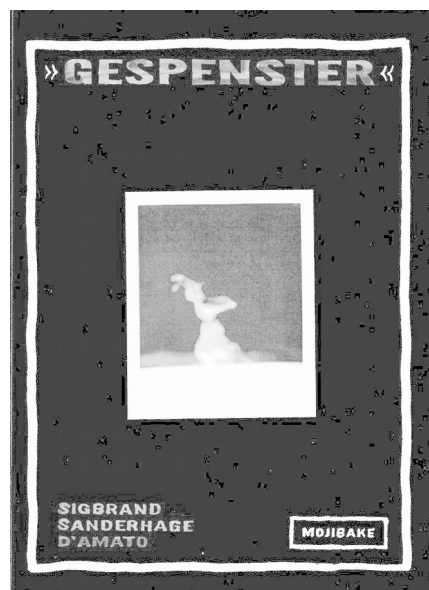
Gesperster

Antologi med noveller af Sigbrand, Sanderhage og D'Amato.
Mojibake 2017, 48 sider

Dette er en lille udgivelse med seks små spøgelseshistorier af tre forskellige forfattere.

Spøgelserne kommer i forskellige former. Der er historierne hvor spøgelserne passer på dem de kendte da de levede, men også hvor de prøver at få berettet om deres liv, og så er der pigen der døde som barn og nu blot gerne vil have nogen at lege med, og så endelig novellen hvor vi følger personen inden han dør, og derved for en forståelse for hvor-

for han kommer til at gå igen efter døden.

Per Sanderhage skrev i sin tid noveller til GRU-tegneserien, og hans novelle "En kiste til to" kunne sagtens have været en novelle til det blad. Et par rige unge fyre skal holde en halloweenfest og vil gerne have en kiste til at stå som en del af udsmykningen. De bestikker bedemandens retarderede hjælper til at skulle "låne" kisten og levere den til festen. Det er ikke så svært at gætte at de får mere med end forventet.

Det er alle små fine spøgelses-historier som nok er stemningsfyldte og en grad af uhyggelige uden at være decideret at være skræmmende.

Thomas Winther

Dukkehuset

Roman af D.S. Henriksen
Valeta 2017, 332 sider

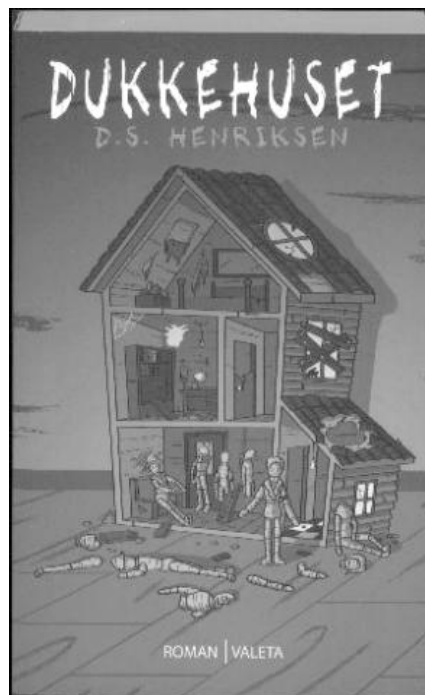
David og Lines far har ikke helt erkendt at hans børn er ved at vokse op, så da han kommer hjem med et antikt dukkehus som han har købt til sin datter, prøver de at lade som om de bliver glade for det. Lines veninde Mira, som er på besøg virker dog noget mere oprigtig i sin begejstring for det store dukkehus. Man kan ikke åbne det, og det virker til at nogle vinduer er blevet malet til fra indersiden.

Om aftenen tager David til en fest hvor han bliver godt fuld. Da han vågner næste morgen, er det dog ikke i sin egen seng at han

ligger. Han er vågnet inde i dukkehuset, og han husker svagt at han havde kigget på dukkehuset da han kom hjem og at han havde brugt den lille dørhammer som var på dukkehusets hoveddør. Han er dog ikke den eneste der har brugt denne, for han finder ud af at Mira også er fanget derinde.

Sammen skal de nu prøve at finde rundt i dukkehuset, og ikke mindst finde ud. Der er dog andre ting der gemmer sig i mørket.

Imellem kapitlerne der beskriver deres udforskning af dukkehuset, er der kapitler der foregår under Anden Verdenskrig, hvor vi dels følger ham der byggede dukkehuset, men også datteren til en af nazi-lederne i en koncentrationslejr. Disse tilbageblik virker i starten lidt forstyrrende da de bryder med den klaustrofobiske stemning der opbygges for David og Mira. Men spændingen stiger også i tilbageblikkene, imens vi som læsere får forklaringen på den forbandelse der ligger over dukkehuset, samtidig med at det hele bygger op til at de forskellige historier flettes helt sammen.

Bogen bygger lige så stille intensiteten op, og hvor man måske kunne forvente at de to venner skulle jages igennem dukkehuset, så gives de tid til at udforske deres fængsel, og

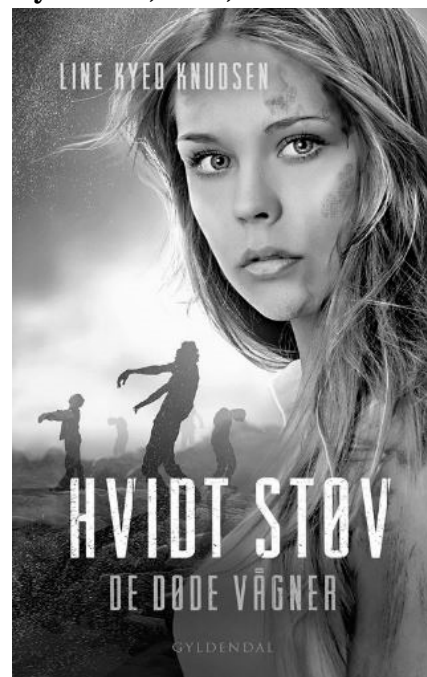
de lærer også hinanden at kende. Mens deres venskab opbygges, lærer vi dem som læser også bedre at kende og kommer derfor også til med spænding at følge deres søgen efter dukkehusets hemmeligheder og ikke mindst dets udgang.

Anmeldereksemplar stillet til rådighed af forlaget.

Thomas Winther

De døde vågner – Hvidt støv 1

Roman af Line Kyed Knudsen
Gyldendal, 2015, 236 sider

Kort efter Emily blev født, slog en meteor ned i hospitalet, en katastrofe som kostede mange mennesker livet, bl.a. Emilys mor. Her 17 år efter bor Emily hos sin faster og har ikke set sin far i mange år. Fasteren er alkoholiseret og har en kæreste der slår hende, men fasteren bliver sammen med ham da han betaler regningerne. Emily er forelsket i den jævnaldrende Anthony. Han er desværre lige begyndt at komme sammen med Palina. Palina er realitystjerne der de sidste 10 år har været stjerne i sit eget realityprogram. Der er kold luft imellem de to piger, men de tåler dog hinandens tilstedeværelse. Anthony vil gerne være bioastronom, og en aften viser han Emily en komet der passerer så tæt ved jorden at den kan ses med det blotte øje. Emily har dog

ikke så meget fokus på kometen, som på at hun står alene med Anthony som virker interesseret i hende.

Disse og andre teenageproblemer bliver dog overskygget da folk begynder at blive syge, med hvad der nærmest ligner en kraftig influenza. Smitten har fået navnet LS23 (jeg tænkte først at dette måtte være en hilsen til medikamentet LifeSupply fra Dennis Jürgensens *Kadaver-march*, men da jeg spurgte forfatteren via facebook, svarede hun at hun ikke havde læst *Kadaver-march*, og at LS i hendes bog er en forkortelse for lungesygdom). På Emilys 18-års fødselsdag har pandemien fuld fart; og langt de fleste er syge, og folk begynder at dø alle vegne. Emily bliver dog ikke syg.

Dagen efter møder hun pigen Rose, som heller ikke er blevet syg. De begiver sig ud for at finde et sikkert sted at være. Pludseligt syntes Emily ikke at der ligger lige så mange lig rundt omkring som der gjorde tidligere.

De ender med at finde sammen i en lille flok, som også inkluderer Palina, og de to piger må nu forlige sig med hinanden. Det går fint, indtil de møder Anthony igen. De døde har nu rejst sig igen som stavrende zombier der blot vil æde de få overlevende.

De møder flere overlevende, som dog næsten alle er jævndrengene. De prøver at finde ud af hvad de overlevende har til fælles. Det viser sig at de alle var på samme hospital under meteornedslaget for 18 år siden og at de alle var blevet ramt af hvidt støv fra nedslaget. Der har været konspirationsteorier om at der har været holdt noget hemmeligt om nedslaget og det hvide støv, og flokken tager afsted til hospitalet for at se om de kan finde ud af hvad der sker og i håbet om at nogen dér har en kur.

Dette er bind 1 i trilogien *Hvidt Støv* og er en klassisk efter hvor vi skal have etableret personer og deres relationer og have etableret truslen. De to efterfølgende er udkommet, og dem skal jeg bestemt også have læst, for

der hvor etteren slutter, er hvor zombierne for alvor er ved at have rejst sig. Bogen er en ungdomsbog og handler meget om relationerne imellem de unge og deres kærlighedsforviklinger, men den kan bestemt også godt læses af zombie-fans der dog nok lige skal læse hurtigt hen over de første kapitler inden der begynder at komme de ting som de måtte hunge efter.

Line Kyed Knudsen har skrevet en række børne- og ungdomsbøger, hvoraf et par er indenfor de fantastiske genrer, bl.a. gyserserien *Heksens forbandelse* og *Hjem søgt*. Med zombieserien *Hvidt støv* bevæger hun sig over imod science fiction, og i et nyligt interview (Søndagsavisen Vestegnen - 01. januar 2018) siger hun at hun gerne vil skrive en science fiction-dystopi som noget af det næste. Tænker jeg kommer til at holde øje med hvad det bliver for noget, og jeg kommer sikkert også til at give den en chance.

Thomas Winther

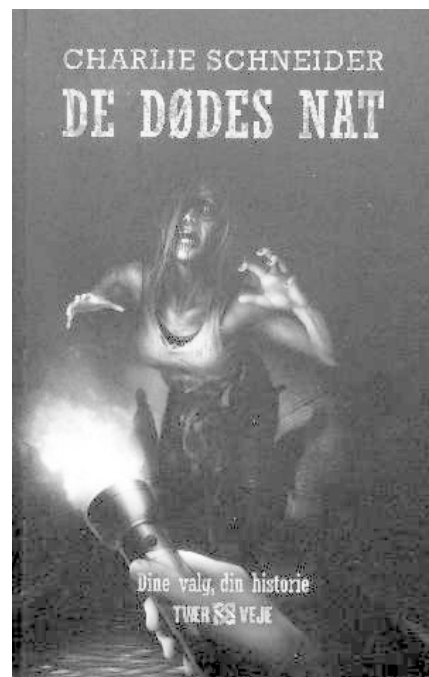
De dødes nat Tværveje bd. 1 Af Charlie Schneider DreamLitt, 2016, 427 sider

De dødes nat er en 'Du er helten'-bog eller gamebook i stil med f.eks. *Sværd & trolddom*-bøgerne, hvor læseren selv vælger sin vej gennem bogen. Det er en genre, der længe ikke har set nogen danske udgivelser, men med *De dødes nat* har forlaget DreamLitt pustet liv i genren.

Historien i bogen kort fortalt handler om vores hovedperson, der vågner op dagen derpå i en fremmed by, hvor det viser sig, at en zombie apokalypse er brudt ud, og det gælder ikke kun om at overleve de menneskeædende gengangere, men også at finde en vej ud af den karantæneramte by, da militæret om nogle timer vil bombe byen bort fra jordens overflade.

Vi følger vores hovedperson

– eller rettere vælger for vores hovedperson – hvordan man vil undslippe byen, og det er her, det bliver sjovt, for som spilbog eller gamebook er *De dødes nat* velkomponeret. Der er mange forskellige veje gennem bogen, og der er flere forskellige måder at flygte fra byen på alt efter hvilke ruter, man sigter efter. Bogen er mere end blot at vælge vej gen-

nem handlingen, da man nogle steder skal kæmpe med dødnin-gene eller undgå at gå i panik og omkomme en ynkelig død, og til det skal man bruge en 20-sidet terning. Der er mange måder at omkomme på gennem bogen, og til hver af de mange triste slutninger følger groteske og splattede beskrivelser – for som et værk i zombie-genren er *De dødes nat* alt for selvbevidst i sin brug af filmiske referencer til både Romero og Monty Python, og der er knap nok nogen konsistens i typen af zombier og hvordan de agerer. For bogen er det groteske og de splattede scener eller nærmest tableauer det vigtige, ikke den tematik, som følger med zombie-fortællinger i f.eks. Romeros film eller Kirk-mans *The Walking Dead* tegneserie, men det er anstrengende for bogens indre logik, hvor det bliver svært at acceptere, at der blot er gået få timer, og det stiller krav til sproget i bogen, som skal kunne løfte de groteske situationer og male billeder for læserens

indre øje, og det er en opgave, som forfatteren har svært ved at løfte. I *De dødes nat* finder man en god spilbog og en forfatter, der har fundet stor fornøjelse ved at opstille forskellige groteske tableauer med sine zombier, men også en forfatter, der ikke mestrer den sproglige side i bogen og derfor ikke får løftet opgaven helt på plads.

Alt i alt er *De dødes nat* en god spilbog og en middelmådig zombiehistorie.

Anmeldereksemplaret er stil-
let rådighed af forlaget

Morten Greis

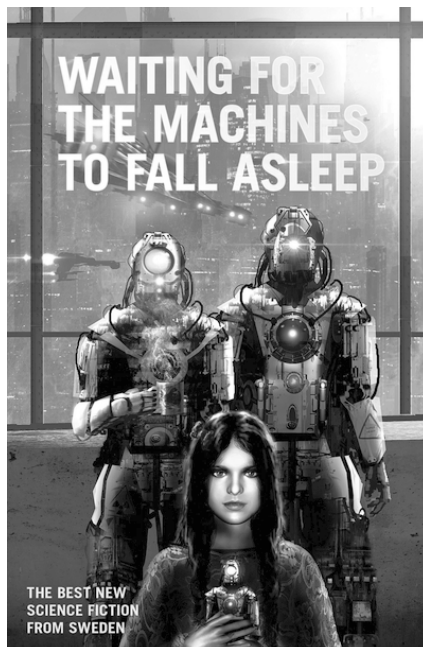
Waiting for the machines to fall asleep

Antologi redigeret af Peter Öberg

Affront, 2015, 324 sider

Waiting for the Machines to Fall Asleep er en novellesamling bestående af 26 noveller af forskellige svenske forfattere, og historierne er oversat til engelsk. Det er et indblik i en moderne svensk psyke og de menneskelige problemstillinger, som optager unge svenskere i dag, og som de udtrykker gennem science fiction-genren. Det giver et særligt vibe, når hovedpersonerne bærer svenske navne frem for amerikanske til trods for at historierne er på engelsk, og svenske fiktive fremtidsverdener har en anden tekstur end amerikanske ditto, og det er en af novellesamlingens få styrker.

Et fælles ledemotiv for mange af historierne er den dystopiske fremtid, hvor menneskelignende maskiner har overtaget hverdagen, og fælles for mange af historierne er ønsket om et twist til at runde historien af med og overraske læseren. Hvad vi har i *Waiting for the Machines* er ikke space operas, det er ikke ingeniørers science fiction, som vi kender det fra midten af det 20. århundrede, hvor følgerne af teknologiske fremskridt undersøges. Det er historier i den bløde ende af skalaen, som Bradbury, Le Guin og Dick ville skrive dem, og som forsøger at udforske

menneskelige forhold i hverdagen gennem science fiction-genren. Imidlertid er det også historier, som i flere tilfælde følger den skabelon, som Hollywood har opsat mere eller mindre succesfuldt for science fiction-genren (gerne de film, hvor Tom Cruise har hovedrollen), hvor verden er forfaldent til dystopisk tristesse og hvor hovedpersonen skal bryde fri af den falske virkelighed, hvilket muliggøres efter historiens twist. Novellerne bryder dog i mange tilfælde med dette, da de dels er noveller og derfor for korte til at følge Hollywoods science fiction-skabelon, og dels foretrækker en grum slutning, hvor historiens protagonist fejler eller afslører sig som et monster.

Ikke alle historierne er skåret over den kam, men mange af dem er det, og det gør det repetitivt at arbejde sig gennem novellesamlingen, selvom mange af historierne er korte. Læselysten styrkes desuden ikke af, at mange historierne har et forudsigeligt forløb, hvor man blot sidder og venter på det obligatoriske twist, som skal komme, og som i flere tilfælde er undervældende, da twistet synes at være føjet til ud fra en opfattelse af, at genren kræver et twist. Et kendetegn ved en genre er, at værker taler sammen, at en forfatter kommenterer på noget gennem sin

historie, som en tidligere forfatter har skrevet om, og også her skuffer værkerne. Særligt nogle af de første historier i samlingen, hvor novellens forfatter forsøger at kommentere på science fiction-genren, men mest af alt får demonstreret et manglende kendskab til genren, men også senere i værket, hvor bidragene til genren bliver trivielle – f.eks. novellen, hvor et par, som ikke har set hinanden i fyrré år, mødes, hvor der for ham er gået 40 år, men for hende blot otte grundet relative rejsehastigheder i rummet, og de er derfor to meget forskellige steder i deres liv. Det er set før, og det er udforsket på flere spændende måder tidligere i science fiction-genren (f.eks. er Haldemans *The Forever War* et godt eksempel herpå), og det er lige præcis her, at novellesamlingen *Waiting for the Machines to Fall Asleep* kommer til kort, for historierne bidrager ikke med noget nyt til de allerede eksisterende historier. En række af historierne lider dertil under, at novelleformatet ikke lader dem opbygge verdenen ordentligt, inden det hele skal pilles ned igen, og man får et indtryk af, at sidde med noget, der mangler at blive skrevet ud i romanlængde.

Novellerne i samlingen er gengæld kun i få tilfælde plaget af at være oversat eller skrevet af folk, for hvem engelsk er et fremmedsprog.

Waiting for the Machines to Fall Asleep bliver således aldrig rigtig interessant at læse, og mange af historierne er hurtigt glemte igen.

Morten Greis

Mørke kræfter

Ungdomsgyser af Christian Engkilde.

Forlaget Silhuet, 2018. 192 sider
Omslag: Nathascha Friis

Underholdende afslutning på en vellykket gysertrilogi for børn og unge

I 2016 udkom første bind i Christian Engkildes gysertilogi for børn og unge: *Skygger i mørket*. Her fik fodbold drengen Sebastian som opgave at hjælpe den blinde Thomas til rette i klassen; en opgave han langt fra var tilfreds med. Men de to blev alligevel venner, ikke mindst fordi Thomas trods sin blindhed kunne se nogle skræmmende skygger, der nærmest forfulgte Sebastian og fik det til at se ud, som om han lavede en masse ulykker. Skyggerne dukkede op efter et besøg på det lokale museum, og første bind sluttede med et voldsomt opgør med den lokale museumsdirektør Botved, der skruppelløst prøvede at fremmane en dæmon for at bevise sin tese om, at den gamle munkeorden Fakkellbrødrene kunne fremmane dæmoner.

Under opgøret kom Sebastian slemt til skade og blev midlertidigt blind, og bind to: *En cirkel af blod* starter umiddelbart efter. Der dukker skygger op på hospitalet, hvor Sebastian er indlagt, og denne gang besætter en af skyggerne en ung pige, der også er patient. Botved har heller ikke opgivet sine planer om at fremmane et væsen fra den anden side, og han har ingen intentioner om at lytte til de unges advarsler.

Nu er så tredje bind, *Mørke kræfter* udkommet, og det er absolut en værdig afslutning. Det er så fedt at læse en serie,

hvor hvert nyt bind er endnu bedre end de foregående, og det har været tilfældet for mig med Christian Engkildes vellykkede trilogi.

Sebastian, Caroline og Thomas er blevet en fasttømret enhed, selvom ingen andre forstår, hvad Caroline vil med sådan et par tabere. En aften i ungdomsklubben dukker et nyt skræmmende væsen op, som kun Thomas og Sebastian kan se. Det er lykkedes Botved at fremmane en dæmon. I forsøget på at komme væk fra dæmonen brænder ungdomsklubben ned, og kort efter fortæller Thomas, at han flytter tilbage til sin mor.

Nu er der kun Sebastian til at tage kampen op mod dæmonen, som er stærkere end noget andet, de har været oppe imod. Men Sebastian vil gøre alt for at redde Caroline fra dæmonen.

Som sagt er jeg ganske enkelt begejstret for Engkildes serie og læste *Mørke kræfter* i et hug under en lettere forlænget togtur. Det lykkes rigtig godt at fortælle en uhyggelig historie om dæmoner og ondskab, samtidig med at de unge hovedpersoner beskrives troværdigt og levende. Jeg føler med Sebastian, når han bliver jaloux på præstesønnen Robert, der tilsyneladende altid kan få Caroline til at grine. Samtidig er de voksne figurer også blevet mere troværdige, og portrættet af præsten Lars-Peter, som på første hånd ser dæmonen og alligevel efterfølgende taler sig selv ud af troen på den, er lige på kornet.

Mørke kræfter byder både på dæmoner, ondskab, venskab og spirende kærlighed. Jeg er solgt og kan kun anbefale trilogien til alle +10, som holder af en god gys.

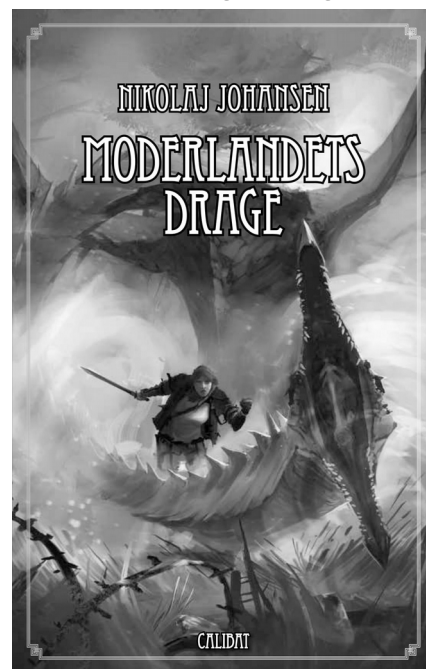
Jette S. F. Holst

Moderlandets drage

Roman af Nikolaj Johansen Calibat, 2018, 254 sider

I 2016 udkom bogen *Transformationsmaskinen* skrevet af Nikolaj Johansen. Det var star-

ten på en steampunk-trilogi om et spirende oprør i imperiet Eire. Bogen slutter med at et hemmeligt broderskab slipper en hær af dræbermaskiner løs, efterfulgt af en mekanisk drages hærgen.

Fortsættelsen *Moderlandets drage* starter med efterspillet fra maskinernes ødelæggelse. Argone, der spillede en væsentlig rolle i kampen mod maskinerne, er af Imperiets ledere blevet udpejet til at være en forræder og må tage flugten. Han flygter væk fra storbyen og ud i landet, hvor han beslutter sig til at prøve at få beboerne i landsbyerne til at deltage i hans revolution. Imperiet har dog deres spioner på plads, så det skal ikke gå så let med at få landsbyerne overtalt. Han hører en fortælling om Moderlandets drage, som skulle være en drage der bor inde i bjerget, og som er folkets beskytter. Fortællingen siger at den vil komme befolkningen til undsætning hvis de bliver truet, og man kan fornemme at Argone øjner en chance for her at have fundet noget han kan bruge i sin kamp.

Det er ikke alle der lykkedes med at slippe væk lige som Argone. Murdach og Rosheen, der også var med i kampen mod det mekaniske monstre, ender i fangehullet, og bliver udsat for tortur, da det formodes at de ved hvor Argone er. Det er nu op til Rosheens snarrådighed om de kan slippe ud. Først skal hun dog

forbi den brutale kaptajn som hun i første bind kappede en hånd af, så han er alt andet end venlig stemt over for hende.

Der er ikke så meget damp på denne bog som der var i bind et. Der er ikke særligt mange steam-punk-elementer, bortset fra nogle få kampmaskiner, og tempoet er noget lavere i dette bind end det var i første bind. På mange måder er dette et typisk bind 2 i en trilogi, da det er et mellem-stykke hvis primære opgave er at lede historien i retning af den store finale som kommer i næste bind. Den opgave løser bogen fint, og efter endt læsning er man klar til at kaste sig ud i sidste bind, så nu er det bare at håbe at der ikke går for lang tid inden det udkommer.

Anmeldereksemplar stillet til rådighed af forlaget

Thomas Winther

Fjernstyring

Roman af Iben Bertelsen & Jan Schwerdfeger.

Skriveforlaget, 2015, 341 sider.

Fjernstyring er første del af en trilogi og bliver på forsiden af bogen kaldt en krimithriller. Og det er nok en rammende beskrivelse, selv om der er science

ekstrapolerer man overvågningstendenser i samtiden med en terrorkpakke III, der er på trapperne. Den betyder: "Visitationszoner og id-tvang. Tilbageholdelse af mistænkte uden beviser på ubestemt tid. Permanent kontrol med private bankkonti. Sammenkøring af offentlige registre" (s.60) .

Endelig er hentydning til et lovforslag der "ville give borgere et klækkeligt skattefradrag, hvis de lod en mikrochip implantere i hånden" (s. 327). Men det er ikke nok til at kalde romanen for science-fiction efter min mening. Hvis man forventer science fiction får man ikke det, synes jeg, fordi romanens virkelighed ikke er mærkværdiggjort nok i forhold til vores virkelighed nu. På s.60 er der dog et eksempel på en ekstrapolation i forhold til øget kontrol: "Krydset mellem Tietgensgade og Bernstorffsgade var afspærret. Massivt. Passage for gående gennem en overdækket gittersluse. Bomme hen over gaden, flankeret af velvoksne ruller barberblads-pigtråd. Skudsikre politifolk, der til forveksling lignede elitesoldater, patruljerede nidkært krydset." Romanen er således i højere grad en krimithriller end science-fiction.

Ellers er handlingen kort at i 2017 blev den Danske Central Bank ramt af et voldsomt terrorangreb. En rapport er klar til offentliggørelse, der giver kommissær Leo Brix ansvaret for at det gik så galt. Tidligere chef for Antiterror-korpset Finn Melby ligger inde med beviser for at Brix ikke har ansvaret for at det gik så galt. Herefter begynder den hæsblæsende jagt på magtfulde gerningsmænd. Disse gerningsmænd finder man som læser hurtigt ud af hvem er, og det synes jeg er en svaghed ved bogen. Det ville være klart bedre hvis det var lidt mystisk hvem gerningsmændene er og hvorfor de handler som de gør. En anden svaghed ved bogen er den er orienteret mod konspirationsteorier og at mysteriet om

gerningsmændene har en konspirationsteoretiker offentliggjort i en bog fra 2015 (s. 116) Det ville klart bedre, hvis dette ikke var tilfældet og hovedpersonen, kommissær Leo Brix, skulle opklare lidt om hvem gerningsmændene og deres motiver er.

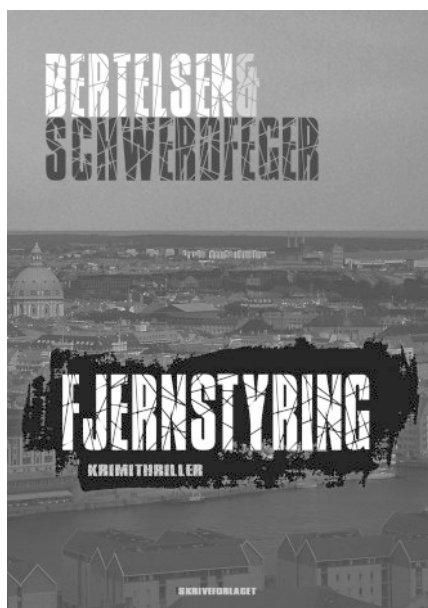
Bogen har et motto, tillagt en Krishnamurti, der hedder bl.a. at "sandheden er en vej uden ende. Jeg kan ikke føre dig til sandheden, heller ingen andre kan." Og i et interview, som ligger på forfatterens hjemmeside <http://www.bertelsenogschwerdfeger.dk/>, siger en af forfatterne at der ikke findes en objektiv sandhed.

Her jeg uenig. Jeg mener der findes en objektiv sandhed og at den skal ikke findes i konspirationsteorier. Sandheden i bogen er også klar og modarbejder også denne konspiratoriske tilgang. Handlingen ville ikke give nogen mening hvis der ikke var en objektiv sandhed om gerningsmændene, deres motiver og indførelsen af terrorkpakke III. Og denne sandhed er også i bogen. Blandt andet findes denne på bogens s. 170 og s. 205. Således hænger bogen ikke rigtig sammen, da bogen på den ene side postulerer konspiration og ingen objektiv sandhed. Og på den anden side viser en objektiv sandhed om den øgede overvågning og terrorangrebet .

Men på den positive side er *Fjernstyring* en spændende bog, selvom den har en lidt tung start. Sproget er let, og der er metaforer som er gode og som jeg synes der burde være flere af, for eksempel på s. 74: "De dybtliggende sorte øjne var mindre levende end dem, der sad på et tøjdyr." Eller denne på side 192: "Lyden af læberne mod hendes øre lød som en pattegris der diede". Men ellers kunne man ønske skurkene var beskrevet lidt mere nuancerede i bogen, synes jeg.

Og det er lidt synd at bogen er orienteret mod konspirationsteorier der skæmmer bogen, da øget overvågning og terror er aktuelle og relevante emner at tage op i en roman.

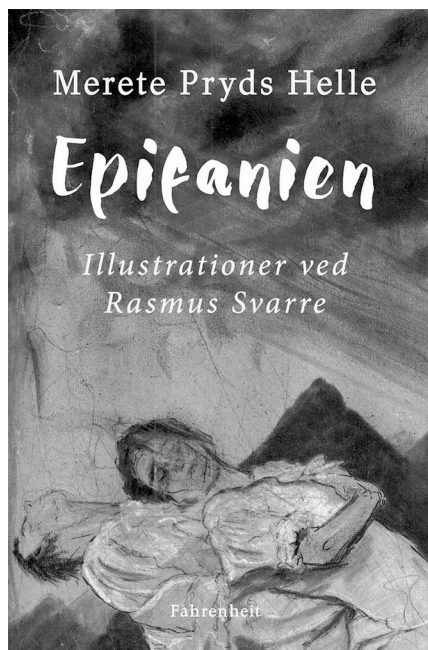
Jóannes á Stykki

fiction-elementer i handlingen. Det at handlingen er lagt til år 2019 er et element. Et andet er at hovedpersonen kommissær Brix benytter nogle avancerede våben i sit politiarbejde. Endelig

Epifanien

Kortroman, Merete Pryds Helle
Illustreret af Rasmus Svarre.
Fahrenheit 2017, 115 sider.

Post-apokalyptiske romaner er vældigt populære for tiden. Og på en måde tilhører *Epifanien* den genre. Men udsat for en forfatter med en noget anderledes opfattelse af genren end den typiske YA-katastroferoman-forfatter. Merete Pryds Helle er tidligere elev fra forfatterskolen, og har et langt forfatterskab bag sig. Hun har både udgivet "smalle" bøger og bøger henvendt til et bredt publikum. Jeg tror at *Epifanien* er en af de smalle, men da jeg selv læser bøger uden at skelne meget til hvad målgruppe de er skrevet til, er jeg nok ikke den rette til at afgøre det.

Vi starter med at blive introduceret til hovedpersonen, der forsker i det mystiske Sydamerikanske folk Epifanien, som uddøde for mange år siden. Efter en begravelse og et muligt fremtidigt forhold til en kvindelig kollega Anna, drager han med en gruppe forskere i helikopter højt op i bjergene for at studere det uddøde folks efterladenskaber. Der sker så dels et uheld med helikopteren, dels sker der et eller andet meget voldsomt med naturen, som resulterer i oversvømmelse af hele planeten i op til nogle kilometers højde. Det vil sige at de mere eller mindre er

blevet alene i verden.

Forholdsvis tidligt i romanen bliver hovedpersonen og Anna skilt fra resten af ekspeditionen. Handlingen bliver da en jagt på nogle spor efter en eller anden hemmelighed som Epifanien havde, alt imens hovedpersonens og Annas forhold udvikler sig. Undervejs blander drømme sig med det der tilsyneladende forgår. Man undrer sig også over nogle af de ting der sker. Hvorfor forsvandt alle de andre så pludseligt, for eksempel. Rasmus Svarres abstrakte illustrationer understreger den stemning.

Hvis jeg skulle sætte et bedre genre navn på end post-apokalypse, så foregår *Epifanien* på det sted mellem virkelighed og drøm der kaldes det fantastiske. Jeg kan se en del fælles træk mellem *Epifanien* og "new weird"-fiktion som for eksempel Jeff Vandermeers *Udryddelse*. Vi er ikke sikker på hvad der er virkeligt. For læsere af fantastisk litteratur er det en ganske almindelig ting at virkeligheden er mere drømmeagtig. Men desværre har det fantastiske stadig problemer med at blive accepteret i de finlitterære cirkler, og måske derfor blev slutningen på *Epifanien* lidt øv. Ikke så galt som "og det hele var en drøm", men stadig en slags forbehold overfor det fantastiske.

Det gør nu ikke *Epifanien* til en dårlig bog. Der er virkelig god kontrol over både sprog og handling, og temaerne om de to ensomme der mødes, og verdens underlighed samt mulige undergang, giver den drømmeagtige stemning substans. Ikke en bog for de helt unge, som jeg egentlig troede ud fra dens fysiske format, men en fornøjelig og forunderlig rejse for dem som godt kan tåle den lidt smalle litteratur.

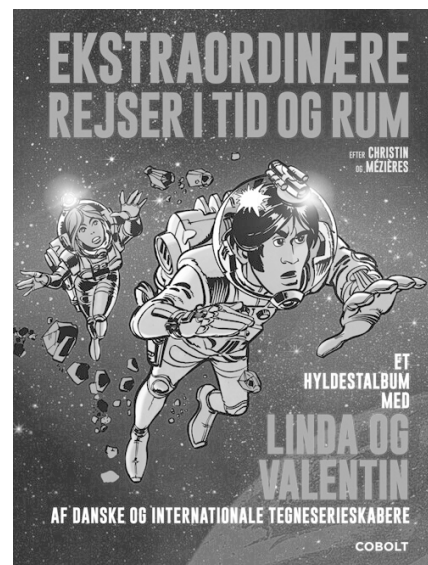
Flemming R.P. Rasch

Ekstraordinære rejser i tid og rum

Et hyldestalbum med Linda og Valentin af danske og interna-

tionale tegneserieskabere

Forlaget Cobolt 2017, 96 sider, ca. 300kr.

Hyldestalbummet til Linda og Valentin har rødder i det franske blad *Pilote*, der fejrede 50-året for serien samt Luc Bessons film med et særnummer med interview med skaberne Jean-Claude Mézières og Pierre Christin, korte historier (½ - 5 sider) af en lang række kunstnere samt et firesiders uddrag af en ny historie af Mézières og Christin. Det danske album har så tilføjet bidrag af en lang række danske og svenske kunstnere.

Historierne er meget blandede, både i tegnestil og indhold. Nogle historier er selvbiografiske og fortæller om forfatternes forhold til serien og dens skabere, og andre er historier med Linda og Valentin som hovedpersoner. Nogle af disse historier bryder "den fjerde væg" ved at gøre figurerne klar over, at de befinder sig i en tegnet historie, og andre lader Linda og Valentin møde forfatterne selv eller deres figurer. Det sker f.eks. i André Juillards historie, hvor Linda møder Ariane, heltinden fra hans serie om *Spurvehøgen*.

Jeg vil i det følge koncentrere mig om de danske bidrag, da de nok er mest interessante for danske læsere. Ikke dermed sagt, at de udenlandske bidrag er uinteressante, men de inddrager ofte figurer, der ikke er kendt i Danmark, så den fulde nydelse af disse historier opnås nok kun af læsere, der læser mange franske

serier på originalsproget.

Lars Horneman (*Zenobia*) har skrevet en tosidens historie, hvor L&V besøger et træ plantet af Mézières. Den er holdt i en stil, der efterligner Mézières egen stil, og spillet mellem de to personer er, som man kender det fra de oprindelige historier.

Peter Kielland-Brandt (*Jernpotte*) har lavet en ordløs historie "Alien Art", hvor nogle aliens fisker Frihedsgudindens hoved op fra den druknede storby og sætter det i et kunstmuseum, som L&V besøger.

Henning Kure og Peter Madsen (*Valhalla*) har lavet en historie, hvor L&V rejser til vikingetidens Danmark og møder Thor.

Thomas Nøhr (*Kaptajn Argo, Når jeg tegner*, m.m.) skriver om, hvordan han som læser følger udviklen af det romantiske forhold mellem L&V.

Rune Ryberg (*Gigant*) har lavet en historie, hvor L&V går gennem ild og vand (bogstaveligt) for at hente en kiste med et overraskende indhold.

Peter Snejberg (*Hypernauten, Lysbrigaden*, m.m.) har lavet en historie hvor Linda er bagsædechauffør, mens Valentin "kører" forkert i deres rumskib.

Karoline Stjernfelt (*I morgen bliver bedre*) har ladet en række stemningsfulde scener med L&V danne baggrund for teksten til Moi Caprices sang "Drama Queen".

Thomas Thorhauge (*Det, der går forud*) har lavet en historie, hvor L&V desperat forsøger at redde nogen, der slet ikke vil reddes.

Jeg synes, at de danske bidrag er rigtig gode, og de kan fint måle sig med de udenlandske (med Christin og Mézières selv som en mulig undtagelse). Specielt synes jeg, at Karoline Stjernfelt rammer stemningen så godt, at jeg ville ønske, at vi kunne få historier i den fantastiske genre fra hendes hånd.

Jeg savner dog flere bidrag fra danske tegnere, der er kendt for at lave SF, og derfor ville være oplagte til at bidrage til hyldestalbummet, f.eks. Ole Comoll (*Dimensionsdetektiven, Han, hun*

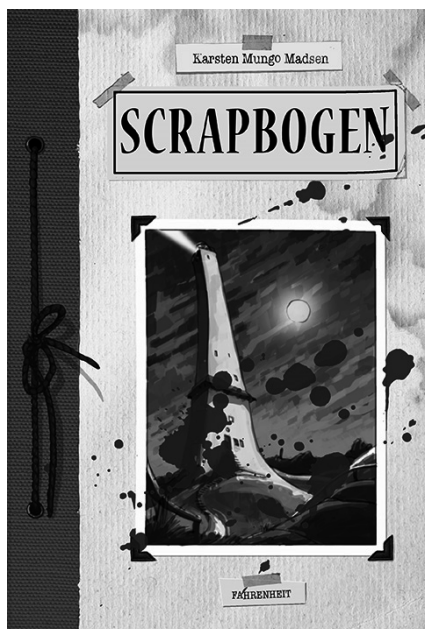
og *algobatoren*), Paul Arne Kring (*Weneetryhl*), Lars Jakobsen (*Mortensens mon-dæne meritter*), og Tatiana Goldberg (*Kijara*).

Det er svært at give en egentlig karakter til dette album, så jeg vil nøjes med at sige, at det er værd at læse (og have) for fans af Linda og Valentin, men det er nok ikke et album, man skal give sin tiårige nevø. Der er det nok meget bedre med et af de oprindelige albums.

Torben Æ. Mogenssen

Scrapbogen

Af Karsten Mungo Madsen
Fahrenheit, 2017, 56 sider

En mand har sat sig for at berette sin historie, om en oplevelse han havde i juledagene i 1997, og han har derfor sat sig til tastene. Da han studerede, havde han mere travlt med fester end med sine studier, hvilket til sidst var ved at indhente ham da eksamen nærmede sig. Han tager derfor et job som ferieafløser på Kalvø Fyr, for at komme et sted hen hvor han ikke kan lade sig forstyrre. Overspringshandlingerne følger dog efter ham, i stedet for at kigge i de medbragte studiebøger, så går han på opdagelse i fyrets bogreoler. Her finder han en scrapbog med udklip fra aviser fra 1920'erne og 1930'erne. De fle-

ste udklip er om søfart, men bagerst i bogen er der udklip om en barnemorder der huserede forklædt som Julemand. Om det er de ensomme omgivelser, eller det skræmmende læsestof, er han ikke klar over, men om natten har han et forfærdeligt mareridt om barnemorderen, og ikke mindst om sammenhængen til den fyrpasser der var på fyret dengang. Men var det et mareridt, eller var det fyrets minder om hvad der skete dengang som nu udspiller sig omkring ham, ved han ikke, men det fylder ham med rædsel.

Denne graphic novel fortæller effektivt en lille spøgelseshistorie. Illustrationerne er, med enkelte undtagelser, holdt i gråtoner, hvilket passer godt til den historie der fortælles. Det er en lille julegyser, udgivet lige op til jul. Plottet er måske ikke det mest overraskende, men det skal ikke ødelægge helhedsindtrykket af en fin lille grum, og velillustret historie.

Forlaget Fahrenheit har sponsoreret anmeldereksemplaret.

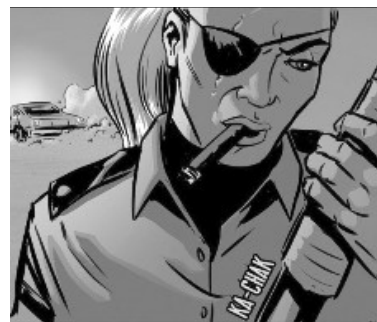
Thomas Winther

Grindhouse: Doors

Open at Midnight

Tegnerier af Alex de Campi + diverse tegnere.

Dark Horse 2013, 2014.

Det er efterhånden ret ekstreme mængder af tegneserier man kan få fat i som webcomics eller i elektroniske udgaver. Jeg blev fristet til at anskaffe denne her, som er en hyldest til de gamle B-film, der går under navnet grindhouse. Som stor fan af blandt andet Quentin Tarantino og Robert Rodrigues tilsvarende filmprojekt, kunne jeg bare ikke

modstå fristelsen.

Der er tale om to miniserier, hver bestående af otte hæfter, hvor hver historie er i to numre. Det vil sige otte historier i alt, alle forfattet af Alex de Campi, men med mange forskellige tegnere på. Der er generelt tale om en krydsning mellem science fiction og horror, og alle hovedpersonerne er kvinder.

Første historie "Bee Vixens From Mars" handler om nogle bi-væsener som overtager kroppene på indbyggerne i en lille by. Motorcykelbetjenten Garcia tager kampen op. Dernæst kommer vi en tur ud i rummet på "Prison Ship Antares", som er flyvende (kvinde-)fængsel. Kalinka er den ondskabfulde fangevogter som med hjælp fra sine robotter torturer og endda myrder fangerne efter hvad hun er i humør til. Chica (i fængsel for at smide affald på gaden, siger hun), den ganske unge Mei (insider-trading. Not all asians know kung fu. Some know karate) og resten af fangerne planlægger et oprør. Det bliver ret blodigt.

Næste i rækken er "Bride of Blood" som er en hævnhistorie i en fantasy-agtig setting. Den var jeg mindre begejstret for. Til gengæld var "Flesh Feast of the Devil Doll" ganske underholdende. Titelvæsnet er en dæmon som har besat en smuk ung kvinde. Hun kan forvandle mænd til viljeløse zombier, der kan hjælpe hende i sin jagt på jomfruer. Hun finder et passende udvalg af disse blandt nogle unge mennesker på sommerlejr. Men nogle af dem kan godt finde ud af at slå igen!

Den første historie i 2014-miniserien er en slags julehistorie, "Slay Ride". En flok skumle (overnaturlige?) typer kører omkring i snelandskabet og myrder løs af lokalbefolkningen. Men de lader den gamle kræftsyge dame i fred. Hun tilkalder sit barnebarn, og sammen spænder de hestene for kanen og tager på jagt efter morderne. I "Blood Lagoon" (beklager den lille spoiler) møder vi igen betjent Garcia. Denne gang er

hun sammen med vennen Wayne på familiebesøg i en anden lille by. De opdager en sø hvor vandet er rødt som blod, i nærheden af en forladt fabrik. Det viser sig at søen indeholder nogle meget ubehagelige monstre. Og så bliver familieidyl erstattet med kamp til døden mod uhyrerne.

Dernæst følger "Lady Danger – Agent of B.O.O.T.I." hvor hovedpersonen er kvindelig superskurd. En superskurd, som hun besejrer og ydmyger, pønser på hævn. Samtidig er CIA ude efter at få lukket B.O.O.T.I., den organisation hun arbejder for. Da Lady Danger sættes ud af spillet, må B.O.O.T.I. søge hjælp fra nogle lokale grupper. En lidt ujævn, men ok historie.

Den sidste historie, med titlen "Nebulina", er noget med en kvindelig astronaut og nogle rum-engle og en masse sex, var sammen med førnævnte "Bride of Blood" de eneste historier jeg ikke brød mig så meget om.

Tegningerne er hele vejen igennem af høj kvalitet, og understøtter historierne fint. En fordel ved tegneserier frem for (B-)film er at man ikke risikerer at få oplevelsen ødelagt af dårlige effekter, mens tegnerne her på ingen måde skuffer. Der er meget udpenslede scener med sex og vold, så *Grindhouse* er absolut ikke for børn. Ellers kan jeg anbefale *Grindhouse* som letlæst underholdning for dem som kan lide den slags historier. Og i det hele taget kan jeg anbefale at man går på opdagelse i de elektroniske tegneserier. For dem som kan overvinde deres forbehold mod Amazons forretningsmetoder, så kan jeg anbefale Comixology, der har et enormt udvalg af e-tegneserier og ofte har tilbud på interessante ting.

Flemming R.P. Rasch

The Age of Selfisness – Ayn Rand, Morality, and the Financial Crisis

Tegneserie af Darryl Cunningham.

Abrams ComicArts 2015.

Dette er et tegneserie-projekt som vistnok oprindeligt lå på forfatterens hjemmeside. Den udvidede version er nu tilgængelig i trykt og elektronisk udgave.

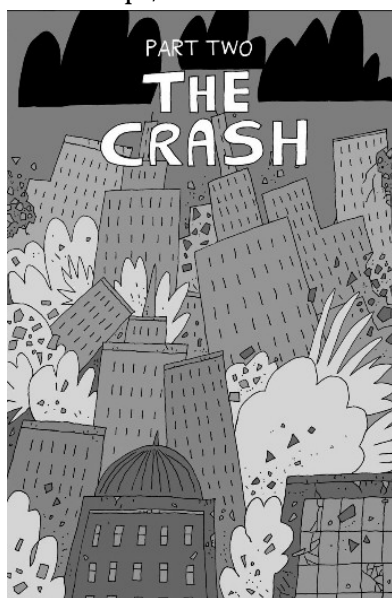
Darryl Cunningham er meget omhyggelig med det han laver, i hvert at dømme ud fra de lange lister af kilder der findes bag i bogen. I bogens tre dele fortæller han om hhv. forfatteren Ayn Rand, den globale finanskrisen fra for ca. ti år siden, og generelt om verdensøkonomiens skurke.

Første del af bogen er en fremragende, om måske lidt politisk motiveret, biografi over Ayn Rand. Som i alle gode biografier prøver han at trække en rød tråd igennem det han fortæller, men forsøger samtidig at undgå at det bliver en subjektiv fremstilling helt uden nuancer. Men med Ayn Rand er det ret svært. Hun er ikke en som jeg for eksempel vil kunne sige noget godt om. Cunningham prøver at forklare hendes voksne adfærd med en traumatisk barndom, og han gør mange af personerne omkring hende rimeligt sympatiske.

For dem som ikke ved det, så er Ayn Rand et stort forbillede for blandt andre vores tidligere statsminister Anders Fogh Rasmussen og Saxo Bank-direktør og Liberal Alliance-støtte Lars Sejer. Hun har opfundet Objektivisme, der blandt andet siger at godhed mod andre er skidt for os, mens det er godt hvis vi kun tænker på os selv (i hvert fald

groft sagt). Desuden er det kun særlige mennesker med talent for forretning og teknologi der bør regnes for noget. Og staten er et onde, som bør minimeres. I sit store værk (stort i omfang og popularitet, ikke i kvalitet) *Atlas Shrugged* (Og verden skælvede på dansk) handler om at en gruppe rigmænd søger for at sabotere velfærdsstaten (der i Rands udgave overhovedet ikke fungerer) så de kan genopbygge landet efter deres egne ideer.

Men tilbage til Cunningham: Vi får historien om hvordan Rand efterhånden fik etableret sit forfatterskab og sin ideologi og dannet en gruppe af tilhængere, som blandt andet inkluderede den senere amerikanske nationalbankdirektør Alan Greenspan. Imens går det ikke så godt for hende med relationer til andre mennesker. For hendes objektisme udstrækker sig også til dem. Det vil sige hun behøver ikke at tage hensyn til dem. Og som man kan regne ud, ender det ikke godt. Men hendes ideologi bliver meget populær, fordi det giver egoistiske mennesker en (pseudo-) moralsk begrundelse for deres opførsel.

I anden del af tegneserien ser Cunningham på finanskrisen der startede i 2008. Han gør nærmere i detaljer med årsagen til den og trækker tråden tilbage til det første afsnit med Ayn Rand (der for længst var død) og Alan Greenspan (der havde været nationalbankdirektør i årtier). Efter oplevelserne med det store finans-

krak i 1929, indførtes der en række love der begrænsede bankernes muligheder for tvivlsomme finansielle handler. Men anført af blandt andre Greenspan, lykkedes det at få fjernet de begrænsninger. Derfor blev det muligt at lave hele det gigantiske korthus af finansielt trylleri, som ramlede sammen for omkring ti år siden.

Hvor Cunningham i de to første afsnit formår at holde en rød tråd og fortælle en sammenhængende og spændende historie ud af emner som kunne være meget tørre, kikser det desværre for ham i tredje afsnit, hvor han fortæller om hvor meget Ayn Rands og lignende ideologier har fat i vores samfund. Det bliver mere til lidt spredt prædiken for koret (af venstreorienterede) end en samlet historie. Men stadig holder han en rimelig objektiv og velinformeret tone, så det ikke bliver til det rene propaganda.

Tegningerne er simple, så de ikke overskygger teksten, formår at understrege pointerne og gør teksten mindre tung. Bogen kan anbefales til alle der interesserer sig for politik og økonomi, og især dem som ikke er så godt inde i hvem Ayn Rand var og hvad der forårsagede finanskrisen. Den er også et rigtig godt eksempel på hvordan tegneserier kan bruges til formidling. Fås både i papirudgave og elektronisk.

Flemming R.P. Rasch

Tales [PC]

Til PC på Steam

Udvikler: Ape Marina

Udgiver: Screen 7

14. Nov. 2016

Fantasy.

Tales er et point-and-click adventure til PC med indtalte stemmer i gammel grafik. Det er en historie som minder om *Harry Potter*. Hovedpersonen Alfred Walsh ligner Harry Potter. Det starter med at Alfred bliver ansat på et privat bibliotek som bibliotekar. Han tænker at det er en meget nem opgave. Det er det dog ikke.

Alfred kommer til at lukke dæmonen Oblivion ind i verden ved at åbne en bog. Det er en dæmon som æder vores klassiske historier. De andre bibliotekarer, som kom før Alfred, er også kommet til dette. For at bortvise Oblivion må Alfred ind i bøgerne verden for at hente hjælp. Dette gør han ved at åbne en bog. Den første tryller ham til Ridderne af Det Runde Bord. Her får han løbende hjælp af troldmanden Merlin. Han skal søge hjælp hos Gilgamesh.

Han kommer igennem mange af vores "historier" såsom *Popol Vuh*, som er mayaernes skabelsesberetning. Der er også *Jorden Rundt i 80 dage* som er blevet post-apokalyptisk, fordi han ikke nåede det inden Oblivion åd historien. Der er Bellerophon og Sisufos, *Jack og Bønnestagen*, Gargantua og Pantagruel, *Thors Brudefærd* og meget andet.

Man finder diverse ting i bøgerne som man bruger til at komme videre. Nogle ting kan man tage ned i ens magiske sæk og transportere mellem bøgerne. Der kan være ting som man skal skaffe i en bestemt bog og bruge i en anden bog.

Der er puzzles i spillet som kan være meget svære at løse. Det kan jeg egentlig godt lide. Jeg kan godt lide point-og-click adventures som er svære. Man må gerne sidde fast. Hvis man kommer til at sidde fast pga. spillet har en "bug", er det dog døden. Der var bugs i spillet *I Have No Mouth and I Must Scream* som gjorde at man ikke kunne komme videre. Så kan man lede uendeligt længe efter en løsning på en puzzle som ikke var der. Jeg har ikke oplevet bugs i *Tales*.

Det er et super sjovt spil. Jeg vil give spillet 8,5 ud af 10 stjerner. Det kan godt spilles af børn. Jeg syntes at spillets Titel "Tales" er rigtig dårlig. Man kan ikke søge det frem på Steam. Der kommer alt muligt andet op som også indeholder Tales i dets titel. Der er også det underlige med at hovedpersonen ligner Harry Potter og der er noget *Harry Potter* over det.

Hvis man finder ud af at man er interesseret i nogle af spillets klassiske historier, kan de høres som lydbøger på Youtube. Jeg hørte Mayaernes Skabelsesberetning og historien om Gilgamesh.

Andreas Søe

Technobabylon

Udvikler: Technocrat Games

Udgiver: Wadjet Eye Games

Til PC på Steam og GOG,

21. Maj 2015

Biotech-science fiction.

Technobabylon er et point-and-click adventure. Det er lavet af Technocrat Games og udgivet af Wadjet Eye Games. Wadjet Eye Games lavede også *A Golden Wake* som jeg godt kunne lide men som var for let for mig. Der var en del af spillet som mindede om *LA Noire*, hvilket var rigtigt godt. Senest har jeg også spillet *Gemini Rue* som er et science fiction-spil ude i rummet. Det er som om Wadjet Eye Games bliver bedre og bedre til at lave spil. Deres plots er rigtigt gode. Plot-hullerne bliver færre og færre. Historierne bliver bedre og bedre.

I *Technobabylon* følger man tre personer. Det er to politibetjente fra CEL, som er en stor AI, der styrer politiet i byen Newton. Man spiller også en immigrant-pige. Det er en biotech-fremtid som vises i spillet. Der er også en masse om internettet som har udviklet sig til *The Trance* som er en 3D-verden. SFC havde også bogen *Happy Nation* af Christian Kaarup Baron som også beskriver en biotech-fremtid.

Via *The Trance* kan man kommunikere med diverse maskiner ved at forme en forbindelse til dem via en teknologi som hedder Wetware. Det kan man fremstille via en maskine eller gennem de rigtige materialer. Man kan bruge Wetware til at modificere ens hjerne. I *The Trance* er man en avatar som er en 3D-præsenta-

tion af en selv. Man kan kommunikere med andre avatarer og spille spil.

Man undersøger en sag om en Mindjacker som kopierer andres hjerner og dermed dræber dem. Denne sag tager mange drejninger. Undervejs kan man vælge mellem mange forskellige ting at gøre.

Der er også en masse alternativ historieskrivning f.eks. om Japan som har en vigende befolkning. De vil ikke have immigranter fra konfliktområder pga. de mister deres kultur men går i stedet i gang med at klonere deres befolkning. I spillets fremtid er 40 procent af den japanske befolkning skabt via kloning.

Der er også en masse biotech-teknologier i spillet. Der er kopibeskyttet dna fra planter og beskeder gemt i planter dna.

Det er til tider et svært spil. Det kræver ikke særligt meget af computeren. Det kan køres på en computer fra 1998, hvis den har plads på sin harddisk til en gigabyte. Det er lavet med gammeldags grafik. Der er et godt soundtrack til spillet.

Jeg vil give spillet 9 ud af 10 stjerner. Spillet kan ikke spilles af børn, men måske af unge. Der er en ret grusom scene i spillet som chokerede mig.

Andreas Søe

Mordenkainen's Tome of Foes

Regelsupplement til Dungeons & Dragons 5th edition.

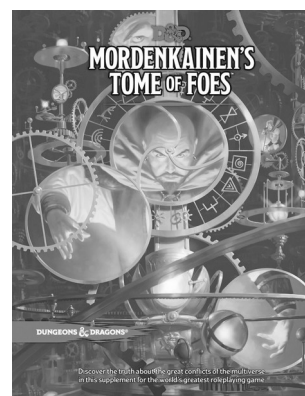
Wizards of the Coast, 2018, 256 sider.

Da Wizards of the Coast lancerede den femte udgave af deres berømte bordrollespil i 2014, var det delt op i de tre bind som det har været traditionen siden *Advanced Dungeon & Dragons* udkom sidst i 1970'erne. En bog med de generelle regler, en med vejledning til dungeonmasteren, samt et katalog over monstre.

Det var så forventet at de ville fortsætte med at udgive

supplementer med nye regler i en lind strøm. At de modstod fristelsen til at gøre det, vil jeg give dem stor ros for. Der er kommet en række nye bøger, men de har mest handlet om at beskrive en verden eller en serie af eventyr.

I stedet har de udgivet en enkelt bog i 2016 (*Volo's Guide to Monsters*), en bog sidste år (*Xanathar's Guide to Everything*) og nu en tredje bog, der kan betragtes som egentlige regeludvidelser. I *Volo's Guide* valgte de i stedet for en traditionel "monster manual" at lave en bog der var halvt katalog over nye monstre, og halvt uddybning af enkelte monstre, hvor hvert monster fik et helt kapitel med detaljer om monstret og dets plads i eventyrverdenen. I *Xanathar's Guide* fik de forskellige eventyrprofessioner ekstra specialiseringer, og der blev tilføjet nogle flere trylleformularer, magisk udstyr og andre nyttige ting for en dungeonmaster.

Den seneste bog fra troldmanden Mordenkainen er en udbygning af *Volo's Guide*. Men her er fokus mere på de sejere monstre, hvor *Volo* spredte sig ud over hele feltet. De uddybende kapitler har man valgt at lade handle om to monstre, som er hinandens modsætninger eller fjender. Vi får blandt andet historien om hvorfor djævl og dæmoner slås hele tiden. I det hele taget fylder disse "D&D" monstre lidt rigeligt meget af bogen, hvor jeg godt kunne have tænkt mig lidt mere variation.

Men som de to forgængere er *Mordenkainen's Tome* en rigtig god bog for dem der gerne vil have nogle nye ting til spillet.

Flemming R.P. Rasch

1974: Puslingens År

Af Jon Terje Østberg

Jon Terje Østberg er født i Norge, bosiddende i København.

Han har tidligere skrevet lidt musikanmeldelser og bandbeskrivelser for et on-line rock magasin samt en garagerock festival. Igennem de sidste par år har han fået udgivet en håndfuld noveller i den fantastiske genre, blandt andet i tidligere numre af Himmelskibet.

Debutromanen "Tropika – Ainukka Heikkinens forandring" udkom i maj 2017.

Med sit onde grin og store sorte øjne vågede den over alle verdens børn. Klar til at indgyde angst og mareridt. Dens blege og lange kløer var altid klar til at gribe ud efter dig. Puslingen kom frem efter mørkets frembrud og sad i et træ, eller måske på en sten, og den sukede og længtes efter endnu et kuld af uskyldige barnesjæle. Sjæle den kunne korrumpere og æde i én mundfuld. For hvis der var noget Puslingen var mester i, var det at vise fortrolighed til børn, som naivt lod sig lokke af sukkertale, og troskab om evig bekymringsløs leg. Puslingen var alle børns bedste ven. Men kun indtil den blev træt af dit selskab, og i stedet udviste foragt og ligegyldighed. Uigenkaldeligt ville den på et tidspunkt æde dig med hud og hår, helt indtil den sidste knoglestump i din lille skrækslagne barnekrop var fortæret. Mange mennesker, især voksne, affærdiger dette uhyggelige væsen som den pure nordiske folkløse. Men jeg ved bedre. For det var mig som i 1974 slog Puslingen ihjel.

En norsk skov er dyb og blågrøn, stærkt duftende og fugtig. Den består af grantræer, højere end flagstænger, svajende i en kølig vind. En norsk skov er let at fare vild i, og den er altid mørkere end mørk. Man kan med lethed køre i flere timer på en ensom skovvej uden at støde på andre biler, mennesker eller dyr.

Det var her jeg i sommeren 1974 befandt mig i en Volkswagen minibuss. I en tid hvor duften af sød rulletobak forfriskede luften, hvor Sovjetvitser var dagens historie, hvor bjørne stadig havde et frit liv, hvor forbudt fiskeri nærmest var tilladt, og hvor sølvfarvede kaffekander og tunge vaffeljern var det man så frem til, på den næste kørepause.

Jeg var 9 år gammel og to måneders sommerferie var så småt begyndt.

Som det plejede at være, når man var skilsmissebarn, var det

min far der havde sommerens tjans som ansvarlig forælder. Den velkendte lugt af benzin, og bil-læder hang tungt i mit barneho-ved. Jeg fantaserede altid om Tyrannosaurer og Triceratoper og Brontosaurer fra vinduet i bilen. De skovklædte bakker var et eventyrland, hvor kun en niårig drengs fantasi satte grænser. Eller faktisk var der ingen grænser, for lige dér ude på den anden side af bilens duggede og sikkerhedsgodkendte ruder levede de alle. Fortidsøglerne, troidene, og sumpvæsenerne. Alle eksisterede de selvfølgelig inde i mørket.

En gang imellem kiggede jeg rundt i folkevognens kabine, for at iagttage silhuetterne af de øvrige passagerer. Dér sad de i hver deres verden. Chaufføren, og ven af huset, Randolph med hjemmerullen hængende mellem sine fyldige læber, intenst optaget af rat, bremses og sidespejl. Min farfar Harald med sin pibe og tykke triste briller, farmor Kristine med sin ustoppelige jamren over hvilken genvej man nu skulle tage, min far Karl-Henrik med Elvishår, ølånd og sprukken rød eksemhud.

"Er der nogen der har lyst til smultringer?" kvækkede farmor.

"Jow," hostede Randolph bag rattet. Ti minutter senere holdt vi ind ved en rastepads. Hjemmebagte smultringer – en slags donuts - og kaffe var en institution, et fast holdepunkt i ferien.

Dagen var blevet til aften, og myggene kom frem i halvmørket. De lugtede blod som mikroskopiske vampyrer, og de summede omkring os, og vi var alle et perfekt måltid. En gang lod jeg en af myggene sidde i fred på min ene håndryg. Den sugede af al kraft og blev større og større. Lige indtil grådigheden tog over, og den pludselig forsvandt i en eksplosion af insektskal og rødt menneskeblod. Væk var den, og jeg følte en let forvirring over mit måske første reelle møde med Døden. Så sad vi der, i en naturlig kulisser, omkranset af bjerge og tusmørke, og indhyllet i tobaksrøg og kaffeduft. Og jeg smaskede løs på smultringen, og

nød de voksnes pludren, og min egen barnlige lykke. Efter en halv times tid blev kaffen og tobakken pakket væk. Vi satte os til rette i Randolfs folkevogn, og det var tid til at køre videre. Videre mod hytten, beliggende i Brandbu Sogn, ikke langt fra Randsfjordens udspring. Hvor mørket bliver ved og ved. Der hvor Puslingen sidder i et træ. Sidder stille og venter.

Folkevognsmotoren arbejdede på højtryk. Det virkede som en evighed siden, vi sidst havde set et hus af træ, med mos på taget. Nu var der kun mørk granskov på begge sider af vejen. Det spirende, blege lys fra månen trængte sig mere og mere på. Jeg tænkte igen på rovfuglevæsener bag den tykke træbevoksning, tænkte på ulvene, på dinosaurerne og trolde. Derinde bag tågen levede de deres eget mytiske liv, i skjul for menneskene.

Vi nærmede os hytten. Den var mørkebrun, og indhegnet af forsømte buske og et sortmalet træstakit. Der lå den, og lugtede af træ og tjære, udslukt og træt, oppe ad grusvejen. Omtrent ved verdens ende.

Lige i nærheden lå en sindssygeanstalt, gemt en smule af vejen

rundt i forhaven, og gloede på mig som var jeg et let bytte. Jeg var skræmt til døde og rystede over hele kroppen, og de talte lidt for højt, og de stirrede direkte på mig med deres underlige øjne. Øjne der så ud som om, de aldrig havde været lukket.

“G'DAAAG!” sagde de højt og brummende. “SÅ FERIE IGEN, IK?” råbte de med monotone robotstemmer. Da vi endelig kom inden døre, følte jeg mig mere tryk. Væggene og de lukkede vinduer beskyttede mig. Nu var jeg nogenlunde sikret mod gespensterne, der med slæbende gang vandrede omkring ude i mørket. Og selvom de stod og rytmisk dunkede deres abnorme hoveder mod hyttens vinduer, kunne de ikke gøre mig fortræd.

Senere, da vi sad omkring bordet i hytten, og spiste knejbrød med kommenfyldt nøkkelost, følte jeg mig igen tilfreds og afslappet. De sindssyge var tilbage på sindssygeanstalten, og der var ild i pejsen, og vi nød de knitrede flammer.

Hyttens store stue bestod af et massivt træbord, fire køjer, og to små kamre. Der var store

dratmeter store rum, kunne man altid læse i “Vi Menn” eller skimme igennem en enkelt Morgan Kane bog. De lå i blege bunker på dassen. Jeg bladrede selvfølgelig mest i “Vi Menn” og kiggede på nøgne damer og blanke motorcykler, og noget om jagt og fiskeri og andre maskuline ting. Og hver sommer blev jeg forelsket i det glittede papir. Og i synet af brysterne. Og i duften af fyrnåle, og aftenvinden, der peb igennem dassens sprækker.

Der var altid et lille lager af Jakabov i hytten. Det var et vidunder, der kunne bruges til stort set alt. En gang var en af dåserne dog ødelagt, og fluelarverne væltede ud. Hvide, vridende ubehageligheder stod ud af den defekte dåse, og ingen af os fik lyst til kød den aften. Der var også tit mus, der pilede rundt idet vi åbnede døren til hytten. Så greb min farmor resolut en ildrager fra pejsen, og hakkede dem ihjel akkompagneret af høje bandeord. Det var meget dramatisk og også lidt sejt. Resten af ugen så vi ikke flere mus overhovedet. De havde nok forstået budskabet.

Senere blev der tændt op i pejsen, vi fik frugtgrød og vi havde det storartet. Og så skete det at de voksne begyndte at fortælle om Puslingen, og aftenstemningen blev en smule knugende. Puslingen var hverken en dreng eller pige, eller måske var den begge dele. En rædselsfuld androgyn skabning. Den var en sky tingest, der foretrak at sidde i skjul, og ventede på det rette tidspunkt, hvor den kunne gribe dig. Og den ville lege med dig.

Hvis man fik øje på Puslingen, måtte man aldrig se direkte på den. Man skulle helst ignorere den. Men den aften da jeg endelig så det underlige, senede og lydløst grinende væsen, tog jeg alligevel konfrontationen op.

”Har du nogensinde hørt om Puslingen?” spurgte farfar gumlende på sin bakelitpipe, og i et kort øjeblik blev der stille rundt om bordet i hytten. Min far hentede endnu en Ringnes øl, og drak halvdelen af flasken i én slurk. Farmor slap strikkesøjlet og

for lokalbefolkningen. Patienterne fik en gang imellem lov til at komme ud og gå tur. Jeg var altid skræmt over disse zombier, som lige skulle kigge forbi vores hytte og hilse på. Store firkanterede mænd i slidte smækbukser og flakkende blikke. De rodede

vinduer med udsigt ned til skoven og dassen – et interimistisk naturtoilet. At gå på dassen var et større projekt. Man skulle igennem et frodigt område, bestående af buske, træer og brændenælder. Når man endelig sad der, i det cirka 1 kva-

kiggede bebrejdende på farfar, og Randolph tændte igen en hjemmerullet cigaret. Alle sad de ligesom og ventede, og farfar fortalte om Puslingen.

Ingen vidste præcist hvor den kom fra, men mange havde hørt om den. Og mange som måske havde mødt den, var forsvundet. Det var altid børn, der forsvandt. Puslingen var glad for børn, og man mente, at den i virkeligheden nok var en sørgelig, og ensom skabning. Men man skulle aldrig, for alt i verden, ønske sig at møde Puslingen.

Jeg blev fuldstændig opslugt af farfars fortælling. Og de andre voksne bød også ind med små detaljer om Puslingen. Om hvordan den måske så ud, om mystiske lyde ude i skovene, om uforklarlige skrig, og ukendte fodspor. Jeg betragtede hvordan skyggerne, fra stearinlys, ølflasker og kaffekopper flagrede henover de voksnes ansigter. De fortalte lavmælt deres historier om Puslingen, og jeg kunne mærke alvoren i deres stemmer. Puslingen var noget man skulle tage alvorligt.

Da de voksne kunne mærke, at jeg nok synes at det hele blev en anelse for spændende, blev der enighed om at gå til køjs. Men jeg kunne ikke få Puslingen ud af mit sind, og efter flere søvnløse timer stod jeg op. Jeg prøvede at være så stille som mulig, og jeg listede hen til det brede vindue og trak gardinerne fra. Månen stod flot på den sorte himmel, og jeg så silhuetterne af de høje grantræer og det vilde buskads, og omridset af dassen. Endelig, midt i mørket derude, så jeg Puslingens lange ben dingle blidt frem og tilbage. Og den lænede sig frem fra sin gren, og dens krop var bleg og udmarvet. Mit hjerte eksploderede, og jeg veg tilbage som om jeg havde fået et kraftigt stød. Alting gik pludseligt meget hurtigt. Jeg ville ikke lade Puslingen få mig. Jeg ville ikke lade den hypnotisere mig, gribe mig, fortære mig. Den skulle ikke få lov til at lege med mig, og efterfølgende kvase mine knogler, og æde mit ansigt. Jeg måtte gøre noget, forsvare hytten

og mig selv. Jeg greb to ildragere fra pejsen, og stormede ud i den tykke vegetation.

Her stod jeg så, med faste greb om ildragerne. Jeg råbte ad Puslingen. Råbte at den skulle forsvinde fra min verden, forsvinde tilbage til hvilket helvede den end kom fra.

Og så drejede Puslingen hovedet. Langsomt. Det lød som om, der fulgte en svag knirkelyd med. Jeg knælede lidt, og det begyndte at regne. Først blidt, så tungere og tungere. Puslingens halvlange sorte hår, blev vådt og sjasket, og det klistrede til dens udhulede kinder. Jeg begyndte at ryste, men følte mig alligevel uovervindelig, og sammenbidt råbte og skreg jeg endnu mere. Puslingen smilede, og dens mund åbnede sig, og munden blev til et gabende sort hul. Den stirrede direkte på mig. Jeg løftede den ene ildrager op i en position, som hvis det var et spyd. Puslingen strakte sine tynde arme ud i mod mig. Dens arme og de kloagtige fingre virkede pludselig meget længere. Det lignede en slags anatomisk forvrænget effekt. Som sort lava begyndte dens øjne at boble. Jeg kastede ildrageren, og Puslingen udstødte et knæk-ket, dyrisk hvæs. I en sløv bevægelse faldt den og ramte jorden med et tykt bump. Jeg tøvede et sekund, og maste mig så frem igennem brændenælderne, og det brændte og flåede i min krop. Jeg så konturen af Puslingen, og den vred sig i sin pludselige smerte. Jeg begyndte at bruge den anden ildrager. Jeg hakkede løs i blinde. Igen og igen og igen...

Efter hvad der føltes som en uendelighed, snurrede jeg rundt og halvt snublende, halvt løbende, var jeg tilbage i hytten. Jeg prøvede at få min vejrrækning ned i et fornuftigt tempo, og jeg lyttede til de voksnes snorkelyde, og jeg stod helt stille i mørket. Jeg havde stadig ildrageren i min hånd. Der dryppede tyk væske fra den som dannede små sorte, og

klæbrige søer på gulvet. Jeg vidste at det var Puslingens blod.

Endelig stoppede mine ryster, og jeg gik hen til vinduet, og kastede et hurtigt blik ud i natten. Puslingen var ikke til at se, og jeg håbede at resterne af den ville sive ned i jorden, og for altid forsvinde fra denne verden. Jeg trak gardinerne for, og lullede mig ind i et tæppe i køjen. Jeg følte at jeg havde udført noget vigtig, og jeg glædede mig til at fortælle det til farfar Harald, og farmor Kristine, og far Karl-Henrik, og Randolph, når solen næste dag skinnede ind i hytten. Jeg faldt endelig i søvn, og jeg drømte om hvor begivenhedsrig denne sommer havde været.

Den dag i dag fortryder jeg, at jeg slog et mytisk væsen ihjel, for det er som om at noget eventyrligt gik tabt i 1974, Puslingens År.

Ebenezer McMal- lard og Dragens guld

Af Torben Æ. Mogensen

Torben Æ. Mogensen (som er bror til Klaus Æ, hvis nogen skulle undre sig) er til daglig lektor i datalogi, men når han lægger tænkehatten fra sig, er det ofte fantastisk der står på programmet i form af rollespil, bøger og tegneserier. Han bidrog med en novelle i Himmelskibet nr. 49. Denne gang har han leveret noget der der kunne kaldes andefanfiction.

Landets rigeste and, Ebenezer McMallard, har inviteret hans niece Donna Mallard og hendes trillinger Mie, Fie og Rie til et møde på sit kontor.

Ebenezer skubber nogle guldmønter til side på sit skrivebord og flytter en glasklokke, hvori der ligger en lille klump guld på en rød fløjspude. Klokken har en lille messingplade, hvor teksten "Min første guldklump, Klondike 1897" står indgraveret. Han lægger en stor gammel bog op på bordet, og slår op på en markeret side.

"Denne bog er en afhandling om Skotlands historie, skrevet af min forfader Colin McMallard i 1769. Jeg har inviteret jer her på grund af en meget interessant passage i bogen. Passagen fortæller om dragen Graunir, der levede i det skotske højland helt fra tiden før romerne byggede Hadrians mur og frem til tidlig middelalder. Der er kun ganske få kilder, der nævner Graunir, og de fleste historikere betragter ham som en legende på linje med Loch Ness uhyret. Men Colin McMallard var af en anden mening, og begrunder det blandt andet med en fortælling om en mand, der stjal guld fra den hule, hvor dragen sov. Colin siger, at han har set romerske guldmønter, som angiveligt blev fundet der, og citerer et gammelt brev, der beskriver vejen til hulen."

"Jeg har kørt denne beskrivelse gennem et computerprogram, der har sammenlignet den med luftfotos af det skotske højland. Programmet har identificeret et sted, der med stor sandsynlighed er det, der er beskrevet i teksten. Jeg har derfor arrangeret en ekspedition dertil. Vi tager af sted i morgen."

Donna protesterer over at være inddraget i ekspeditionen med så kort varsel, og uden at være blevet spurgt. Men med trussel om at blive gjort arveløs, overtales hun og trillingerne til at tage med.

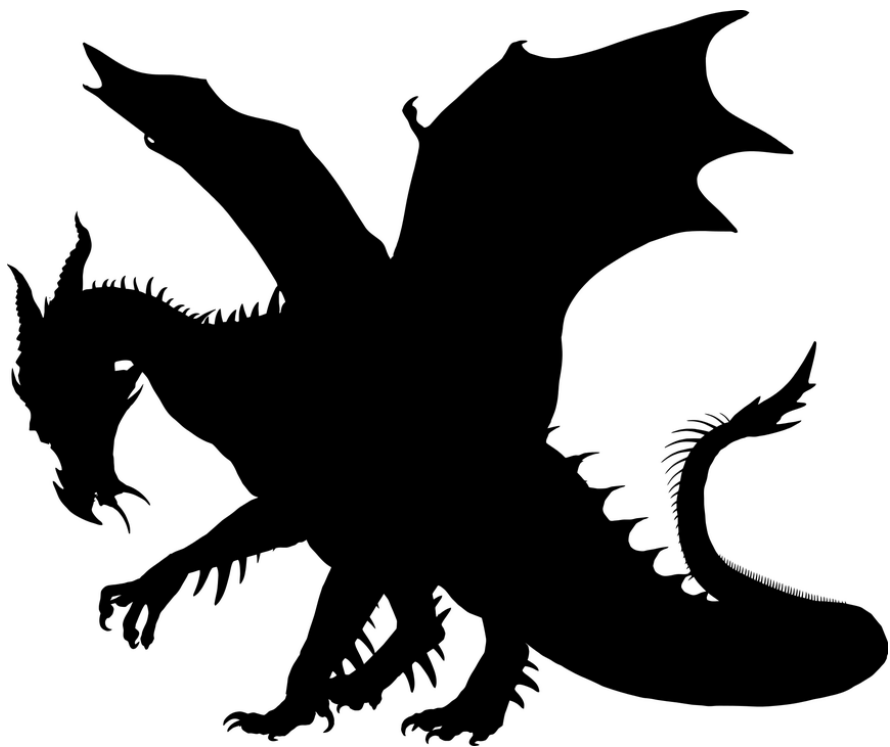
Dagen efter flyver de til Glasgow, lejer en Jeep og køber

diverse klatre- og graveudstyr, og kører til en lille landsby i højlandet, hvor de indlogerer sig på en lille kro.

Nede i krostuen sætter de sig ved et bord omkranset af to højryggede bænke og spiser deres aftensmad – haggis. Donnas døtre læser op af Spætmejsen bogen, der forklarer traditionen om haggis, og hvordan det laves. Donna er lidt skeptisk, men da trillingerne spiser det uden kny, spiser hun det også. Efter midt dagen folder Ebenezer et kort ud på bordet og peger på den rute, de dagen efter vil køre. Ænderne opdager ikke, at en lokal and på den anden side af bænken lytter opmærksomt med.

Næste morgen kører ænderne op i højlandet, men efter nogle kilometer løber jeppen tør for benzin, og reservedunkene viser sig at være tomme. Ebenezer skælder Donna ud, fordi det var hendes opgave at sørge for benzin. Donna bedyrer, at hun fyldte både tank og dunke op dagen før, men bliver alligevel sendt til fods tilbage til byen for at fylde dunkene op. I mellemtiden udforsker trillingerne området omkring den strandede jeep. De finder en kirkeruin med en overgroet kirkegård, hvor de finder gravstene fra 1500-tallet. Da de fortæller det til Ebenezer, fortæller han, at en gren af hans familie kom fra området, og giver sig til at efterse gravstenene. Han finder en gravsten for en Anna McDrake, som han kan huske var mor til hans forfader Gregor McDrake, som fandt en mindre guldschat og brugte sin nyvundne rigdom til at blive gift ind i den rige MacDrake familie. "Jeg havde ikke overvejet det før, men den mand, som Colin McMallard citerer for at have besøgt Graunirs hule kan have været Gregor McDrake," siger Ebenezer. "Det bestyrker mit håb om at finde Graunirs hule og hans guld."

Uden at ænderne ser det, bliver de på afstand overvåget af samme lokale and, som overhørte deres samtale i kroen.

Donna vender langt om længe tilbage med benzinen, og ænderne kører videre. Efter yderligere et par kilometer kommer de til en kløft med en gammel stenbro, der er styrtet sammen, så de ikke kan komme videre. De prøver at køre langs med kløften, men finder ikke noget sted, de kan krydse. De beslutter sig til at køre tilbage til byen. Da ænderne fortæller om den ødelagte bro siger de lokale, at de sjældent kommer den vej, men at sammenstyrtningen må være sket for nylig, da McGruff for et par måneder siden kørte den vej for at lede efter nogle forsvundne får -- uden dog at finde dem.

Næste dag, efter at Donna har sikret, at både benzintank og dunke er fulde, kører ænderne af sted igen, nu med nogle kraftige planker i en trailer bag bilen. Da de ankommer til broen, lægger de plankerne over broen, og trillingerne binder dem godt fast med de knob, de har lært som Spætmejsere. De kører over den interimistiske bro, og fortsætter længere op i højlandet, hvor Ebenezer ser i sine noter, måler retninger til bjergtoppe og peger på en klippe, hvor han mener hulen er skjult. Ænderne tager rygsække på ryggen, reb over skuldrene og hakker i hænderne, og vandrer hen imod klippen.

De når frem efter et par timer og begynder under kyndig vejledning af de tre spætmejsere at klatre op af klippen ved brug af deres klatreudstyr. Da de er klatret et halvt hundrede meter op, kommer de til en klippehylde, der er 3-4 meter bred. Der er mange små og store klippestykker, som ser ud til at være skredet ned fra højere oppe på klippen. Rie siger "Det er muligt, at der er en hule gemt bag klippestykkerne. Spætmejssebogen siger, at man nogle gange kan finde en sådan skjult hule ved at mærke en luftstrøm gennem stenene." De to andre piger nikker enigt.

Efter at have ledt i næsten et kvarter, mærker Fie en svag luftstrøm komme ud en sprække bag en af de største klippestykker. Sprækken er dog alt for smal til, at de kan komme igennem, og klippeblokken lader sig ikke flytte. Ebenezer graver en stang dynamit op af sin rygsæk, placerer den i sprækken og tænder luntten. Ænderne løber væk fra sprængstedet langs med klippehylden og dukker sig ned bag nogle klippestykker. Dynamitten sprænger med et stort brag og en endnu større støvsky. Da støvet lægger sig, går ænderne tilbage og finder en huleåbning, der hvor klippeblokken er

sprængt væk.

Med pandelamper på hovedet går selskabet ind i hulen. Der er en naturlig tunnel stor nok til, at de kan gå oprejst og to-og-to ved siden af hinanden. Da de er kommet et stykke ind, deler tunnelen sig i to. Mens de diskuterer, hvad vej de skal gå, siger Ebenezer "Det er den vej! Jeg kan lugte gullet!" De andre kigger lidt skeptisk på ham, men de følger efter ham, da han løber ned af gangen. Efter at have løbet forbi endnu et par udgreninger kommer de frem til en større hule, hvor der på gulvet ligger en større bunke guld i form af mønter, kandelabre, barrer, smykker og andet i skøn uorden. Ebenezer smider straks alt, han har i hænderne og dykker ned i guldbunken, sådan som han har for vane at gøre i gullet i hans egen bankboks.

Efter at have svømmet i gullet i nogle minutter, begynder Ebenezer at skovle guld op i sin rygsæk og planlægger højtlydt, hvordan han bedst kan transportere alt gullet hjem. Inden han har fået fyldt sin rygsæk op, dukker den lokale and, der har holdt øje med ænderne, op fra en side-tunnel og siger "Stop."

Ænderne kigger overrasket på anden, der beder Ebenezer om at lægge gullet tilbage, da det ikke tilhører ham. Ebenezer er ikke begejstret for den ide, og forlanger at få at vide, hvem der så ejer gullet. "Det gør jeg," siger anden og forvandles til en stor grøn drage med røg ud af næseborerne. "For jeg er Graunir."

Ænderne bliver meget bange, og Ebenezer falder på knæ og trygler Graunir om at skåne deres liv -- hvis ikke hans, så i hvert fald de andres. Graunir fnyser og siger "Tag det roligt. Jeg har ikke i sinde at gøre jer ondt. Det var mig, i min andeskikkelse, der tømte benzinen ud af jeres Jeep, og det var mig, i min drageskikkelse, der ødelagde broen. Men da jeg overhørte jeres samtale ved kirkegården indså jeg, at I var efterkommere af Anna McDrake, og holdt derefter op med at lægge hindringer i veje for jer."

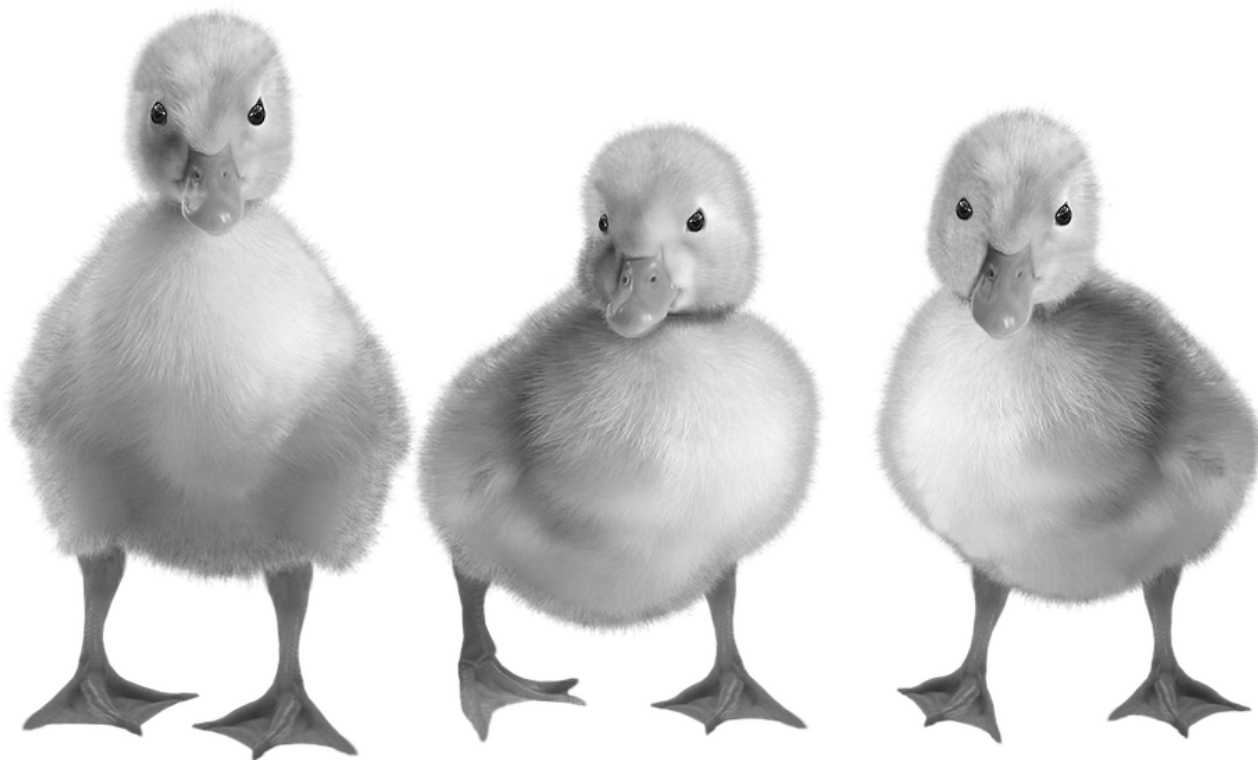
Ebenezer spørger, hvorfra dragen kender til Anna McDrake. Graunir fortæller om sit liv i 1500-tallet, hvor han var holdt op med at samle mere guld sammen og det meste af tiden blot sov ovenpå sit guld, og kun fløj ud for at jagte vildfarne får og geder, når han blev sulten. En morgen, da han kom hjem fra jagt, så han den unge Anna Gadwall, der fortvivlet ledte efter et forsvundet gedekid. Graunir, der lige havde spist gedekiddet, fik medlidenhed med Anna og forvandlede sig til skikkelsen af en ung and, der trøstede Anna og fulgte hende hjem. Samme aften vendte han tilbage og lagde uset en guldmønt foran Annas dør som erstatning for gedekiddet. I andeskikkelse tog han ofte ned til landsbyen for i det skjulte at holde øje med Anna. Efter nogen tid opdager Anna ham, og spørger om det var ham, der lagde guldmønten ved hendes dør. Da drager ikke kan lyve, indrømmede Graunir dette, hvorefter Anna fald om hans hals og kysede ham. Han blev straks forelsket i Anna og beholdt sin andeskikkelse under navnet Seamus McDrake for at gifte sig med Anna. De fik sammen et barn -- Gregor McDrake. Da Gregor blev voksen, skjulte Graunir noget af sit guld under en sten og lod Gre-

gor finde det. Seamus og Anna blev boende, da Gregor flyttede fra byen, og da Anna blev gammel og døde, lod Graunir Seamus forsvinde og vendte tilbage til sin grotte.

Ebenezer nægter først at tro på, at han har en drage som forfader, men Graunir minder ham om, at han faktisk har mange dragetræk: Dels har han levet meget længere end andre ænder, og han kan både lugte guld og svømme i det -- ting som ingen normale ænder kan, men som er almindelige blandt drager. Ebenezers stærke trang til at samle guld i store dynger er også en typisk drageegenskab. Ebenezer indrømmer derefter modvilligt, at der kan være noget om historien.

Trillingerne er, efter at have overkommet deres frygt, meget ivrige over at have mødt en rigtig drage, og spørger Graunir en masse om drager, for de vil skrive en artikel om drager til Spætmejsbogen. Graunir stopper dem og siger, at det er bedst hvis drager forbliver en myte. Graunir puster røg over ænderne, og de falder i en dyb søvn.

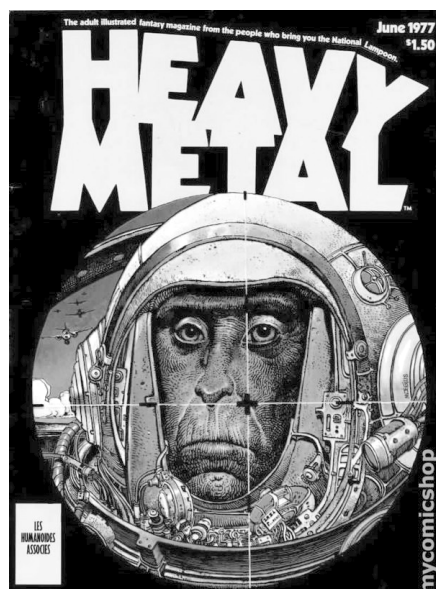
Ænderne vågner op på klippeafsatsen. De er øre og forvirrede, men konkluderer, at dynamitekspllosionen må have slået dem ud, for det er det sidste, de kan huske. De går tilbage til eksplosionsstedet og bliver skuffede over, at der blot er en blank klippevæg bag den bortsprængte klippeblok. De leder videre i nogle timer, men da solen er ved at gå ned, vender de tilbage til jeepen og kører tilbage til kroen med uforrettet sag. Ebenezer er sikker på, at den klippe, de var klatret op på, er det eneste sted, der passer med de gamle dokumenter. Så hvis der ikke er nogen hule der, så findes den nok slet ikke, og historien om dragen Graunir er blot en myte. Så Ebenezer beslutter, at de tager hjem, og har kun den trøst, at han fik set Anna McDrakes grav, og han vil lægge blomster på graven næste morgen, inden det tager af sted. Bag ved dem på kroen sidder Seamus og smiler over et krus mørk øl.

Tegneserier for voksne: Heavy Metal

Af Klaus Æ. Mogensen

Klaus Æ. Fortæller her om det tegneseriemagasin der for mange af os som startede med læse tegneserier i 1970'erne, var noget helt nyt og ganske fantastisk.

Jeg stødte første gang på det siden legendariske amerikanske tegneseriemagasin *Heavy Metal* da jeg var en stor teenager sidst i 1970'erne, sandsynligvis 1978. Jeg faldt tilfældigt over det i kiosken på Hundige Station; en kiosk der var ret velforsynet med udenlandske blade (jeg købte også Marvels *Avengers* samme sted). *Heavy Metal* var noget af en øjenåbner for mig. Det var før den store tegneseriebølge skyllede over Danmark i 1980'erne, og dengang var det eneste science fiction og fantasy for voksne, jeg havde set i tegneserieform, nogle *Linda* og *Valentin*-albums og optryk af Marvels *Conan* og *King Kull* i *Seriemagasinet*. Det her var noget helt andet. Tegningerne var ret vilde og ofte usandsynligt flotte, og der var mere sex i historierne end jeg før havde set i tegneserier (med Claus Deleurans *Thorfinn* som en mulig undtagelse). Og historierne var syrede, ofte på kanten til det uforståelige, men det gjorde ikke noget; det pirrede min unge fantasi og viste mig at tegneseriemediet kunne meget mere end jeg havde troet.

Jeg fandt senere ud af at *Heavy Metal* var en amerikansk udgave af det franske magasin *Métal Hurlant*, som var begyndt i 1975, to år før *Heavy Metal* så dagens lys. Men *Heavy Metal* var ikke blot en oversættelse af det franske blad; de gode fransk/belgiske serier blev suppleret med lige så gode – og lige så grænseoverskridende – amerikanske serier. Det bedste fra to verdener, kan man sige. Her blev jeg introduceret til tegneserier, der siden er blevet klassikere og genudgivet i albumformat: Mobius' *Arzach* og *Den hermetiske garage* (og senere *Inkalen*), Richard Corbens *Den*, *Liberatores* *RanXerox* og Jean-Claude Forests *Barbarella*. Walt Simonsons tegneserieudgave af *Alien* blev også først udgivet her som føljeton. Men *Heavy Metal* bød på meget mere (og mere underligt): bizarre historier tegnet i

sindssyge, surrealistiske detaljer af Philippe Druillet, den smukke fantasy-føljeton *Orion* af Gray Morrow, bizarre, punkede science fiction-fortællinger af Alain Voss (den fransk-brasilianiske skaber af bl.a. *Hampetræet*, *Gladiatorerne* og *Kar War*, der senere kom i albumform på dansk), korte og dystre science fiction-fabler af Enki Bilal og meget mere. Der var også historier af senere kultiske skabere såsom Vaughn Bodé, Jacques Tardi og Francois Schuiten.

Blandt mine favoritter fra dengang var Angus McKies smukt malede serie *So Beautiful and So Dangerous* om en flok utilpassede mennesker fra Jorden der bliver taget med på en vild roadtrip gennem verdensrummet, *Conquering Armies* af Jean-Pierre Dionnet og Jean-Claude Gal, Paul Kirchners stramt komponerede, surreale striber *The Bus* og Karl Kofoeds *Galactic Geographic*, flot illustrerede artikler om fremmede planeter og de mærkelige væsener, man kunne finde på dem. Man blev også præsenteret for godbidder fra amerikanske tegneseriealbums såsom Samuel Delanys og Howard Chaykins space operaprosas *Empire* og en rigt illustreret (af samme Howard Chaykin) udgave af science fiction-klassikeren *The Stars My Destination* af Alfred Bester. Et højdepunkt var et temanummer fra oktober 1979 om H.P. Lovecraft.

Det var ikke tegneserier det hele. *Heavy Metal* bød også på bog- og filmanmeldelser og prosatekster af science fiction-veteraner som Harlan Ellison og Robert Silverberg og kultforfattere som Stephen King og William S. Burroughs. Magasinets for- og bagsider var malerier af mere eller mindre kendte kunstnere udi de fantastiske genrer, blandt andet H.R. Giger, Jim Burns, Joe Jusko, Clyde Caldwell, Charles Vess, Bernie Wrightson, Peter Andrew Jones og den dengang danskboende Bob Morello, som også malede billederne der oprindeligt prydede nedgangen til Fantask.

I 1981, da magasinet var på sit højeste, kom tegnefilmen *Heavy*

Metal, en antologifilm med mere eller (især) mindre vellykkede animerede udgaver af historier fra bladet, blandt andet *Den*, *So Beautiful and So Dangerous* og Bernie Wrightsons *Captain Sternn*. Filmen er i dag vel nærmest at betragte som et kuriosum fra en svunden tid.

Efter nogle fantastiske første år begyndte *Heavy Metal* dog at miste pusten i starten af 1980'erne. Det var ikke fordi, de ting, der kom i bladet, ikke var udmærkede, men på det tidspunkt begyndte meget af det at komme i albumform på dansk, og så var det lidt uinteressant. Det gælder bl.a. *Inkalen*-albummene af Jodorowsky & Moebius, *Linda* og *Valentin*-albummet *Skyggernes Ambassadør*, tegneserieudgaven af filmen *Outland* af Jim Steranko og *Udødelighedens pris* af Enki Bilal. Hellere læse serierne samlet i albums – der ofte kunne lånes gratis på biblioteket – end at få dem i bidder i et blad, der også indeholdt en del ligegyldigheder. På et tidspunkt ændrede *Heavy Metal* også indholdsformat, så at hvert nummer genoptrykte et europæisk album, klippet op i kapitler

afbrudt af korte historier, anmeldelser og andet fyldstof. Hvis albummet ikke var interessant, kunne man nemt føle sig snydt.

Fra midten af firserne begyndte *Heavy Metal* at udkomme mere ujævnt. I 1986 gik magasinet fra at være et månedsblad over til at udkomme fire gange om året, men øgede i 1989 frekvensen til seks gange årligt. På dette tidspunkt var en revolution i gang på det amerikanske tegneserie-marked med fremkomsten af en mængde små indie-forlag, der udgav tegneserier for et

mere modent publikum, der gerne ville have andet og mere end bare superhelteserier, og det var ofte science fiction og fantasy af mere eller mindre samme slags som kom i *Heavy Metal* der derved mistede sin unikke status. Den oprindelige udgiver, HM Communications, stoppede udgivelsen i 1992, men samme år blev bladet opkøbt af Kevin Eastman, medskaber af *Teenage Ninja Mutant Turtles*, som har været udgiver lige siden. Siden 2016 har den legendariske tegneserieforfatter Grant Morrison redigeret *Heavy Metal*.

Jeg har ikke selv læst i mange år og vil derfor ikke udtale mig om kvaliteten af de nyere *Heavy Metal*. For mig er magasinet især et nostalgisk ungdomsminde om dengang jeg fandt ud af at tegneserier kunne være meget andet og mere end superhelte, Anders And, Asterix og Lucky Luke, nemlig noget der ikke bare kunne læses af voksne, men decideret var lavet til voksne, med voksne temaer og tegninger.

[Patrick Leis lavede en bagside-illustration til november 2007-nummeret af *Heavy Metal*. Redaktionens trivia-service.]

GALACTIC GEOGRAPHIC

The Passing of the Airwhales

marks the solstice at Point Benton, the equatorial federal pressure stand on the densely atmospherated planet known to Federation colonists as "Benton's Chowder," after eccentric explorer/pioneer Scurry Benton of the Noron system.

The massive segmented "airwhales" swim through the dense atmosphere in herds of fifty or more, searching for algae clouds. The sound of their drowning, audible for hundreds of kilometers, excites the algae to a luminous visibility, thereby hastening their demise.

Benton's severe climate tests the adaptability of its creatures greatly. While summers are balmy, with temperatures near 30° C., the drop in winter is often low enough to freeze carbon dioxide out of the atmosphere.

In this, a typical summer scene, the damp ground is abloom with firepods, source of the algae and favored food of the shelled rope turtle, or "roper." These animals are similar to mollusks and move about by grasping and pulling their rope-like appendages. Pressure Stand I, in the back left, was built at this location to facilitate study of the quiet "Blue Pond" in the foreground. Quiet and blue it is, but a pond it is not, and Federation scientists are baffled by it. Samples have never been taken of this flat blue thing whose velvet surface either shrinks away from probes or ingests them. Any small metal object tossed onto its surface will lie there undisturbed for eight to ten units, and then sink below the surface, only to reappear sometime later along the pond's perimeter. Organic objects are ingested in a similar manner, but do not reappear. If probed insistently or cut by sector light, the pond will suddenly seep into the ground. In winter only, a rocky depression marks the position of the pond. The roper closes his insulated shell against the cold, looking like nothing more than a common stone. The firepod dies as its body turns to powder in the dry ice storms of winter—only to live again when warm spring winds and rains wash the algae spores into the soil.

From the *Stellar Journals of Karl B. Kofoed*

Ursula Kroeber le Guin 1929 – 2018

Af Majbrit Høyrup

Tidligere i år mistede vi en af de helt store forfattere indenfor de fantastiske genrer. Majbrit Høyrup har her skrevet en lang nekrolog, som både er for dem der vil mindes Ursula le Guin og dem som gerne vil finde ud af noget mere om hvem hun var.

"anything at all can be said to happen [in the future] without fear of contradiction from a native. The future is a safe, sterile laboratory for trying out ideas in, a means of thinking about reality, a method"

Copyright for billedet:
© by Marian Wood Kolisch

Le Guin, forfatter og essayist, skrev talrige romaner, noveller og artikler, digte og prosatekster gennem sit lange forfatterliv. Jeg har aldrig mødt Ursula le Guin og alligevel er det, som om det er en ven, der er død. Det føles som om hendes romaner og noveller var skrevet specielt til mig. Jeg genlæser le Guins bøger i anledning af hendes død. Hele tiden finder jeg nye ting i dem at glæde mig over. Jeg opdager hvor meget hun har præget min tænkning. Jeg opdager at jeg har sagt hendes ord som mine egne. Her nævnes nogle få af dem som gjorde særligt indtryk på mig.

Den første af hendes romaner, som blev oversat til dansk, var *Mørkets Venstre Hånd* og at læse den var en åbenbaring. Aha! Sådan kunne science fiction også være! Som barn og ung støvsugede jeg kommunebiblioteket for science fiction og nød eskapismen og fantasifuldheden i rumskibsfortællingerne, de uhyggelige aliens og de apokalyptiske fortællinger. Men *Mørkets Venstre Hånd* var bare meget mere til. Det anderledes og fjerne element i science fiction kunne også være det sociale liv. Historiens novum kunne være androgyne mennesker uden han eller hun og hvad det gør ved samfundets opbygning. Fortællemåden kunne varieres.

En ambassadør fra verdenssamfundet får sin sag i denne fortælling om køn og kultur. Den udsendte forstår i starten af romanen intet af gethenianernes væremåde. Han har svært ved at relatere til folk han ikke kan kønne. Men på en lang flugt over en isbræ begynder han at forstå sin redningsperson og dermed gethenianernes kultur og tankesæt. *Mørkets Venstre Hånd* fortjener sin egen, lange artikel i *Himmelskibet* ved lejlighed, fordi det er et banebrydende værk, som kan tolkes på mange måder.

Det er en karakteristisk ting for Ursula le Guins romaner at hun holder blikket på det

enkelte menneske og det enkelte menneskes betydning, mere end at hun fortæller om de brede linjer. Hendes værker er ikke "episke" selvom de kan indeholde omvæltninger og revolutioner. Hendes noveller og romaner er optagede af beskrivelse af tanker og adfærd, snarere end af opfindelser og rumskibe.

"My introduction [to feminism] was slow and late. All my early fiction tends to be rather male-centred. A couple of the *Earthsea* books have no women in them at all or only marginal women figures. That's how hero stories worked; they were about men. With the exception of just a few feminists like Joanna Russ, science fiction was pretty much male-dominated up to the 1960s. Women who wrote in that field often used pen names. None of this bothered me. It was my tradition, and I worked in it happily. But I began coming up against certain discomforts. My first feminist text was *The Left Hand of Darkness*, which I started writing in 1967. It was an early experiment in deconstructing gender. Everybody was asking, "What is it to be a man? What is it to be a woman?" It's a hard question, so in *The Left Hand of Darkness* I eliminated gender to find out what would be left. Science fiction is a wonderful opportunity to play this kind of game."

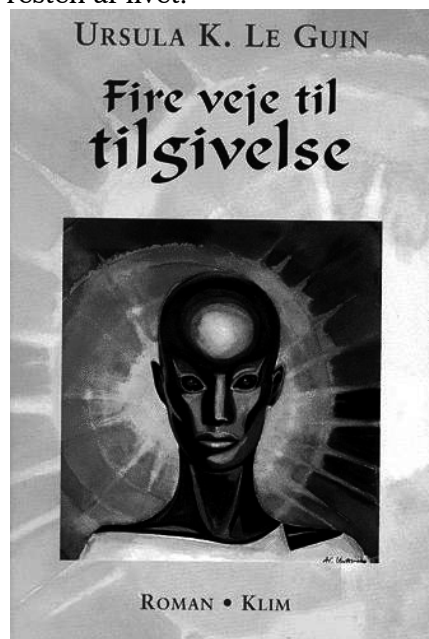
(<https://www.swarthmore.edu/Humanities/pschmid1/engl5H/leguin.interv.html>)

I hendes mest udtalt politiske værk, *De Udstødte* er vores hovedperson en matematiker, der opfinder et kommunikationsredskab til øjsjeblikkelig kommunikation mellem fjerne planer (en 'ansibel'). Bogens hovedperson kommer fra en planet som har forsøgt at realisere en anarkistisk utopi. Han må flygte til naboplaneten og får der lejlighed til at se to andre samfundsformer: et socialistisk, og et kapitalistisk. Den amerikanske udgivelse har undertitlen "an ambiguous utopi"

– for i Le Guins univers(er) er der ikke nogen facitliste på, hvilken samfundsform der er bedst for alle mennesker. Det ser man igen i romanen *Himlens drejebænk*, hvor det mislykkes at skabe det totale idealsamfund, trods en magisk evne til at få alt hvad man drømmer om og de bedste intentioner.

Sproget i hendes gennembrudsromaner er ret tæt og literært. De senere noveller og romaner er langt enklere og den sproglige finesse er underspillet – men den er der, i ordspil, i fine iagttagelser, i overraskende metaforer.

I Danmark er Ursula le Guin nok mest kendt for serien om *Troldmanden fra Jordhavet*. Det er en fantasy-romanserie om Gæt, der som troldmandsstudent i ungdommeligt overmod får sluppet en dæmon løs, som han må forfølge/bliver forfulgt af resten af livet.

Romanen *Fire veje til Tilgivelse* åbner sig nu hvor jeg læser den igen. Le Guins bøger har indtil i år været udgivet i Danmark som om de var for børn og unge – men det er de ikke. Sproget er meget voksent og lyrisk, især i de tidlige værker. Kronologien er valgt fra, og i stedet fortælles historien om slavernes frigørelse gennem fire portrætnoveller med forskellige synsvinkler. De lange afsnit om måden folk lever på, afslører le Guins antropologiske tankegang. Der er beskrevet de mest uhyrlige ting mennesker

kan finde på at gøre mod hinanden. Men det vigtige i romanen er hvordan det enkelte menneskes medmenneskelighed er en revolutionær kraft. Den oprindelige perception af romanen var: “hvorforskal vi høre endnu en fortælling, som er en allegori over USA's slavetid?” Men Goodreads nutidige læsere er generelt begejstrede for fortællingen.

I romanen (samlingen?) *Altid Hjem* er dette fortællegreb genbrugt. *Altid Hjem* er en fremtids- mere eller mindre-utopi om fremtidens Californien, fortalt som en samling beretninger, digte, rapporter m.m.

I en senere novellesamling (*The Birthday of the World: and Other Stories*) reflekterer hun over den kritik *Fire veje til Tilgivelse* oprindeligt fik, og bringer en ny, barsk novelle i samme fortælling (“Old Music and the Slave Women”).

Samlingen er i øvrigt helt fantastisk. Nogen burde oversætte den til dansk. I samlingen tager Le Guin bl.a. emnet køn og social indretning op igen. Hvad nu hvis der var 100 kvinder for hver mand som i novellen “The Matter of Seggri”? Det bliver ikke til et paradys for mænd man måske skulle tro. I dette samfund er mænd helt udenfor samfundet og bliver anvendt til avl. Giftemål er mellem to kvinder.

Men hvad så hvis et ægteskab altid skulle bestå af fire mennesker? (“Unchosen Love”) Eller hvad hvis et samfund udelukkende bestod af en mor og hendes børn og voksne mænd levede et liv fuldstændigt alene? (“Solitude”).

Forlaget Virkelig er i gang med at genudgive nogle af Karsten Sand Iversens oversættelser af Ursula le Guins noveller. De er tidligere udgivet som b&u-noveller af forlagene Tellerup og Vega. Det er pudsigt at se, hvordan en mere litterær indramning af noveller påvirker modtagelsen

af dem. I stedet for at blive opfattet som b&u-litteratur udkommer de nu i serien *Bestiarium* sammen med andre mainstream-anerkendte forfatterskaber, som om det er “rigtig” litteratur. Bl.a. er det blevet tydeligt hvor betydningsfuld novellen “De der vandrer bort fra Omelas” er.

Bibliografisk resume

Ursula K. le Guin, født 1929 i Berkeley, Californien, barn af forfatteren Theodora Kroeber og antropologen Alfred L. Kroeber. Igift i 1953 med historikeren Charles A. Le Guin. Tre børn, fire børnebørn. Boede i Oregon indtil sin død i januar 2018

Mindst 30 romaner, mange noveller og novellesamlinger, essays og digte, har været redaktør på 4 antologier, skrevet forord til bøger, har modtaget talrige priser for sit forfatterskab bl.a. 5 Locus-priser, 4 Nebula-priser, 2 Hugo-priser, og har oversat bl.a. Lao Tzu: Tao Te Ching til engelsk.

Le Guins bøger er oversat til mange sprog bl.a dansk.

I dansk oversættelse findes cirka* 18 romaner og cirka 4 novellesamlinger og cirka 10 noveller udgivet i antologier og magasiner eller som selvstændige udgivelser. (*jeg ikke er sikker på om mine kilder har alle udgivelser med eller tæller kortromaner med som noveller.) (kilde bl.a <http://bibliografi.dk/content.php?page=author&value=11847#book26322>)

Omelas er en vidunderlig by hvor alle er lykkelige undtagen ét lille barn, som pines og plages i fangekælder. Omelasborgernes velfærd afhænger af det ene barns lidelser. Tre fjerdedele af novellen er en beskrivelse af den vidunderlige by. Der er ikke nogen traditionel handling i novellen, alligevel står den uhyggeligt stærkt: læseren må overveje om han/hun/hen ville vandre bort fra Omelas – eller om det simpelthen ikke er muligt at vandre bort fra Omelas, selvom det vestlige samfunds luksus afhænger af andre folks lidelse.

“Akaciefrøenes forfatter” er en ganske kort novelle udformet som en videnskabelig rapport om fundet af en række akaciefrø i en myretue, og andre landvindinger indenfor forståelsen af dyresprog og dyrepoesi. Novellen har en finurlig Borges’sk humor og bevæger sig helt ud i det (måske) absurde sten-sprog.

Novellen “Sur” handler om en gruppe kvindelige Sydpols-udforskere, som når frem til sydpolen et par år før det lykkes Amundsen og hans (mandlige) fæller. Men for at mændene ikke skal blive kede af det, sørger de kvindelige udforskere for ikke at sætte nogle spor. Novellen er ikke båret af dramatiske begivenheder. Kvinderne rejser til Sydpolen, deler deres mad, synger sange for at underholde hinanden, trasker ind til polen uden at miste nogen og tilbage igen til kysten, hvor de bliver samlet op af deres skib og sejler hjem igen til Sydamerika uden nogensinde at fortælle nogen hvad de har bedrevet. Pointen er ikke at vise nogle heltegerninger på en spændende måde, men at gøre op med heltefortællingen.

I essayet “Bæreposeteorien om litteratur” forklarer le Guin om denne måde at fortælle på. I stedet for at stille helten op på et piedestal, og fortælle det hun kalder “dræberhistorien” (og som jeg nok ville kalde “giftig maskulinitet” på moderne feministisk) samler hun de små nyttige sennepskorn af hverdagsliv op og samler i en bæreposé – eller en roman.

En del af hendes bøger benytter sig af et “shared universe” hvor de forskellige historier foregår i det samme univers. I *Det hainiske univers* kommer alle mennesker oprindeligt fra planeten Hain. Hein’erne har en flere millioner år lang historie og har koloniseret mange planeter – også Jorden.

I le Guins hainiske univers er rejser hurtigere end lyset ikke mulige, men en “ancibel” gør det muligt at tale sammen på tværs af afstande uden forsinkelse.

“Økumenerne” er et løst forbund af mennesker, som rejser rundt mellem stjernerne for at indlemme de hainiske efterkommere i et universelt fællesskab, som indebærer udveksling af information. Mange af Le Guins “hainiske” romaner følger netop en økumenisk udsending, så læseren har et par fremmede øjne der naturligt kan beskrive alt det anderledes som de indfødte tager for givet. Det sene værk *Changing Planes* er en lille, humoristisk perle af en novellesamling, alle beskrevet som fantasirejser med afrejse fra kedelige ventesale i lufthavne. Ordspillet i titlen går både på fly og på de andre dimensioner af verden, som kun kan nås på tankens vinger.

Le Guin beskriver

anderledes måder (mere eller mindre menneskelige) samfund kunne være på hvis... enkelte personer i puberteten pludselig udviklede vinger og kunne flyve ... nogen blev smittet med udødelighed mod deres vilje ... en hel planet blev forvandlet til et kommercielt helvede af en temapark ... Hvis søvn blev afskaffet.

Novellerne er mere i fantasy-genren end science fiction. Min udgave har de fineste illustrationer af Eric Beddows.

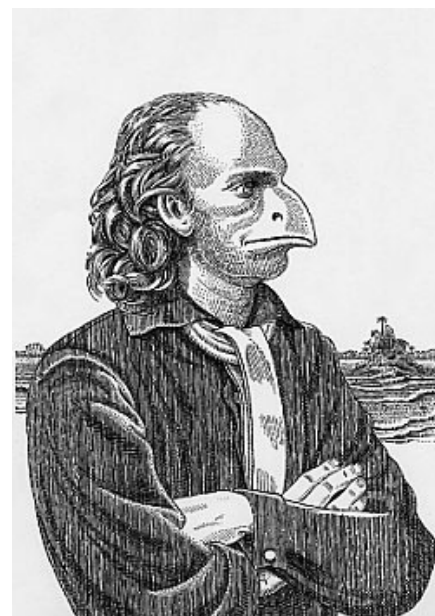
Ursula K. le Guin skrev i alle genrer og prøvede selv at være ligeglad med hvilke genreetiketter der blev sat på hendes tekster. Men hendes betydning for især science fiction har været gigantisk. Hun flyttede grænserne for hvad man kan skrive om og hvordan man kan skrive det. Det er en trøst at hendes værk er så omfangsrigt og når jeg nogensinde at læse det hele, så tåler det genlæsning.

Le Guin var kendt som en socialt engageret og hjælpsom person, som gerne deltog i conventions og stillede op til interviews og skrev forord til antologier – dog ikke altid. (indsæt billede.)

Ursula le Guin havde sin egen hjemmeside her:

www.ursulakleguin.com.

Nu fungerer den som mindeside.

Værker i udvalg:

Mørkets Venstre Hånd, 1974
oversat af Elsa Gress og David Gress Wright , Notabene
The Left Hand of Darkness, 1969

De Udstødte, 1979 modtryk,
oversat af Arne Herlev Petersen,
genudgivet 2017 Lindhardt og Ringhof
The Dispossessed 1974

Himlens drejebænk, 1984,
Samlerens Bogklub og
Gyldendal
The Lathe of Heaven, 1971

Troldmanden fra Jordhavet,
oversat af af Niels Søndergaard.
Borgen, Borgen 1980, første del
af serie, på dansk findes
desuden: Atuans grave, Den
yderste kyst, Det brændte barn,
A Wizard of Earthsea 1968, The
Tombs of Atuan, The Farthest
Shore, Tehanu, Tales from
Earthsea, The Other Wind

Fire veje til Tilgivelse, 2000,
oversat af Karsten Sand Iversen,
Klim
Four Ways to Forgiveness 1995

Altid Hjem, 1990, oversat af
Karsten Sand Iversen, Klim
Always Coming Home, 1985

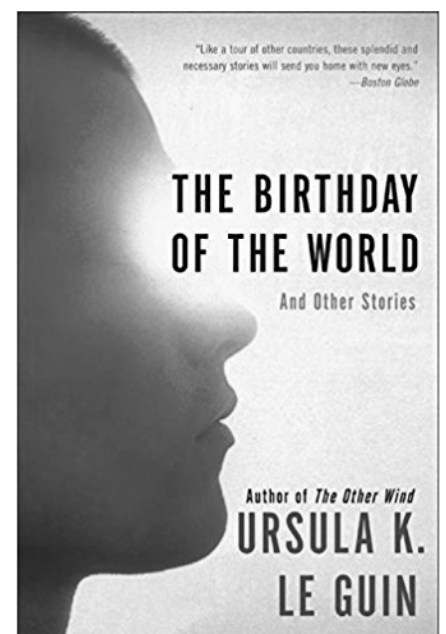
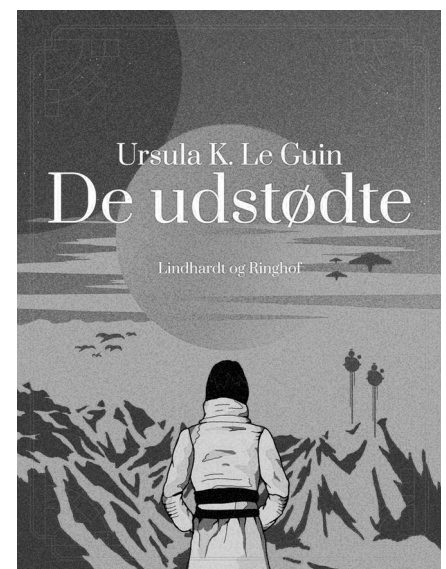
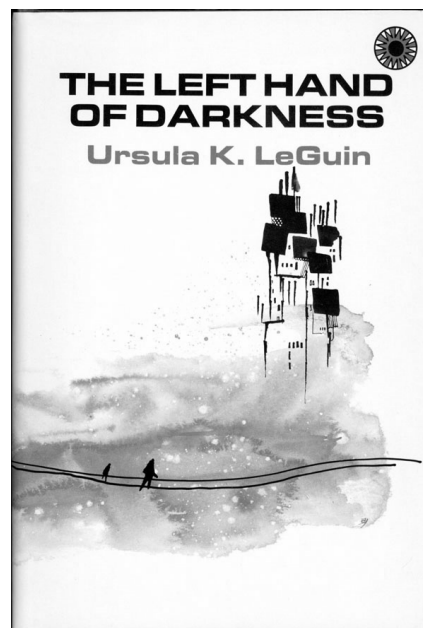
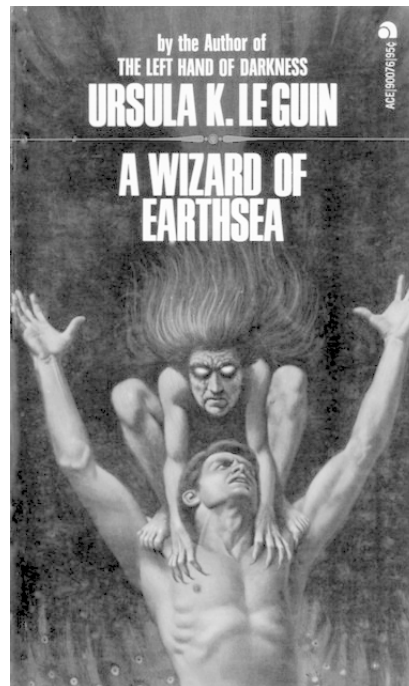
**The Birthday of the World: and
Other Stories**, 2002

**De der vandrer bort fra
Omelas**, flere oversættelser og
udgivelser i tidsskrifter og aviser,
senest 2015, oversat af Karsten
Sand Iversen, Virkelig

Sur, 1987 oversat af Karsten
Sand Iversen i novellesamlingen
Det Ny Atlantis, Tellerup,
genudgivet 2017 af forlaget
Virkelig
Sur, 1982

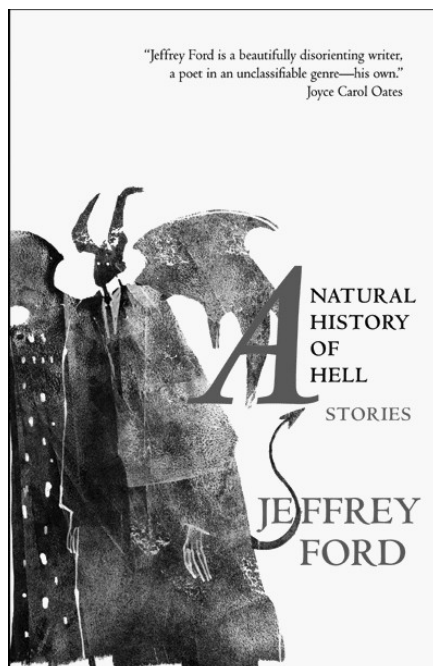
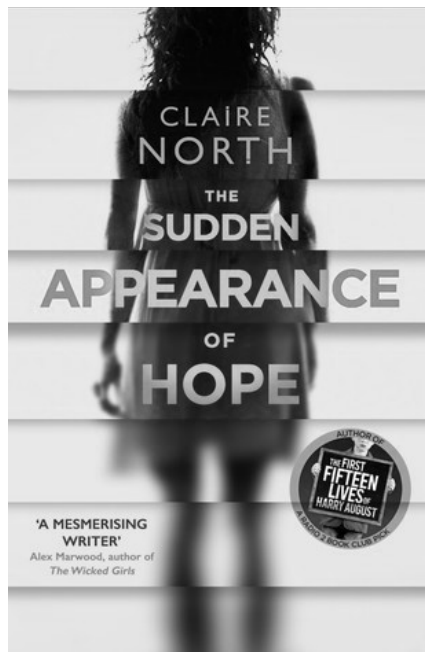
Bæreposeteorien om litteratur,
2017 oversat af Karsten Sand
Iversen, Virkelig
The Carrier Bag Theory of
Fiction 1986

Changing Planes, 2003

NYT OM FANTASTIK

Ved Klaus Æ. Mogensen

Priser

World Fantasy Award er gået til følgende:

- Roman: Claire North for *The Sudden Appearance of Hope*
- Kortroman: Kij Johnson for *The Dream-Quest of Vellitt Boe*
- Novelle: G.V. Anderson for "Das Steingeschöpf" (i Strange Horizons)
- Antologi: Jack Dann (red.) for *Dreaming in the Dark*
- Novellesamling: Jeffrey Ford for *A Natural History of Hell*
- Kunstner: Jeffrey Alan Love
- Særpris – professionel: Michael Levy & Farah Mendlesohn for Children's Fantasy Literature
- Særpris – ikke-professionel: Neile Graham som Workshop-leder af forfatterskolen Clarion West
- Livslang indsats: Terry Brooks, Marina Warner

Linda Addison er blevet tildelt **Horror Writers Association Lifetime Achievement** for 2017.

Peter S. Beagle er blevet tildelt **Science Fiction Writers of Americas Damon Knight Grand Master Award**.

Dødsfald

Den svenske science fiction-fan **Tommy Silverros** er død, 55 år gammel. Silverros var en årrække aktiv i dansk fandom og var blandt andet med til at stifte foreningen Fantastik.

Horrorforfatteren **Jack Ket-chum** (Dallas William Mayr) er død, 71 år gammel. Han nåede at vinde fire *Bram Stoker Awards* og fik tildelt *World Horror Convention Grand Master Award* i 2011. Flere af hans bøger er filmatiseret: *The Lost* (2006), *The Girl Next Door* (2007), *Red* (2008), *The Offspring* (2008) og *The Woman* (2011).

Den amerikanske filmproducent **Allison Shearmur** er død af kræft, 54 år gammel. Hun producerede blandt andet de tre sidste *Hunger Games*-film, *Pride and Prejudice and Zombies*, *Power Rangers* og *Star Wars*-filmene *Rogue One* og *Solo*.

Den britiske skuespiller **Peter Wyngarde** er død, 89 år gammel. Han medvirkede blandt andet i genrefilmene *The Dybbuk* (1952), *The Innocents* (1961), *Night of the Eagle* (1962) og *Flash Gordon* (1980, i rollen som Klytus).

Den skotske tegneserietegner **Jim Baikie** er død, 77 år gammel. Han tegnede blandt andet for magasiner *2000 AD*, blandt andet flere episoder af *Judge Dredd* og Alan Moore-historien *Skizz*. For amerikanske forlag tegnede han blandt andet serien *Electric Warrior*, tegneserieudgaven af Clive Barkers *Nightbreed* og *Star Wars*-historien *Empire's End*.

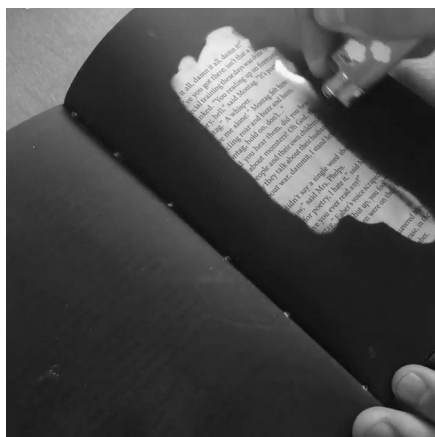
Nightbreed tegnet af Jim Baikie

Den australske filmkomponist **Dudley Simpson** er død, 95 år gammel. Han skrev musik til mere end 200 episoder af *Doctor Who* og til serier som *Out of the Unknown* (1965-1966), *Blake's 7* (1978-1979) og *The Legend of King Arthur* (1979). Han havde også en gennemgående birolle i serien *The Tomorrow People* (1973-1979).

Diverse

1. januar 2018 var 200-jubilæet for udgivelsen af **Mary Shelleys** klassiske horror-roman *Frankenstein*. Shelley døde i 1851, men hendes monster lever i bedste velgående og har optrådt i over 80 film og tv-serier samt utallige tegneserier.

Det franske forlag Super Terrain har udgivet en særudgave af **Ray Bradburys** klassiske dystopi *Fahrenheit 451*, hvor siderne kun kan læses efter at man har sat ild til dem. Siderne er dækket af et sort lag, der skal brændes væk, før man kan se teksten.

Burn before reading

Festivaler

Worldcon76 16-20. august 2018
San José, Californien, USA
Årets sf/fantasy-Worldcon.
Æresgæster: Spider Robinson, Chelsea Quinn Yarbro, Edgar Pangborn, Bob Wilkins, Joe Picacio, Frank Hayes med flere.
www.worldcon76.org

Fantasyfestival
15-16 september 2018
Esbjerg Hovedbibliotek
Nørregade 19, Esbjerg
Festival arrangeret af Esbjerg Kommunes Biblioteker
Æresgæster endnu ikke fastlagt.
fantasyfestival.esbjergkommune.dk

Fantasticon 2018
21-23. september 2018
Serapion Ordenens lokaler

Haveselskabets Vej 3B
Frederiksberg
Fan-arrangeret bred science fiction-, fantasy- og horrorfestival. Årets tema: Steampunk
Æresgæster: Lavie Tidhar, Billy O'Shea med flere.
www.facebook.com/events/992825414204248

Art Bubble
22-23. september 2018
Dokk1
Hack Kampmanns Plads 2
8000 Aarhus C
Danmarks hyggeligste tegneseriefestivaler er i år i Århus. Mange danske og internationale navne.
<http://art-bubble.dk/>

IceCon
5-7. oktober 2018
Reykjavik, Island
Island er nu også med på fan-kortet over de nordiske lande. Science fiction, fantasy, horror. Programmet er på engelsk.
Æresgæst: Naomi Novik
<http://icecon-reykjavik.is>

Viking-Con 37
14-16. oktober 2018
Tejn Allé 5
2770 Kastrup.
Festival for brætspil og rolle-

spil, der nu kører for 37. gang!
<https://www.viking-con.dk>

Herlufsholm Fantasy Bogmesse
19-20. oktober 2018
Herlufsholm Slot
Herlufsholm Allé 170, Næstved
Bogmesse med fokus på fantasy, især henvendt til børn og unge
Ærestgæster: Jan Kjær, Nicole Boyle Rødtne, Eva Egeskjold, Laure Eve, Astrid Heise-Fjeldgren, Kenneth Bøh Andersen, Lars Kramhøft og mange flere.
fantasybogmesse.dk

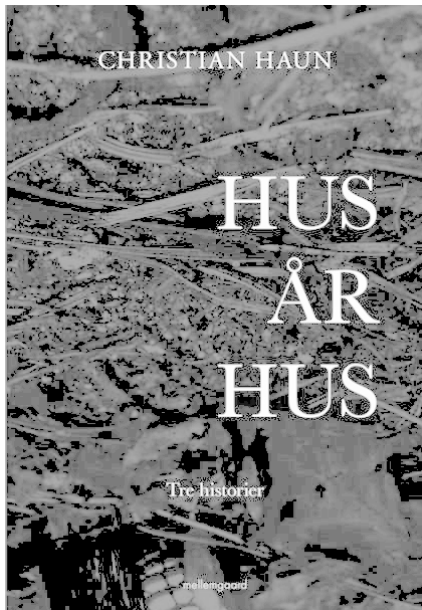
Norcon 29
26-28 oktober 2018
Oslo, Norge
Norges årlige science fiction og fantasy-con har været lidt ustabil nogle år, men nu ser det ud til at den kører hvert år igen.
Æresgæster: Paul J. McAuley med flere.

Bogforum 2018
26-28. oktober 2018
Bella Center
Center Boulevard 5
2300 København S
Årets store københavnske bogmarked plejer også at byde på en del fantastik. Rigtig mange forfattere er på programmet.

NY FANTASTIK PÅ DANSK

Ved Janus Andersen

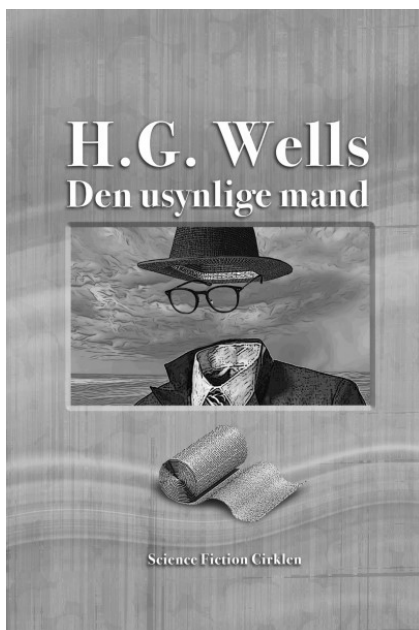

SKØNLITTERATUR

- Aldiss, Brian W.: Sidste omgang. Science Fiction Cirklen, 250 sider
- Allan, Nina: Sølvvinden. Science Fiction Cirklen, 250 sider
- Berg, Helga: Omhu for eftertiden. Brændpunkt, 348 sider
- Brown, Pierce: Morgenstjernen (Red rising, 3). Gyldendal, 569 sider
- Burroughs, William S.: De vilde drenge : en dødebog (Schade-bøgerne). Antipyrine, 155 sider
- Colling Nielsen, Kaspar: Det europæiske forår. Gyldendal, 348 sider
- Dilvar, Anand: Manden der så lyset : en livsbekræftende fortælling. Borgen, 124 sider
- Efter fødslen (Lige under overfladen, 12). Redaktør: Carl-Eddy Skovgaard. Science Fiction Cirklen, 461 sider
- Ewing, Amy: Juvelen (Violet Lasting, 1. bind). Turbine, 368 sider
- Fahl, Signe: Ellekongen (Tågespind, bog 1). Ulven og Uglen, 401 sider
- Gabaldon, Diana: Den rejssende (Outlander, 3). Gyldendal
- Garmark, David & Stephan Garmark: Rakelsminde. Kandor, 294 sider
- Harksen, Henrik S.: Ind i mørket. H. Harksen Productions, 149 sider
- Henningsen, Jørgen: Nyølvet. mellemgaard, 266 sider
- Haun, Christian: Hus år hus : tre historier. mellemgaard, 180 sider
- Hedager Nielsen, Jørgen: Om lidt : roman fra en ikke så fjern fremtid. BogAnker, 254 sider
- Hedegaard, Lars: Fragmenter af Danmarks historie 2020-2031. Document, 144 sider
- Helle, Merete Pryds: Epifanien. Fahrenheit, 114 sider
- Hesselholt, Marianne: Tobias og englen : fri digtning af Tobits Bog. Ancethe, 154 sider
- Holst, Hanne-Vibeke: Som pesten. Gyldendal, 685 sider
- Høyer, Ida Hegazi: Fortællingen om øde (Metamorphosis-serien, 6). Silkefyret, 267 sider
- Johansen, Lauritz: Under og over atmosfæren. Science Fiction Cirklen, 163 sider
- Jæger, Frank: Hverdagshistorier. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, 171 sider
- King, Stephen: Helt mørkt, intet lys. Hr. Ferdinand, 498 sider
- Kjøller, Klaus: 2022. Kjoeller.dk, 304 sider
- Krohn, Leena: Tainaron : breve fra en anden by. Jensen & Dalgaard, 123 sider
- Kurniawan, Eka: Skønhed er et sår. Batzer, 591 sider
- Lindstedt, Laura: Oneiron : en fantasi om sekunderne efter døden. Rosinante, 432 sider
- Lundberg, Jon Eirik: Hos glasmaneterne. Det Poetiske Bureau, 160 sider
- Marstrand-Jørgensen, Anne Lise: Sorgens grundstof. Gyldendal, 471 sider
- Milton, Freddy: Algernon. Limbo, 301 sider
- Mogensen, Anders Jørgen: Mistelten87. Escho, 203 sider
- Nielsen, Niels E.: Lykkens smed. Science Fiction Cirklen, 282 sider
- Olson, Kayla: Sandcastle empire. Høst, 427 sider
- Omø, Tue: Eternal darkray. Enter Darkness, 614 sider
- Paludan, Martin: Vi vågner i Sibirien. Brændpunkt, 128 sider
- Pape, Mikkel: Det første Væsen. Det Poetiske Bureau, 32 sider
- Petersen, Henrik: Vineta. mellemgaard, 233 sider
- Priest, Christopher: Tidsparken. Science Fiction Cirklen, 259 sider
- Pulley, Natasha: Urmageren i Filigree Street. Alhambra, 399 sider
- Quiriny, Bernard: Drabelige fortællinger. Bobo, 265 sider
- Reed, Robert: Løb. Science Fiction Cirklen, 269 sider
- Rustkammeret (Fortællinger fra mørket, 2). Redaktør: Lars

Grill Nielsen. Enter Darkness, 328 sider

- Sanderson, Brandon: En konges vej, del 2 (Stormlysførtællingerne, 1). Ulven og Uglen
- Sapkowski, Andrzej: Skæbnens sværd (Andrzej Sapkowskis serie om Witcheren Geralt, 2. bind). Gyldendal, 442 sider
- Silvestri, A.: Fast arbejde : udvalgte fortællinger. Calibat, 237 sider
- Stephens, James: En krukke fuld af guld (Bureauets lommebibliotek). Det Poetiske Bureau, 363 sider
- Strandberg, Mats: Hjemmet. Modtryk, 332 sider
- Swift, Jonathan: Gullivers rejser (Ved Hans-Jørgen Birkmose). Klim, 383 sider
- Thomsen, Eddy: Vinterbaderne : en erotisk og magisk fortælling fra Jomsborg. Saxo.com, 268 sider
- Vørs, Pernille: Dæmonerne fra dybet. Drømmefangeren
- Ward, J. R.: Frihedens lænker (The black dagger brotherhood, #12). Tellerup, 383 sider
- Ward, J. R.: Helbredende hænder (The black dagger brotherhood, #13). Tellerup, 363 sider

- Wells, H. G.: Den usynlige mand : en grotesk fortælling. Science Fiction Cirklen, 219 sider
- Wells, H. G.: Gudernes føde og hvordan den kom til Jorden.

Science Fiction Cirklen, 269 sider

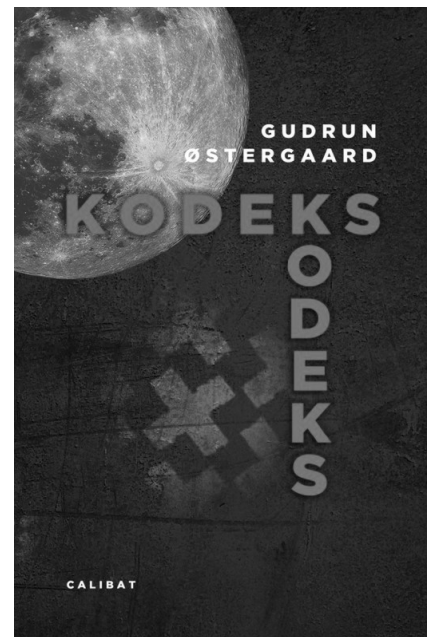
- Zamjatin, Evgenij: Vi. Kosmos, 251 sider

UNGDOMSBØGER

- Arvidsson, Anna: Ordbrodøsen. ABC, 321 sider
- Berger, Katja L.: Sjælehenteren (Fortællinger fra Døden, 1). DreamLitt, 249 sider
- Brynnum, Mads: Skyggen over Mundstrup. Calibat, 210 sider
- Dayton, Arwen Elys: Seeker - det endelige opgør (Seeker, Bog 3). Alvilda, 373 sider
- Dreyer, Stine: Den forbudte bred. DreamLitt, 254 sider
- Henriksen, D. S.: Dukkehuset. Valeta, 332 sider
- Eriksen, Synne Kristine: De tre tyste - Elaras trøst (De tre tyste, 2). Turbine, 327 sider
- Fischer, Charlotte: Diali (Sjælevandrer, 1). Facet, 314 sider
- Foss, Nanna: Spektrum - Ursiderne (Spektrum, 3). Tellerup, 540 sider
- Garber, Stephanie: Caraval. Turbine, 413 sider
- Grey, Melissa: Fjer og flammer - skæbnedagen (Fjer og flammer, 3. bog). Alvilda, 516 sider
- Haiberg, Louise: Død verden - håb (Død verden, 3). Tellerup, 272 sider
- Haiberg, Louise: Død verden - monstre (Død verden, 1). Tellerup, 254 sider
- Haiberg, Louise: Død verden - utopia (Død verden, 2). Tellerup, 255 sider
- Harpsøe, Linette: Exilium - glasmuren (Exilium, 2). DreamLitt, 421 sider
- Hedengran, Jeanette: Sikanias arvinger (Mørkets søn, bog 3). Ulven og Uglen, 625 sider
- Ipsen, Trine V.: Under skoven danser vi. DreamLitt, 195 sider
- Ling, Kate: Under ensomme stjerner (Ventura-sagaen, 1. bind). Gad, 307 sider
- Lu, Marie: Warcross (Warcross, bog 1). Alvilda,

397 sider

- McGee, Katharine: Blændende højder (Tusinde etager, 2). Gyldendal, 447 sider
- Mead, Richelle: Midnatsjuvelen (Det Glitrende Hof, 2. bog). Alvilda, 467 sider
- Maas, Sarah J.: Et rige af tåge og vrede (Et rige af torne og roser, 2). Gyldendal, 669 sider
- Maas, Sarah J.: Throne of glass - midnatskronen (Throne of glass, 2). Tellerup, 571 sider
- Pullman, Philip: La Belle Sauvage (Forestillinger om Støv, 1. bind). Gyldendal, 573 sider
- Showalter, Gena: Førstelivet (Evig liv, 1. bog). HarperCollins Nordic, 430 sider
- Stiefvater, Maggie: Ravnedrengene (The raven cycle, 1). Turbine, 434 sider
- Weitz, Chris: The young world - genkomsten (The young world, 3. del). Gyldendal, 239 sider

- Østergaard, Gudrun: Kodeks. Calibat, 143 sider

TEGNESERIER

- Alice, Alex: Valkyrien (Siegfried, 2). Zoom
- Andersen, Tage: Robotternes fanger : planche 450-679, 1964-1969 (Willy på eventyr, bind 3). Willy-Centret
- Bermejo, Lee: Sankt selvmord (Suicides, 1). RW
- Degnbol, Anna: Grus. Fahrenheit, ca. 180 sider

- Ekstraordinære rejser i tid og rum : et hyldestalbum med Linda og Valentin. Cobolt, 95 sider
- Ferri, Jean-Yves: Asterix i Støvlelandet (Asterix, bind 37). Egmont Publishing, 48 sider
- Gaiman, Neil: Sandman deluxe, bog 5. RW
- Hermann: Jeremiah – omnibus 1: 1978-1980. Faraos Cigarer
- Johns, Geoff: Batman earth one, bog 2. RW
- Jost, Alain: Smølferne og den halve ånd (En historie med smølferne). Cobolt, 48 sider

- Kring, Paul A.: Ploid Spuni og hullet i havet (Weneetryhl, 3). Tegneseriekompagniet, 96 sider
- Mungo Madsen, Karsten: Scrapbogen. Fahrenheit, 52 sider
- Rosinski, Grzegorz: Gennem tid og rum (Thorgal, bind 5). Cobolt
- Snyder, Scott: En families død (Batman, 3). RW
- Splint & Co. 1980-1983. Zoom
- Tomasi, Peter J.: Familiens død (Batman og Robin, 3). RW
- Walthéry: Operation Fønix (Marilyn, 2). High Heels Society, 48 sider
- Wijn, Piet: Aram (Fra tegneseriarkivet, 8). desAHJn, 381 sider
- Wrath (Batman - detective comics, 4). RW

BØRNEBØGER

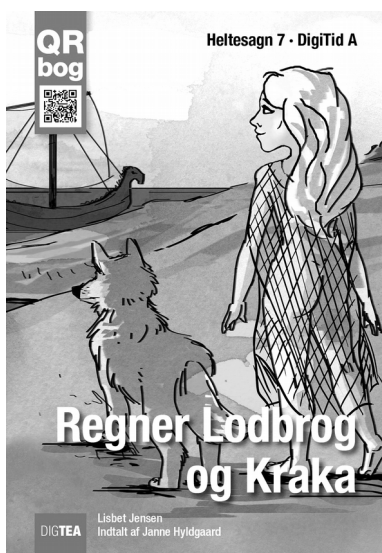
- Ahlburg, Kirsten: Dina og tanden (Billebøgerne. 1) (Dina-serien). Turbine, 27 sider
- Ahlburg, Kirsten: Dina og ungen (Billebøgerne. 1) (Dina-serien). Turbine, 27 sider
- Andersen, H. C.: Snedronningen (Flachs - læs selv). Flachs, 63 sider
- Andersen, Lasse Bo: Gensyn med zombiefabrikken (Zombie splatter efterskælv, 1). tekstogtegning.dk, 48 sider
- Andersen, Lasse Bo: SOS fra helvede (Zombie splatter efterskælv, 2). tekstogtegning.dk, 48 sider
- Auer, Margit: Skolen med magiske dyr - buldermørke! (Skolen med magiske dyr, bind 3). Bolden, 203 sider
- Auer, Margit: Skolen med magiske dyr - venner på prøve! (Skolen med magiske dyr, bind 4). Bolden, 209 sider
- Banks, Rosie: Juledansen (Det Hemmelige Rige). Flachs, 95 sider
- Banks, Rosie: Præmiepony (Hemmelige prinsesser, bind 6). Flachs, 112 sider
- Banks, Rosie: Safirmagi (Det Hemmelige Rige, 24). Flachs, 113 sider
- Banks, Rosie: Smaragdenhjørning (Det Hemmelige Rige, 23). Flachs, 113 sider
- Bass, Guy: Barder Bing og Klofingers forbandelse (Barder Bing og De frygtelige ting, 3). Jensen & Dalgaard, 127 sider
- Bjerrum Nielsen, Linea: Ankors amulet (Tværveje). DreamLitt, 293 sider
- Blade, Adam: Creta : det vingede uhyre (Monsterjagten. Let at læse, bind 5). Flachs, 70 sider
- Blade, Adam: Team Hero - kampen om skyggesværdet (Team Hero, 1). Flachs, 137 sider
- Blichfeldt, Emil: Den forsvundne mor (Den lille drage, 2). Calibat, 32 sider
- Blichfeldt, Emil: N3XUS

- (Læseklub. Sort - svær). Ali-nea, 119 sider
- Bruun, Tine: Englenes korridor. Turbine, 222 sider
- Burrige, Jay Jay: Supersaurus - raptorer i paradiset (Supersaurus, 1). Carlsen, 371 sider
- Buus, Mogens: I dragens klør. TipTapTudse, 74 sider
- Bødker, Benni: Krystalskibet. Alvilda, 161 sider
- Bødker, Benni: Vilcaxis - dyret i mig (Vilcaxis, 3). Corto, 79 sider
- Bøgeholt Pedersen, Lars: Timo og dragekongen (Timo og pelsjægerne, 3). Pronto, 32 sider
- Bøgeholt Pedersen, Lars: Timo og pelsjægerne. Pronto, 31 sider
- Bøgeholt Pedersen, Lars: Timo og slavehandleren (Timo og pelsjægerne, 2). Pronto, 31 sider
- Bøgh Andersen, Kenneth: Monster Lilit. Høst, 102 sider
- Bøgh Andersen, Kenneth: Når lyset slukkes. Høst, 149 sider
- Dahl, Roald: Heksene (Ill. John Kenn Mortensen). Høst, 185 sider
- Dahle, Stefanie: Josefine Jordbærfe fortryllende fortællinger fra Jordbærdalen. Lamberth, 35 sider
- Davidson, Zanna: Enhjørningefeerne - den magiske skov (Enhjørningefeerne, bind 1). Flachs, 103 sider
- De Castell, Sebastien: Spellslinger (Spellslinger, 1. bog). Gyldendal, 381 sider
- Duedahl, Marie: Silas ser en zombie (Lyn. 2). Straarup & Co., 15 sider
- Duedahl, Marie: Tim er en trold (Lyn. 3). Straarup & Co., 23 sider
- Dybdahl, Lene: Blodbæst (Ovandenprofetierne, 2). Tellerup, 468 sider
- Egeskjold, Eva: Asaphs rige (Næslandet, 4). Andersen & Vig
- Einspor, Henrik: Menneske-maskinen : die Mensch-Maschine. Løse Ænder, 65 sider
- El Jørgensen, Bodil: De dødes hotel – spøgelseslatter (De

dødes hotel). Gyldendal, 79 sider

- Et skatkammer af illustrede klassikere for børn. Bolden, 175 sider
- Fentiman, David: Star Wars - Finns mission. Alvilda, 63 sider
- Fentiman, David: Star Wars - på eventyr med BB-8. Alvilda, 47 sider
- Finderup, Mette: Det (d)øde hus på Egevej. Bolden, 244 sider
- Fleischer, Charlotte: Den lille heks og tårnets tag (Den lille heks). Sofort, 30 sider
- Gotthardt, Peter: I dødsriget (Jagten på sværdet, 6). Alvilda, 51 sider
- Gotthardt, Peter: Prinsesse Enhjørning - ild over storskoven (Prinsesse Enhjørning, 8. bog). Alvilda, 70 sider
- Grey, Jacob: Vildvæsner - den hvide enkes hævn (Vildvæsner, 3). Gyldendal, 270 sider
- Hansson, Anna: Jul på monsterhotellet (Monsterhotellet, 5). Conta, 132 sider
- Hansson, Anna: Monsterhotellet - den nye sofa (Monsterhotellet, 7). Conta, 30 sider
- Hansson, Anna: Monsterhotellet - pindsvinetyven (Monsterhotellet, 6). Conta, 33 sider
- Hoff, Kasper: Universets helte - den sidste dreng på jorden (Universets helte, 1). Gyldendal, 59 sider
- Hoff, Kasper: Universets helte - Omnis Alpha (Universets helte, 2). Gyldendal, 56 sider
- Hübbe, Camilla: Nord. Høst, 191 sider
- Højberg, Jim: Den magiske rejse (Magiens mestre, 2). Elysion, 54 sider
- Højberg, Jim: I magisk mesterlære (Magiens mestre, 1). Elysion, 55 sider
- Jensen, L. G.: Gamer royale (Gam3rAgenterne, 1). Gyldendal, 80 sider
- Jensen, L. G.: Mosekonejagten : en økologisk gyser om, for og af bulderbasser, trækrammere og drengerøve (Bulder & Brag) (Vild Dingo). Gyldendal, 145 sider
- Jensen, Lisbet: Regner Lod-

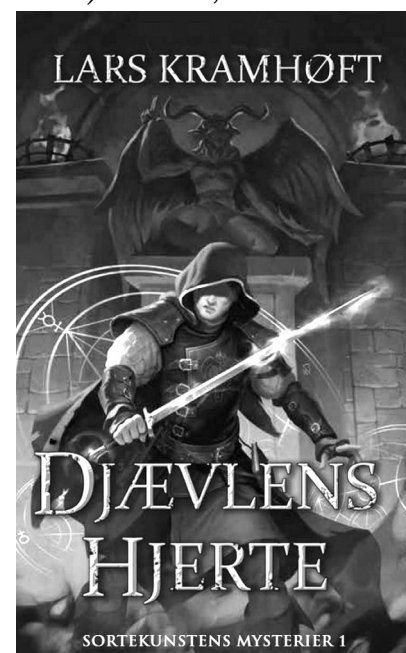
brog og Kraka (Heltesagn, 8) (QR bog, nr. 478). DigTea, 16 sider

- Jensen, Lisbet: Regner Lodbrog og Lindormen (Heltesagn, 7) (QR bog, nr. 477). DigTea, 16 sider
- Jensen, Michael: De sorte nissers oprør. Michael Jensens, 68 sider
- Jensen, Michael: Sne-monsteret fra Himalaya. Michael Jensens, 48 sider
- Jensen, Michael: Tigerdæmonernes tempel. Michael Jensens, 40 sider
- Kaup, Ulrike: Nikoline nægter at bruge sin kost og andre eventyr om magi og ponyer. Lamberth, 39 sider
- Kiertzner, Elisabeth: Ramajetternes jul. DR, Gyldendal, 138 sider
- Kirby, Matthew J.: Khanens grav (Last descendants - de sidste efterkommere, 2) (En Assassin's creed serie). Gyldendal
- Kirkegaard, Ole Lund: Hodja fra Pjort og andre historier. Gyldendal, 309 sider
- Kjær, Jan: Viljetyven (Nomerne, bog 2). Agama
- Kramhøft, Lars: Djævlens hjerte (Sortekunstens mysterier, 1). Ulven og Uglen, 371 sider
- Krarup, Jacob Oliver: Space-team15 - blind passager (Spaceteam15, 1). Calibat, 92 sider
- Kristensen, Ry: Den blå drage starter i skole (Den blå drage, bind 2). Evig, 42

sider

- Kristensen, Ry: Drillenisserne. Evig, 70 sider
- Lagonegro, Melissa: Skønheden og Udyret (Disney prinsesser). Egmont Publishing, 24 sider
- Larsson, Åsa: Maren (Pax, 9). Alvilda, 225 sider
- Lauritsen, Anna: Åndemanageren. Turbine, 282 sider
- LEGO Ninjago, masters of spinjitzu - bogen om spinjitzu. Bolden, 96 sider
- Leis, Patrick: HalloweenHelvedet : en spøgelseshistorie (JuleFandens hævn, 2) (Forstadsgysere). Calibat, 223 sider
- Madsen, Frank: Tvekamp (Gustav og Raketbroderskabet, 7). Eudor
- Meinert, Anne: Drømmedæmoner. Kestner, 55 sider
- Millici, Nate: Star wars - kampen i skoven (Let at læse). Egmont Publishing, 32 sider
- Milton, Ingo: Nissernes julekalenderhistorie. EgoLibris, 75 sider
- Modig, Karl: Superkræfter : på godt og ondt. Turbine, 236 sider
- Mogensen, Karsten S.: Halloween spøgelse. Calibat, 56 sider
- Muncaster, Harriet: Isadora Moon laver ballade (Isadora Moon). Carlsen, 117 sider
- Muncaster, Harriet: Isadora Moon på udflugt (Isadora Moon). Carlsen, 115 sider

- Münster, Morten: Bubbi - den talende hund (Bubbi, 1). People'sPress, 87 sider
- Nederland, Andreas: Kattepine (Game on, 3). Carlsen, 131 sider
 - Nesbø, Jo: Doktor proktor redder julen? (Doktor Proktor, 5). Alvilda, 247 sider
 - Nielsen, Karen Inge: Nat-spindlerens dødsmærke (Ravn-neskrig, 2). mellemgaard, 350 sider
 - Ogel i fare. forfatter (hoved-ansvar): Alma Ludvigsen Ben-Avraham ... [et al.]. Lurifaks, 149 sider
 - Ohlsson, Kristina: Det magi-ske hjerte. Alvilda, 169 sider
 - Ottesen, Josefine: Løvindens kraft (Løvindens datter, bind 6). Alrune, 47 sider
 - Pirotta, Saviour: Et skatkam-mer af illustrerede græske myter for børn. Bolden, 175 sider
 - Rendtorff, Ida-Marie: Menne-skehandel (Skyggefolket, 3). Gyldendal, 157 sider
 - Riising, Jacob: Karmaboy - operation hundepølse (Karma-boy, 3). Carlsen, 147 sider
 - Riordan, Rick: Den dunkle profeti (Apollons prøvelser, bog 2). Carlsen, 442 sider
 - Rowling, Joanne K.: Harry Potter og fangen fra Azkaban (ill. Jim Kay). Gyldendal, 326 sider

- Rødtnes, Nicole Boyle: Gen-færd. Alvilda, 188 sider
- Rødtnes, Nicole Boyle: Kam-pen om Nordland (De skjulte

dæmoner, bog 7). Alvilda, 81 sider

- Saint-Exupéry, Antoine de: Den lille prins (Ved Bjørn Bredahl). Lindhardt og Ringhof, 91 sider
- Schjødt Larsen, Bjarke: Ghost - pigen, der var en bombe (Ghost, 3). Alvilda, 89 sider
- Schwartz, Sandra: Kopien - udvalgt (Kopien, 1). Alinea, 51 sider
- Schwartz, Sandra: Kopien - virus (Kopien, 2). Alinea, 51 sider
- Shelley, Mary: Frankenstein (Flachs - læs selv). Flachs, 64 sider
- Silberg, Torben: Milo på eventyr - 100% opladet (Milo på eventyr, bog 9). Signal2U, 34 sider
- Silberg, Torben: Milo på eventyr - 7 år gammel (Milo på eventyr, bog 6). Signal2U, 28 sider
- Silberg, Torben: Milo på eventyr - gemt i tasken (Milo på eventyr, bog 7). Signal2U, 31 sider
- Silberg, Torben: Milo på eventyr - Rex bliver væk (Milo på eventyr, bog 8). Signal2U, 32 sider
- Silberg, Torben: Milo på eventyr - ud at flyve (Milo på eventyr, bog 10). Signal2U, 36 sider
- Thomassen, Lars: Mytonias vogter. Månen, 401 sider
- Vintereventyr. DreamLitt, 213 sider
- Vinther Madsen, Martin: Venner og fjender (Umbra, 6). Tellerup, 71 sider
- Wendelboe, Mikkel: Sjælety-vens historie (Ainafablen, 4. del). Skriveforlaget, 388 sider
- Wille, Gunnar: Den vrede dreng (De Wille drenge, #2). Jensen & Dalgaard, 208 sider
- Wilmann, Jonas: Fremmede elevatorer. Kaos, 136 sider
- Winther, Chr.: Verdens rige-ste mand og hans tro tjener Boris. SMSpress, 59 sider

FAGLITTERATUR

- Ardagh, Philip: Livet i Mumi-dalen : mumitroldene. Carlsen, 359 sider
- Bredal, Bjørn: Elsk den lille prins. Lindhardt og Ringhof, 67 sider
- Friis, Niels Bjørn: H.C. Ander-sen : en eventyrlig forfatter (Vild med viden, 59). Epsi-lon.dk, 16 sider
- Harry Potter og filosofien : Hogwarts for mugglere. Redaktør: Gregory Bassham. Frydenlund, 280 sider
- Holck, Henrik S.: Perler & snor : paradokser, dilemmaer & anfægtelser (og komple-mentær-teori) : en genfødts tanker, aforismer & sentenser. Det Poetiske Bureau, 114 sider
- Isaksen, Jógvan: Færøsk litte-ratur historie : fra middelal-deren til det 21. århundrede, bind 1. Marselius
- Johansen, Ib: Fantastikkens labyrinter : fantastiske fortæl-lere i dansk litteratur fra 1985 til i dag. Science Fiction Cirk-len, 397 sider
- Kruse, Juma Nellesmann: Harry Potter og evangeliet : kristne temaer og pointer i Harry Potter-bøgerne. Books on Demand, 136 sider
- Lassen, Annette: Islændinge-sagaernes verden. Gyldendal, 165 sider
- Scheller, Andreas Munk: Spider-Man (Fagklub. Grøn). Alinea, 23 sider

FANTASK

Sankt Peders Strøede 18 1453 København K
+45 33 11 85 38 www.fantask.dk fantask@fantask

FANTASTICON 2018

THEME: STEAMPUNK

FRIDAY, SEPTEMBER 21, 4 PM TO SUNDAY, SEPTEMBER 23, 4 PM · SERAPION ORDENENS LOKALER, FREDRIKSBERG COPENHAGEN · WWW.FANTASTICON.DK

GUESTS OF HONOR:

LAVIE TIDHAR & JEANNETTE NG

**ALSO: REMEMBERING URSULA K. LEGUIN & BRIAN ALDISS
AND CELEBRATING 200 YEARS OF FRANKENSTEIN!**

WITH SPECIAL APPEARANCE FROM: ANGRY ROBOT AND LUX ARTIS SWEDEN

ALSO SHOWING: CALIBAT, URKRAFT, SCIENCE FICTION CIRKLEN, FORENINGEN FANTASTIK, AND OTHERS TO COME ...

LUXARTIS

CALIBAT

Tegneserie
kollektivet
URKRAFT

SFC
science fiction cirklen

FANTASTIK